

25

AASTAT

**EESTI NSV
RIIKLIKU
AKADEEMILIST
MEESKOORI**

25 AASTAT EESTI NSV RIIKLIKU
AKADEEMILIST MEESKOORI

A-30221 III

25
AASTAT
EESTI NSV
RIIKLIKKU
AKADEEMILIST
MEESKOORI

KIRJASTUS «EESTI RAAMAT» TALLINN 1969.

78 E
K 10

Koostas *H. Vilpart.*
Kaane kujundas *L. Kruusmaa.*
Fotod: *O. Vihandi.*

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
75729

Veel praksus sõjavankri rattarummust hävitavaid säde-meid.

Veel oli sõja lõpuni aega ligi pool aastat.

Veel puhastas Suur Tõll Sõrve säärt.

Kas niisuguses olukorras võib tõesti püsima jääda hab-ras, äsja istutatud laulutaim? Aga vahest just sellepärast!

Ta kasvab jonnakalt läbi tuha ja tõuseb ehk just kodu-leede varemete najal veelgi tugevamaks.

Iga laul oleks ühtlasi nagu sinililleks ja kullerkupuks tundmatute sõdalaste tundmatutel haudadel, iga laulupiisk aegade möllus kannatanud inimestele uueks rõõmuseem-neks ja uueks pesaehitamise kutseks.

Küsimusele, millist koori soovite asutada, oli meil vastus silmapilk valmis. Muidugi meeskoori!

Sellepärast, et juba tegutses rida kutselisi segakoore, kuid puudus akadeemilist laadi kutseline *a cappella* mees-koor.

Tõsi, segakoori plussiks on tema suurem värvikus. Meeskoori graniitsem struktuur on sobivam monumentaal-semateks ja jõulisemateks ülesanneteks. Teisest küljest ei jää tal lüürikas ja nõtkuses midagi puudu. Kogemused on tõendanud, et kaheksakümmend meest on täiesti võimeli-sed tegema kõik, mis selles kooriliigis mõeldav. Aga kaheksakümmend meest ka sellepärast, et koor mahuks reisidel kahte vagunisse — ega kolmandat rongijuht ju enam rongile külge ei haagiks.

Loomulikult oli raske leida nii palju vabu laulumehi, professionaalsetest lauljatest rääkimata. Eks siis valitigi tollel hetkel käepärast olev parim ja hakati 16. novembril 1944. aastal pihta. Märkigemgi see päev koori asutamise päevaks.

Osa mehi jõudis sünnimaale sõja ajal formeeritud Eesti NSV Riiklike Kunstiansamblite segakoori ridades. Sealt siis koori kokkulaulnud osa — koori pärm.

Kui nüüd jõge pidi veelgi ülemjooksu poole minna, näeme sealgi harukesi ja nirekesi, mis nii või teisiti on

RAM-i kodu.

lisanud piisakesi tulevasse Riiklikku Akadeemilisse Meeskoori.

Kas ei kõlanud mitte 1941/1942. aastal Kaama jõe ääres ligi saja liikmeline mobiliseeritute meeskoor, mis oli valitud umbes tuhandest mehest (siit ka allakirjutanu teooria — iga kümnes mees on koorivõimeline ja järelikult kuulub koorikohustuse alla). Jõudis ju seegi koor lühikese ajaga peaaegu terve kontserdikava laule selgeks õppida. Ka sellest koorist laulab tänaseni RAM-is üks mees (V. Tamm), — teine laulda ei oska, sellepärast juhatab.

Teistest meestest said kujurid, heliloojad, kunstnikud, ministrid jne. Selles kooris oli palju ka neid, kes olid varem laulnud meie isetegevuslikes koorides. Küll segakooris, meeskooris ja kunagi ka lastekooris. Paljud kandsid oma sõdurikotis meeskoori noote.

Ja kui me jõge pidi veelgi üles läheme, üks jõua me päris tublide isetegevuslike kooride kaudu nende mustakuueliste meeste juurde, kes sada aastat tagasi vankriga või jala Tartu poole esimesele üldlaulupeole tõttasid.

Aga veelgi varem kõlasid vaevamaa viletsatest onnidest rahvalaulud. Need pole kunagi olnud halisevad ega pisarais-
t nõretavad. Raamatusse on raiutud rahva tööd ja elu kajastavad laulud. Sellel maakamaral on ikka käsikäes käinud töömees ja tema laul. Nad on olnud lahutamatud.

Nii polegi midagi seletamatut ega kangelaslikku asja-
olus, et meeskoor võis oma esimestest proovidest peale toetuda kindlale alusele, mille olid ehitanud eelkäijad. Pole seegi mingi ime, et esimene täismõõduline kontsert anti juba järgmise aasta 21. jaanuaril ja selle tase polnud alamõõduline.

Üheks eesmärgiks võttis koor algupärase repertuaari loomise õhutamise, koorilaulu propageerija ülesanded.

Meie ridadest pidi võrsuma uusi töötajaid, koorijuhte, soliste, et kasvaks uus noor mets sõja vererohkel raies-
maal.

Me näeme — see koor pidi tekkima ja ta tekkis.

Seda koori oli vaja ja teda on ka praegu vaja.

Laulu on alati vaja.

Puhu, sarvemees!

G. Ernesaks

REPERTUAARIST

REPERTUAAR on koori igapäevane leib, milleta ta ei ela.

REPERTUAAR on peegel, milles näeme koori nägu.

REPERTUAAR on kui helikaart, milles on näha koori minemised ja tulemised.

REPERTUAAR on kui manomeeter, mis näitab koori võimsust ja võimeid.

REPERTUAARI nimistu on kui kohvipaks, millelt võib ennustada koori homseid teid.

REPERTUAAR näitab koori sidet rahvaga, selle sideme tugevust, kestvust.

REPERTUAAR näitab, kas minevikus loodud väärtused on aukohal ja kas mõeldakse ka homsele.

REPERTUAAR näitab rahvaste sõprust tegudes.

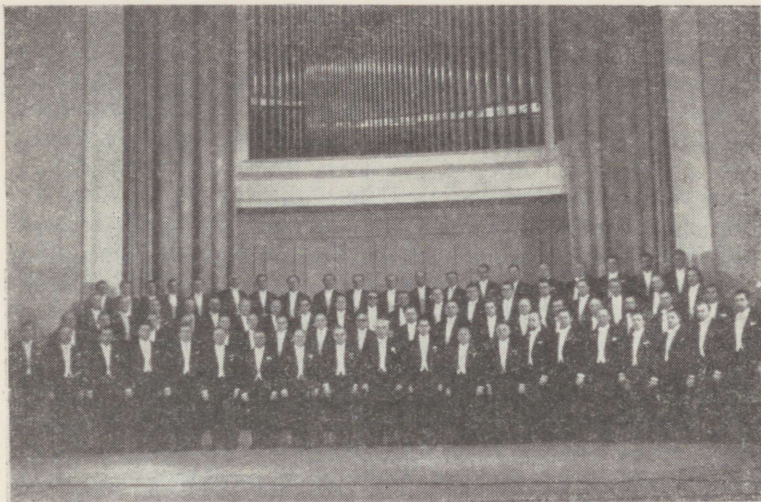
REPERTUAARI najal kasvavad nii koorid, koorijuhid kui ka heliloojad — seega kogu meie muusikakultuur.

RAM ainsa kutselise meeskoorina võttis endale küllalt raske ülesande — haarata kogu meeskoori repertuaar «kaanest kaaneni». See tähendab valmisolekut nii ühelt kui teiselt etteheiteid vastu võtta. Peame tähele panema uut ja tekkivat ning püüdma varakult läbi näha ka selle kvaliteeti. See on väga raske ja riskantne. Ajasõel teeb aga rahulikult oma töö. Selgitab parima. Mõni laul peab leppima isegi ainult paari esitamisega.

Erilist tähelepanu väärivad noored autorid. Ka siis, kui esimesed saavutused just kõrgele ei küüni. Aga eks ole nii, et kahekümnes ja neljakümnes laul kirjutatakse ikka alles siis, kui eelmised on tehtud. Kahju vaid, et pole lihtsalt võimalik kõiki algajate töid ette kanda, sest sellega kaasneksid muud mured.

Olles oma tegevuse ajal siiski rohkem kui paarisaja algupärase laulu esiettekanadjaks, oleme mõelnud: maksis teha — maksis laulda.

Teisest küljest tunneme, et iga sugupõlv on õigustatud nõudma võimalust kas või üks kord elus kuulata kogu

RAM 1968/69. a. hooajal.

mineviku paremikki nii oma rahvuslikust varaaidast kui ka möödunud aegade maailma suurmeistritelt.

On ju vaja silmas pidada meeskoori repertuaari arengut üldse, niipalju kui see võimalik on. Ei saa muidugi nõuda, et me oma kroonilises ajapuuduses saaksime sageli pühendada terveid programme teiste rahvaste saavutustele. Kuid pisut on sedagi tehtud.

Peale eesti kooriloomingu oleme andnud terve kava vene ja soome koorimuusikast. Poole kava ulatuses oleme laulnud läti, leedu, tšehhi, ungari, saksa ja rootsi autoreid.

Koori suurvormidest on kavas olnud I. Stravinski ooperatoorium «Kuningas Oidipus», L. Cherubini «Reekviem», D. Šostakovitši 13. sümfoonia, N. Rimski-Korsakovi «Tark Oleg» ja pikk rida kantaate, poeme, süite.

Suurvormide sagedamat esitamist takistab koori «elulaad». Tihti peatume oma reisidel paljudes linnades ainult üks päev — millal sa seal veel orkestriproove teed! Kerkiavad ette ka mitmesugused finantsilised raskused.

Kõige vanema heliloomingu tutvustamist takistab muidugi originaalseadete nappus. Ei pea isiklikult seadmist ühelt kooriliigilt teisele surmapatuks, eriti sel puhul, kui

ümberseade kõlab originaalist isegi paremini. Ka niisuguseid harvu juhtumeid on olnud. Iga asi muidugi ei lase ümber «orkestreerida» ja võib kaotada palju oma väärtusest.

Ka rahvamuusikale oleme leidnud väärilise koha. Sellega oleks nagu tähelepanusfääris kogu meeskoorirepertuaar. Igaühele peaks midagi leiduma. Kõike ei taha me loomulikult pakkuda ühel-samal kontserdil. Oleme püüdnud seepärast juba müürilehtedel kava tutvustada, et adressaat leiaks oma. Nii on aeg-ajalt suurenenud meie kuulajaskond. Esimestel kohtumistel uute kuulajatega taotleme ennast kuulama panna. Hiljem, kui kontakt saavutatud, oleme silmas pidanud auditooriumi iseärasusi.

On muidugi võimalik end publikust lahti rebida vähesete mõeldud kavaga. Tagajärjeks oleks tühi saal. Kuid pole ka aplausinäljaselt laskutud vähenõudlikule tasele. Tahame edaspidigi säilitada oma töönormi: sada saalitäit aastas nii, et oleksime mõne sammukese kuulajast eespool, aga ei laseks tema kätt lahti.

Otsides kuldlõiget tänapäeva-, klassikalisest ja rahvamuusikast, on koor sellest kasu saanud stiilide tabamise suhtes. Esitatud ajastud ja autorid on aidanud väljendusvahendeid rikastada. Eks mahu ju raksatava teksti ja rütmisulguse ning sulametallina hõõguva *bel canto* vahele tuhat ja üks võtet («strihhi»). Paeluv, hiiglamõõtmeline fortepannoo peaks haarama kuulaja jäagitult. Sama aga peab sündima «antifortega» — *ppp*-ga. Eks pea Mart Saare õrn «Hällilaul» olema niisama tugeva mõjuga kui tema «Leelo». Eduard Tubina «Kaks saarlast» peab oma võimsas draamatikas küündima Shakespeare'i verevärvideni.

Üks asi on muidugi püüda ja otsida uute laulude uusi tahke, varjatud plaane, teine — kuidas see õnnestub ja saali ulatub.

Huvitav on, et mida enam sa kontserte oled juhatanud, mida enam laule on õpitud, seda raskemaks on läinud kavade koostamine. Praktika sunnib kava analüüsima mitut moodi. Su ees oleks nagu hiigelpartituur, mille eri liinid — instrumendid — vajavad eri analüüsi. Pead silmas pidama ajajärke, heliloojaid, stiiliküsimusi, laulude struktuuri, temposid, helistikke, meloodilis-rütmilisi sulameid, dünaamilisi vaheldusi, kontrastsust, raskusastet, auditooriumi vastuvõtuvõimet, kogu kava ülesehituse psühholoogilisi omadusi, sisulist ühtsust ja kontrastsust ühel ajal.

Usun, et olen siin mõned asjad isegi märkimata unustanud.

Vahel tundub, nagu oleks kõik korras. «Homme» veel kord analüüsidest tunnetad aga mingisugust järsku kurvi, mis võib su teelt paisata. Kontserdi kulg pole kaugeltki silesirge maantee.

Ei ole sugugi ükskõik, millised laulud järgnevuses on. 3—4 väga head, aga enam-vähem ühesuguse karakterifaktuuriga laulu võivad üksteise hävitada. Ja nii analüüsidest satud vahel otse ülesaamatuisse raskustesse. Kõige hullem on see, et osa publikust (ehkki veel kaunis väike osa) oskab juba kava koostamist hinnata. Eriti neis kohtades, kus toimub esimene kontsert, tuleb mõelda sellele, et publik saaks «läbi masseeritud» nii dünaamikast, tempodest, kontrastidest ja et laulude kaudu oskaksid serverida koori parimaid omadusi. Kontserdi jooksul tuleb näidata võimsaimat *fortissimo*'t, aga ka kauneimat *pianissimo*'t. Tuleb pakkuda teoseid kõige tõsisemast liigist ja vahel ka kõige üleannetumaid. Aga ära pane neid vastupidisesse järjekorda. Ikka: lõpuks tants. Et seda kõike tunnetada ja et koor sedasama tunnetaks, tuleb paralleelselt üksikute laulude harjutamisega harjutada kontserti tervikuna. Alles katkestamatus korras esitatud kontserdist tunnetad «elutõde». Nii on kogu kava nagu üks suur helitöö. Temas on algus, ettevalmistav osa, töötlus.

Hea, kui kontserdil on oma sisemine peateema. Pole ka ükskõik, millega alustada või lõpetada kontserdi I osa või kontsert ise. Pole tähtsusetu ka lisapalade valik. Needki olgu kontserdile jätkuks, täienduseks. Ette peab nägema ka viimase lisapala. See ei tarvitse aga sugugi olla ei «löök-» ega «rööklaul».

Oleme koostanud kavu teemade järgi, ajajärkude järgi, autorite järgi, kuulajate järgi. Uusi laule on juhatanud autorid. Naistepäevadel on meeskoori juhatanud 12 naisdirigenti. Oleme leidnud võimalusi ka noorte dirigentide tutvustamiseks. See kõik kokku on aidanud suurendada kuulajaskonda ja kuulaja nõudlikkust nii kava kui ka esitamise vastu. Auditoriume tuleb edaspidigi rahuldada diferentseeritult.

Kõige rohkem on muret teinud niisuguste algupäraste laulude arv, millele võiks lüüa templi ekspordiks. Iga uus pole veel küllalt hea (nagu iga vana pole küllalt uus).

Kavade koostamisel tuleks silmas pidada, et need ei

saaks liiga kirjud. Kõike ei suuda ühe kontserdiga ära öelda. Kuulajate maitset on mõnevõrra rikkunud mõningate kontsertide ülikirjud kavad, mis pole koostatud nõudlikule kuulajale, vaid ka muusika vastuvõtult väga mitmekesisele publikule, kes tavaliselt üldse kontserdil ei käi. Niisugusel ülikirjul kontserdil paneb üks nägus est-raaditüdruk «selili» iga tõsisema muusikaüksuse. (Kunagi küll imestatakse tänapäeval esinevat žanrilist maitsetust ja segipaisatust.)

Ka stiilsete tõsiste kontsertidega on saavutatud kuulajate ekstaasiseisund. Tore on laval edasi laulda, kui kuulajatel on raske lahkuda. Kontserdi «kolmainus» — koor, juht ja publik — hakkab ikka kiiremalt spiraalis kõrgemale keerlema. Enam ei saa aru, kes keda õhutab. Siis õnnestub laval kõik, mis sa teed. Lähevad needki laulud, mis muidu ei lähe. Võib isegi mõnevõrra improviseerida. Loomulik, et ei pruugi enam ülitõsist nägu teha. Kontserdi mõju ulatub siis väljapoole kontserdisaaligi — koduteele.

Iga kontsert on nagu lahing publikuga. Luure. Esimesed lasud. Süstemaatiline läbitöötamine. Sihikul kordamööda väga mitmesugused inimkarakterid. Hoia lahingumoonaa nii, et see, kes veel tabamata, saaks vopsu eelviimase mürsuga. Viimane laul aga peaks olema kontserdile kriipsu allatõmbamine (rahuleping), seega tõsisemat laadi. Lisapalad võivad olla vaimus: «Ehk astuksite nüüd siia edasi!»

Kas me oleme uue poolt ja vana vastu või vana poolt ja uue vastu? Ei kumbagi. Oleme kõige hea poolt.

Nüüd on moes uus ja igivana kõrvuti. Miks ka mitte nii.

Kas — maha rahvusromantika? Vale! Siis peaksime kustutama kogu oma mineviku-kooriloomingu. Seda ei mõtlegi teha. Sama peaksid tegema siis kõik teisedki rahvad. Milleks? Ei ole märganud, et seda liiki muusikat kuulata ei armastataks. Igal inimesel peab olema võimalus kuulata seda muusikat, mida ta armastab.

Eluõigus olgu kõigil heal, mida on loonud loov vaim.

Hea on alati moodne.

Aukohale ka kõik vana hea. Aukohale kõik ajajärgud, stiilid.

Aidakem välja haududa neidki mune, kus piiksuvad homsed kukekesed.

G. Ernesaks

Eesti NSV Riikliku Akadeemilise Meeskoori repertuaar

kavva võtmise järjekorras
seisuga 1. juuni 1969. a.

Jrk. nr.	Laulu nimetus	Autor	Mis aastast repertuaaris	Mitu korda esitatud
1	2	3	4	5
1.	Kostke, laulud	A. Läte	1945	12
2.	Pilvedele	"	"	512
3.	Kuldrannake	"	"	149
4.	Malemäng	"	"	138
5.	Võidulaul	"	"	36
6.	Leelo Eesti rl.	M. Saar	"	430
7.	Hällilaul "	"	"	284
8.	Üles, üles "	H. Lepnurm	"	6
9.	Kuu	T. Vettik	"	514
10.	Kui tume veel kauaks	G. Ernesaks	"	4
11.	Hakkame, mehed, minema	"	"	457
12.	Me oleme põhjamaa lapsed	E. Aav	"	26
13.	Sõjalaul oop. «Vikerlased»	"	"	54
14.	Hommik	"	"	295
15.	Mu püha Eesti kodumuld	G. Ernesaks	"	5
16.	Õösse ära kadus	E. Aav	"	147
17.	Humal	"	"	108
18.	Võitluste maa	G. Ernesaks	"	7
19.	Külmad ahjud	"	"	61
20.	Ta lendab mesipuu poole	R. Päts	"	58
21.	Laulja	A. Karindi	"	16
22.	Mu isamaa on minu arm	G. Ernesaks	"	514
23.	Jää kestma, Kalevite kange rahvas	"	"	45
24.	Rännakulaul	"	"	96
25.	Töotus	H. Kõrvits	"	35
26.	Tõtta	M. Lüdigi	"	6

1	2	3	4	5
27.	Kus on kurva kodu			
	Eesti rl.	T. Vettik	1945	4
28.	Jüriöö marss	G. Ernesaks	"	137
29.	Päike vajub pärna- puule	"	"	200
30.	Rahe	E. Aav	"	58
31.	Torupill	Eesti rl.	M. Saar	"
32.	Kosjasõit	E. Aarne	"	21
33.	Laul merele	A. Aleksandrov	"	19
34.	Lai stepp	Vene rl.	"	"
35.	Lustisõit	H. Lepnurm	"	276
36.	Varas	R. Tobias	"	34
37.	Kantaat «Jüriöö tuled»*	H. Lepnurm	"	112
38.	NSV Liidu hümn	A. Aleksandrov	"	3
39.	Kantaat Stalinist	"	"	15
40.	Maamme	F. Pacius	"	177
41.	Põlismetsa järv	M. Lüdиг	"	1
42.	Mänd	"	"	352
43.	Koit	"	"	17
44.	Ringilaul	R. Päts	"	598
45.	Noorte laul	E. Arro	"	213
46.	Tagasi tulles	A. Karindi	"	20
47.	Meil on laulda	G. Ernesaks	"	43
48.	Laul Stalinist	A. Aleksandrov	"	31
49.	Rehepeks	A. Karindi	"	36
50.	Kohav rand	E. Kapp	"	81
51.	Vihule	E. Arro	"	30
52.	Tantsulaul	R. Päts	"	32
53.	Lindude laul	M. Saar	"	4
54.	Sind surmani	A. Kunileid	"	803
55.	Pulmamarss	R. Päts	"	183
56.	Sööge, langud	"	"	5
57.	Naljalaul	"	"	40
58.	Lõpulugu	"	"	18
	«PULMASÕIT»			4
59.	Potjomkinlaste laul	O. Tšiško	"	28
60.	Uued silmad	V. Kapp	"	23
61.	Rannikmaa	H. Lepnurm	"	27
62.	Koor oop. «Faust»	Ch. Gounod	"	457
63.	Ilmeni järv	M. Koval	"	527

1	2	3	4	5
64.	Meil aiaäärne tänaval			
	Eesti rl.	K. Tüرنpu	1946	618
65.	Sarvelaul	Eesti rl.	R. Päts	" 16
66.	Tuljak	"	M. Härma	" 199
67.	Mull' lapsepõlves rääkis	K. Tüرنpu	"	132
68.	Jaan lä'eb jaanitulele			
	Eesti rl.	R. Päts	"	376
69.	Tõuse, kiik	V. Reiman	"	11
70.	Koor oop. «Deemon»	A. Rubinstein	"	288
71.	Kevade tunne	K. Tüرنpu	"	174
72.	Kaluri laul	V. Kapp	"	222
73.	Jõudu tööle	R. Päts	"	23
74.	Sõnatu vanne	T. Vettik	"	4
75.	Meeste laul	M. Härma	"	297
76.	Tipa-tapa hällilaul	M. Saar	"	3
77.	Benedictus	G. Palestrina	"	20
78.	Kaja	O. di Lasso	"	886
79.	Õöl	F. Schubert	"	77
80.	Serenaad	A. Borodin	"	133
81.	Mu süda	A. Kapp	"	76
82.	Sind ei unustand ma ära	E. Kapp	"	216
83.	Lodjameeste laul	S. Rahmaninov	"	34
84.	Kandle kutse	T. Vettik	"	65
85.	Ega mina tulnud tukkumaie	"	"	65
86.	Virulaste tants	"	"	65
87.	Kaera-Jaan	"	"	61
88.	Lõpulugu	"	"	61
89.	Ave verum	W. A. Mozart	"	85
90.	Puhu, tuul	Läti rl.	1947	90
91.	Päike tõuseb idast	Leedu rl.	"	77
92.	Laaned laiad	B. Foerster	"	101
93.	Surematus	T. Vettik	"	1
94.	Mõlemad tööl	J. Sibelius	"	50
95.	Rahva süda	G. Ernesaks	"	11
96.	Hällilaul	P. Tšaikovski	"	39
97.	Uued vaod	G. Ernesaks	"	18
98.	Õnn	E. Arro	"	103
99.	Õhtulaul	V. Kapp	"	4

1	2	3	4	5
100.	Laul männile	G. Ernesaks	1947	5
101.	Olõs sie neidu	H. Lepnurm	"	18
102.	Minu veel hää elo	"	"	94
103.	Kaunimad laulud	F. Saebelmann	"	253
104.	Oh laula ja hõiska	K. A. Hermann	"	136
105.	Kannel	A. Thomson	"	60
106.	Isamaa mälestus	K. A. Hermann	"	54
107.	Enne ja nüüd	M. Härma	"	103
108.	Priiuse hommikul	K. Türnpu	"	89
109.	Vokiratas Eesti rl.	E. Oja	"	466
110.	Luule see ei tule tuulest	M. Saar	"	19
111.	Oktoobriteel	V. Kapp	"	20
112.	Atakk	M. Koval	"	3
113.	Gruusia hällilaul	G. Kokeladze	"	41
114.	Mingem merda mõõte- maie	T. Vettik	1948	8
115.	Serenaad	"	"	63
116.	Uus kodu	E. Võrk	"	23
117.	Au nõukogude võimule	V. Zahharov	"	273
118.	Midrilinnu mäng	A. Vedro	"	24
119.	Sireli	G. Ernesaks	"	29
120.	Oleksin laululind	J. Kappel	"	254
121.	Meie tamm lä'eb tantsimaie	T. Vettik	"	11
122.	Laul karudest	R. Ritsing	"	10
123.	Au nõukogude võimule	V. Zahharov	"	3
124.	Töö ja võitlus	E. Kapp	"	6
125.	Õnn	E. Aarne	"	1
126.	Õöbik	J. Kappel	"	3
127.	Laulu mõju	M. Saar	"	3
128.	Lõikuse laul	G. Ernesaks	"	11
129.	Pulmalaul	R. Päts	"	4
130.	Veski Tiiu	Ukraina rl.	"	8
131.	Mustlaspoisil seoti silmaid	Sileesia rl.	"	3
132.	Väravamäng	J. Zeiger	"	7
133.	Lindude laul	G. Ernesaks	"	8
134.	Kantaat «Päikesele»	A. Kapp	"	2

1	2	3	4	5
135.	Uus künd	A. Kapp	1948	6
136.	Laul kodumaale	V. Kapp	"	17
137.	Mänd	A. Dargomõžski	"	173
138.	Lõoke	G. Ernesaks	"	72
139.	Laul mesilastest	E. Aarne	"	10
140.	Mere laul	V. Reiman	"	8
141.	Koor oop. «Tormide rand», II p.	G. Ernesaks	"	276
142.	Pulmalaul	M. Saar	"	6
143.	Turbalõikajad	G. Ernesaks	"	75
144.	Munamäel	K. A. Hermann	"	54
145.	Laul Stalinile	G. Ernesaks	"	10
146.	Meie laulud	G. Ernesaks	"	1
147.	Pühendan kõik kallile	M. Härma	"	1
148.	Lai laas	A. Arhangelski	"	1
149.	Rõkatame rõõmulaulu	T. Vettik	"	1
150.	Laul Stalinist	"	"	1
151.	Laul Leninist	B. Kõrver	"	92
152.	Kuulus kangur	E. Brauer	"	40
153.	Randlased	G. Ernesaks	"	41
154.	Vaba rahvas	E. Vörk	"	2
155.	Ühte laulu	R. Päts	"	4
156.	Mai tuli	G. Ernesaks	"	344
157.	Temes kaldal	Ungari rl.	"	10
158.	Tervitus	K. Türnpu	"	117
159.	Kantaat «Surematus»*	L. Tauts	1949	2
160.	Ei see lill	Vene rl.	"	3
161.	Ütle, neiuke kallis	Vene rl.	"	3
162.	Hei, hoogu	Vene rl.	"	163
163.	Õine vägede ülevaatus	M. Glinka	"	77
164.	Maailma demokraatliku noorsoo hümn	A. Novikov	"	34
165.	Viimne soov	Ukraina rl.	"	19
166.	Lai Dnepr	"	"	105
167.	Käharpäine Katarina	"	"	34
168.	Kantaat «Rahva võim»	E. Kapp	"	6
169.	Sulle, maa ja rahvas	T. Vettik	"	20
170.	Õitsegu, virgugu	B. Kõrver	"	2

1	2	3	4	5
171.	Lähme lauldes nurmedele	G. Ernesaks	1949	10
172.	Kolhocsitar	A. Karindi	"	89
173.	Ballaad «Ilosõit»	E. Võrk	"	2
174.	Hommikulla ao aega	M. Saar	"	1
175.	Lähme lauldes nurmedele	R. Päts	"	1
176.	Lähme lauldes nurmedele	E. Aarne	"	3
177.	Laul Stalinile	G. Ernesaks	"	231
178.	Tark Oleg	N. Rimski- Korsakov	"	8
179.	Laula, vaba rahvas	E. Aarne	"	1
180.	Laula, vaba rahvas	R. Päts	"	1
181.	Laula, vaba rahvas	G. Ernesaks	"	1
182.	Rahvusvahelise Üliõpi- lasliidu hümn	V. Muradeli	"	217
183.	Kantaat «Uus isamaa»*	E. Grieg	"	91
184.	Introitus et Kyrie*	L. Cherubini	"	25
185.	Graduale*	"	"	26
186.	Dies irae*	"	"	53
187.	Offertorium*	"	"	25
188.	Sanctus*	"	"	25
189.	«Pie Jesu»*	"	"	25
190.	Agnus Dei*	"	"	27
191.	Kodumaaigatsus	D. Šostakovits	"	74
192.	Aserbaidžaan	A. Aivazjan	"	86
193.	Kaleini-balelini	Läti rl.	"	73
194.	Ant kalno kluosnis	Leedu rl.	"	31
195.	Sequidilla	Hispaania rl.	1950	201
196.	Nõukogude armee	T. Vettik	"	4
197.	Laul hargneva peaga nisust	A. Velmet	"	9
198.	Meri piirab meie kodu	T. Vettik	"	3
199.	Lumi langeb metsa alla	L. Tauts	"	4

1	2	3	4	5
200.	Lahingulaul	L. v. Beethoven	1950	4
201.	Serenaad	A. Arenski	"	22
202.	Koor oop. «Ivan Sussanin»	M. Glinka	"	137
203.	Tooma laulukoor	J. Zeiger	"	18
204.	Kasak	Ukraina rl.	"	439
205.	Koor oop. «Vabaduse laulik»	E. Kapp	"	26
206.	Täna	A. Skulte	"	46
207.	Seitse väid	Vene rl.	"	55
208.	Humoresk	E. Grieg	"	96
209.	Lähem kiirele jõekesele	Vene rl.	"	119
210.	Lökke leek	J. Vītols	"	5
211.	Tantsi, tantsi	Tšehhi rl.	"	180
212.	Tähena sära	E. Dārziņš	"	66
213.	Rahulaul	E. Arro	"	230
214.	Õhtu rannal	G. Ernesaks	"	287
215.	Rannakolhoosis	"	"	22
216.	Sina, kena tammekene	V. Kapp	"	16
217.	Vene vägilaste laul	B. Mokrousov	"	3
218.	Mu rahva kuulsus suur	Vassiljev-Buglai	"	1
219.	Kiigelaul	E. Arro	"	126
220.	Sõjatuld ei luba läita	S. Tulikov	"	102
221.	Rahu kaitseks	V. Belõi	"	52
222.	Kant. «Laula, vaba rahvas»	G. Ernesaks	"	29
223.	Rahu kaitsele	E. Kapp	1951	57
224.	Hiina ühtsuse eest	V. Kotšetov	"	20
225.	Rahu eest	G. Ernesaks	"	21
226.	Näärisk	"	"	811
227.	Suusasõit	"	"	12
228.	Laul karudest	L. Tauts	"	13
229.	Virgad viiulile	G. Ernesaks	"	20
230.	Laul Suvorovist	G. Popov	"	8
231.	Kaja	M. Koval	"	50
232.	Lõke	"	"	17
233.	Aastalaat Tõmis	"	"	10
234.	Talguõhtu	"	"	10
235.	Taiga laul	"	"	3
236.	Siberimaa	"	"	6

1	2	3	4	5
237.	Hällilaul	E. Aarne	1951	11
238.	Soolaul	"	"	11
239.	Hiiu kosjalugu	J. Zeiger	"	86
240.	Lähme, lähme	E. Arro	"	4
241.	Pidu kolhoosis	E. Kapp	"	159
242.	Järve laul	J. Zeiger	"	1
243.	Kaks sälgu	Läti rl.	"	1
244.	Künka varjus	"	"	234
245.	Kaevurite laul	B. Kõrver	"	13
246.	Kaevurite-komsomolide marss	L. Tauts	"	8
247.	Kajakas	V. Kapp	"	74
248.	Neiu strekist	L. Tauts	"	7
249.	Töökas sepp	R. Ritsing	"	4
250.	Au kolhoosikorrale	B. Kõrver	"	49
251.	Koor oop. «Tormide rand», I p.	G. Ernesaks	"	33
252.	Laul sepast	H. Eller	"	1
253.	Kuidas elatakse Volgal	V. Makarov	"	148
254.	Laul lodjameestest	"	"	3
255.	Sääl, kus kõrged mäed	G. Ernesaks	"	5
256.	Nõukogude noorsoo marss	S. Tulikov	"	55
257.	Läkitus Siberisse	R. Glier	"	87
258.	Aleksander Matrossov	V. Sorokin	"	18
259.	Taiga, taiga	J. Miljutin	"	20
260.	Kaugel, kaugel	G. Nossov	"	7
261.	Minu rahva õnnekene	J. Vītols	"	2
262.	Laul Leninist	E. Kapp	1952	3
263.	Koor oop. «Noor Kaardivägi»	J. Meitus	"	94
264.	Koor oop. «Sevastopool»	M. Koval	"	21
265.	" «Tormide rand», IV p.	G. Ernesaks	"	172
266.	Koor oop. «Lumival- geke»	N. Rimski- Korsakov	"	8
267.	Koor oop. «Vürst Igor»	A. Borodin	"	15
268.	" «Maiöö»	N. Rimski- Korsakov	"	108
269.	" «Kuldkinga- kesed»	P. Tšaikovski	"	99

1	2	3	4	5
270.	Koor oop. «Rigoletto»	G. Verdi	1952	138
271.	„ „ «Vaikne Don»	I. Dzeržinski	„	1
272.	„ „ «Nõidkütt»	K. M. v. Weber	„	638
273.	Karjala laul Stalinist	N. Levi	„	51
274.	Tulge tantsima	E. Arro	„	22
275.	Janka	Valgevene rl.	„	27
276.	Kukub kuulutust käoke	Ukraina rl.	„	125
277.	Lenda, mustatiibne pääsu	Gruusia rl.	„	5
278.	Kiire jõeke	Läti rl.	„	69
279.	Sato, sato	Karjala-Soome rl.	„	241
280.	Jaan lä'eb jaanitulele Eesti rl.	C. Kreek	„	2
281.	Õhtukellad	Vene rl.	„	582
282.	Väraval	„	„	2
283.	Pääsuke	Armeenia rl.	„	174
284.	Juhan läks õue	Läti rl.	„	6
285.	Mind kutsuti pulma Eesti rl.	G. Ernesaks	„	450
286.	Internatsionaal	Vana revol. l.	„	3
287.	Luiged	K. Törnpu	„	19
288.	Varšavjanka	Vana revol. l.	„	20
289.	Hällilaul	W. A. Mozart (Flies)	„	814
290.	Partei — meie juht	V. Muradeli	„	78
291.	Kui lõppes sõda	D. Šostakovitš	„	207
292.	Tervist, Volga-Don	Bakalov-Katz- Listov	„	37
293.	Tuhandeid tulesid	G. Ernesaks	„	30
294.	Ehitaja laul	„	„	6
295.	Meie kodumaa	B. Terentjev	„	2
296.	Merel	H. Eller	1953	50
297.	Kaluri joogilaul	B. Kõrver	„	4
298.	Jõe kaldal	H. Eller	„	4
299.	Kui lõpeb suvepäev	V. Kapp	„	53
300.	Poem kevadest	G. Ernesaks	„	40
301.	Küllakutse	J. Simm	„	18
302.	Naljalaul	V. Reiman	„	9
303.	Karjapoiisi kaebus Eesti rl.	E. Kapp	„	15
304.	Kass kaevus „ „	„	„	47
305.	Kaera-Jaan „ „	A. Velmet	„	10

1	2	3	4	5
306.	Lõpulugu	A. Ratassepp	1953	78
307.	Rahvaste sõprus	E. Arro	"	85
308.	Õisel vahipostil	G. Ernesaks	"	16
309.	Hommik	"	"	27
310.	Meri laulab	"	"	63
311.	Mehe töö	"	"	43
312.	Kalamees naerab	"	"	226
313.	Laine tõuseb	"	"	379
314.	Paadivanem	"	"	13
315.	Miks sa, Ott, nii vaikne oled?	"	"	46
316.	Kalamees tuleb koju	"	"	385
317.	Päev on lõpul	"	"	13
318.	Meie noorus	V. Muradeli	"	15
319.	Miilipõletaja	S. Palmgren	"	67
320.	Mäevaimude laul	"	"	150
321.	Venesõit	J. Sibelius	"	38
322.	Troost	K. Törnpu	"	62
323.	Põhjatäht	M. Glinka	"	141
324.	Veneetsia öö	"	"	90
325.	Mehed seisku nagu müüri	G. Ernesaks	"	8
326.	Ma teretan sind, hommik	J. Kappel	"	12
327.	Õöl	A. Kapp	"	17
328.	Neenia	R. Tobias	"	6
329.	Naapoli lauluke	P. Tšaikovski	"	805
330.	Kirbulaul	L. v. Beethoven	"	46
331.	Matkalaul	Fr. Schubert	"	4
332.	Koor oop. «Tannhäuser»*	R. Wagner	"	96
333.	Laena mulle kannelt, Vanemuine	V. Kapp	"	110
334.	Kalevite joogilaul	G. Ernesaks	"	9
335.	Kant. «Hümn Kreutz- waldile»*	A. Kapp	"	2
336.	Kalevipoeg isa haul	A. Ratassepp	"	36
337.	Oh minu hella eidekene	B. Kõrver	"	16
338.	Arg kosilane	A. Kunileid	"	2
339.	Nokturn	M. Zariņš	1954	17

1	2	3	4	5
340.	Meie poisid	G. Podelski	1954	15
341.	Mississippi	Neegri rl.	"	158
342.	Tsitsinatella	Gruusia rl.	"	153
343.	Tasa heliseb kelluke	Vene rl.	"	192
344.	Krakovjak	Poola rl.	"	229
345.	Külas koerad haukusid	Läti rl.	"	374
346.	Taadike	Leedu rl.	"	74
347.	Mägirajal	Bulgaaria rl.	"	38
348.	Zarra-gul	Tadžiki rl.	"	8
349.	Hällilaul	Valgevene rl.	"	5
350.	Doftana	Rumeenia rl.	"	11
351.	Lenda, mesilind	Leedu rl.	"	16
352.	Sääse romanss	Läti rl.	"	1
353.	Kant. «Tuhandeist südameist»	G. Ernesaks	"	14
354.	Kubani stepis	T. Hrennikov	"	7
355.	Traktoristide laul	B. Kõrver	"	9
356.	Üksinda armastan, Jaanike, sind Eesti rl.	G. Ernesaks	"	17
357.	Kalinka	Vene rl.	"	17
358.	Sügispäeval kenal	Moldaavia rl.	"	10
359.	Lauluke, sõua sa	K. Tüرنpu	"	21
360.	Ainult pääle varju	M. Saar	"	6
361.	Olge noored	V. Utkin	1955	2
362.	Vahipostil	V. Sorokin	"	45
363.	Tormab ratsanike polk	M. Zariņš	"	19
364.	Valged lilled	J. Švedas	"	80
365.	Mööda kaldajärsakut	M. Ferkelman	"	7
366.	Võidu armee	L. Verlin	"	31
367.	Ööbik	E. Aarne	"	12
368.	Kevade laul	H. Lemmik	"	26
369.	Looduse laul	H. Uibo	"	25
370.	Kuulujutud	A. Dvořak	"	6
371.	Randlased	"	"	6
372.	Kingid armsamale	"	"	7
373.	Kadunud lambatall	"	"	6
374.	Pidusöök	"	"	127
375.	Hymni rauhalle	A. Niemi	"	9
376.	Sepikojas	J. Juzeliūnas	"	2
377.	Üles, üles Eesti rl.	G. Ernesaks	"	5
378.	Karjase laul	A. Garšnek	"	9

1	2	3	4	5
379.	Mutionu pidu	G. Ernesaks	1955	13
380.	Jahilaul	F. Saebelmann	"	8
381.	Õma saar	J. Simm	"	25
382.	Rätsepa vaprus	E. Tobias	"	5
383.	Rändaja rõõm	J. Kappel	"	18
384.	Kauem raudu me kanda ei taha	Vana revol. l.	"	4
385.	Laul rõõmule	A. Läte	"	1
386.	Palumine	A. Kapp	"	22
387.	Küll oli ilus mu õieke	M. Härma	"	17
388.	Largo	R. Tobias	"	3
389.	Hällilaul	A. Lemba	"	10
390.	Laul Parteist	E. Kapp	"	110
391.	Lind läks magama	E. Arro	"	27
392.	Küll on pikad meie piirid	B. Kõrver	"	5
393.	Kui mind pulma kutsuti	A. Karindi	"	3
394.	Laul tõuseb tervituseks	V. Kapp	"	15
395.	Õövaht	G. Smirnova	"	8
396.	Kalur	"	"	5
397.	Mööblipunuja	"	"	4
398.	Stepirohi	A. Šebalin	"	24
399.	Kodutee	A. Ellerhein	"	3
400.	Joogikaanon	W. A. Mozart	1956	227
401.	Üks kask	Fr. Schubert	"	106
402.	Koor oop. «Uuele rannale»	M. Zariņš	"	2
403.	Serenaad	Fr. Schubert	"	12
404.	Troost	O. Merikanto	"	33
405.	Hällilaul	E. Vigner	"	53
406.	Südamelaul	J. Sibelius	"	93
407.	Kevade võlud	W. A. Mozart	"	8
408.	Aaria oop. «Võluflööt»	"	"	2
409.	Nõmmelill	Fr. Schubert	"	61
410.	Lembelaul	"	"	4
411.	Küttija laul	J. Sibelius	"	41
412.	Suomen laulu	F. Pacius	"	94
413.	Nooruse jõuga	E. Aarne	"	1
414.	Laululind (Boleraz)	Tšehhi rl.	"	68
415.	Eestimaa tervitus*	E. Kapp	"	10
416.	Pimedas metsas	Vene rl.	"	270

1	2	3	4	5
417.	Pisike pimp-pambuke	J. Aavik	1957	32
418.	Kaks grenaderi	R. Schumann	"	25
419.	Klaasike	Tšehhi rl.	"	14
420.	Õhtul	K. Genetz	"	127
421.	Helise ilma	E. Vörk	"	1
422.	Karjase laul	E. Tubin	"	35
423.	Sind vaevatud	Vana revol. l.	"	4
424.	Õhtutunne	T. Kuula	"	2
425.	Kui ma aga...	Slovaki rl.	"	5
426.	Karadi laulud	Z. Kodaly	"	75
427.	Tänav põleb	Ungari rl.	"	9
428.	Kalev ja Linda (segak.)	M. Härma	"	1
429.	Tiideratas	G. Ernesaks	"	12
430.	Küll ma laulaks			
	Eesti rl.	M. Saar	"	60
431.	Õöle	L. v. Beethoven	"	106
432.	Serenaad	S. Bator	"	54
433.	«Aurora»	E. Kapp	"	12
434.	Soovituseks	G. Ernesaks	"	2
435.	Baltija (segak.)	A. Ratsjunas	"	1
436.	Mu emakeel	H. Lepnurm	"	14
437.	Julgesti, vennad, nüüd tööle	Vana revol. l.	"	7
438.	Purikas	G. Ernesaks	"	89
439.	Merevaikus	A. Rubinstein	"	89
440.	Künnilaul	E. Kapp	1958	13
441.	Hällilaul	L. Veevo	"	13
442.	Muhu tants	Eesti rl. E. Tubin	"	113
443.	Kalurite laul	E. Tamberg	"	12
444.	Karjase pühapäev			
	Eesti rl.	E. Tubin	"	172
445.	Kalevipoeg	E. Vörk	"	32
446.	Mehised mehed	B. Kõrver	"	23
447.	Sa, noorus	R. Päts	"	32
448.	Lauliku talveüksindus	G. Ernesaks	"	67
449.	Nokturn	T. Vettik	"	185
450.	Oi seda hüva õluta	G. Ernesaks	"	71
451.	Ants oli väike sauna- mees	T. Vettik	"	90
452.	Lahingulaul	R. Päts	"	5
453.	Finlandia	J. Sibelius	"	20

1	2	3	4	5
454.	Lenda, puhtaim päiksekiir	F. Liszt	1958	60
455.	Mahtra marss	G. Ernesaks	"	53
456.	Kde domov muj	Tšehhi hümn	"	4
457.	Nad Tatrou	Slovaki hümn	"	4
458.	Moravo	Tšehhi laul	"	4
459.	Matona, võluv neiu	O. di Lasso	"	218
460.	Poeem «Põhjarannikul»*	V. Kapp	"	404
461.	Kolm kaunitari	A. Moizes	"	34
462.	Peolaul	C. W. Gluck	1959	25
463.	Kaebus	F. Händel	"	3
464.	Mu neiu mulle jääb	"	"	8
465.	Hällilaul	J. Brahms	"	429
466.	Vaimutund Tydalis	F. Hegar	"	16
467.	Pühendus	B. Smetana	"	186
468.	Metsajärv	J. Vītols	"	47
469.	Kesköö on käes	F. Erkel	"	13
470.	Miks vaikinud rõõmuhüüd	P. Tšaikovski	"	89
471.	Koor oop. «Ernani»	G. Verdi	"	102
472.	Marupolka	R. Päts	"	1
473.	On võimas meie kodumaa	A. Novikov	"	1
474.	Laul Leninist	A. Aleksandrov	"	1
475.	Koju	A. Läte	"	8
476.	Me kodumaa, sa kasva, õitse	Babadžanjan- Aleksandrov	"	137
477.	Sõrba	Rumeenia rl.	"	42
478.	Sügavas taigas	Vene rl.	"	168
479.	Lahkumislaul	Turkmeeni rl.	"	19
480.	Lenini Partei	E. Kapp	"	90
481.	Magus nagu lõhnav tee	Kirgiisi rl.	"	13
482.	Koor oop. «Vikerlased» (Sõua, jõua)	E. Aav	1960	22
483.	Kevadsadu	E. Võrk	"	37
484.	Sõduri elu	R. Päts	"	16
485.	Neiule	E. Aav	"	10
486.	Noorusaeg	"	"	42
487.	Hümn suurele linnale	R. Glier	"	133
488.	Laulu võim	E. Aav	"	12
489.	Ballaad	T. Vettik	"	8

1	2	3	4	5
490.	Töölisvalve marss	F. Juhasz	1960	8
491.	Rändur	Bela Bartok	"	7
492.	Olõs mul	J. Simm	"	35
493.	Lõppeks	M. Saar	"	9
494.	Meie jõud	H. Lemmik	"	54
495.	Õõlaul	A. Karindi	"	31
496.	Tantsulaul	H. Lepnurm	"	4
497.	Pidu lõpeb	Eesti rl.	"	1
498.	Lennake, laulud	L. Verlin	"	1
499.	Vaikne meri	C. Kreek	"	33
500.	Ants ja Mihkel	"	"	46
501.	Torupill	"	"	25
502.	Kõlapoiste laul	"	"	36
503.	Muhumaa ja Virtsu väin	"	"	25
504.	Ai liga-laga	"	"	43
SÕIT «KUUS LAULU HIUMAALT»				
505.	Mehed merel	U. Klami	1961	32
506.	Talupoegade ülestõus	H. Eisler	"	27
507.	Kaks saarlast	E. Tubin	"	59
508.	Rahupäev	V. Tormis	"	10
509.	Sattusid, lind, mu paela	Th. Morley	"	87
510.	Hällilaul	E. McDowel	"	24
511.	Haldja laul	Th. Dunhill	"	52
512.	Teekonnalaul	C. Cui	"	16
513.	Vaikus	S. Tanejev	"	23
514.	Mere laul	"	"	9
515.	Kantaat Parteist	B. Aleksandrov	"	20
516.	Tuhandaastane Lenin	G. Ernesaks	"	203
517.	Sevastopol-hiiglane	M. Koval	"	10
518.	Kalevipoeg laulmas	G. Ernesaks	"	9
519.	Kalevi kuulutus	"	"	6
520.	Laul merest	K. Sink	"	7
521.	Minek*	E. Mägi	"	2
522.	Mõõga ostmine*	"	"	2
523.	Liigud ja taplus*	"	"	2
524.	Tagasitulek*	"	"	2
525.	Epiloog*	"	"	2
SÕIT «KALEVI- POJA TEE- KOND SOOME»				

1	2	3	4	5
526.	Kanarbik	M. Saar	1962	1
527.	Vanapoiss kündis	"	"	7
528.	Valge pimedus	H. Lemmik	"	35
529.	Jäine koraal	"	"	21
530.	Ainult jää	"	"	25
«JAISED PRELUUDID»				
531.	Ballaad saksa sõduri naisele	I. Randalu	"	39
532.	Kandiline laul	V. Tormis	"	13
533.	Selline laul II	"	"	16
534.	Kolm mul oli kaunist sõna	"	"	10
535.	Laul Aafrikale	E. Tamberg	"	12
536.	Tütarlaps ja Surm	G. Ernesaks	"	9
537.	Ookean	M. Koval	1963	19
538.	Vesi voolab	A. Ešpai	"	10
539.	Vang	A. Turenkov	"	48
540.	Kuldne taiga	V. Puškov	"	31
541.	Lugu eeslist	A. Manevitš	"	11
542.	Koor oop. «Dekabristid»	J. Šaporin	"	268
543.	Muinasteaduse muuseum	G. Ernesaks	"	10
544.	Nad tulevad hommiku kandist	"	"	110
545.	Pilved sõudvad	V. Kapp	"	30
546.	Novembri rütmis	I. Randalu	"	9
547.	Märtsi poiss	V. Reiman	"	12
548.	Töölise laul vabrikus	E. Kapp	"	9
549.	Vaikne on meri	H. Alfvèn	"	96
550.	Kevadsadu	J. Fernström	"	189
551.	Imekaunis Värmland Rootsi rl.	H. Alfvèn	"	155
552.	Punapaelalaul Rootsi rl.	"	"	10
553.	Rootsi polka Rootsi rl.	"	"	77
554.	Pulmamajas	A. Södermann	"	33
555.	Lenin on meiega	S. Tulikov	"	1
556.	Karujaht*	K. Tuukkanen	"	8
557.	Koor oop. «Boriss Godunov»*	M. Mussorgski	"	17

1	2	3	4	5
558.	Sfinks	S. Tanejev	1963	13
559.	Kantaat «Laul, ava tiivad»	G. Ernesaks	"	4
560.	Laul merele	B. Smetana	"	5
561.	Hoolimata kõigest	R. Tobias	1964	8
562.	Linakatkuja	P. Süda	"	5
563.	Lootus	K. Tüرنpu	"	8
564.	Koor h-moll messist	J. S. Bach	"	5
565.	Koor oop. «Fidelio»*	L. v. Beethoven	"	21
566.	Lahkumine armsamast	F. Händel	"	16
567.	Vett kes joob, on tumm	J. Haydn	"	48
568.	Madrigal	A. de la Halle	"	29
569.	Buchenwaldi häirekell	V. Muradeli	"	33
570.	Õhtukellad	M. Zariņš	"	5
571.	Kantaat «Vendluse laul»*	G. Podelski	"	5
572.	Sõmeralt Sõrmikule			
573.	Hingala	Eesti rl. E. Tubin	"	233
574.	Marss oop. «Tannhäuser»*	Armeenia rl. R. Wagner	"	18
575.	Kuuled sa, sinine taevas	A. Marguste	"	2
576.	Lapsepõlvelauluke	"	"	20
577.	Salapärase pasuna- puhuja	G. Ernesaks	"	176
578.	Koor oop. «Oktoober»	V. Muradeli	"	9
579.	Koor oop. «Tormis»	T. Hrennikov	"	230
580.	Laul Karadžulist	M. Taitsevitš	"	16
581.	Homniku eel	T. Popov	"	10
582.	Tasase maa laul	V. Tormis	"	9
583.	Kuivata pisarad, Aafrika	R. Ritsing	"	130
584.	Päikesemaa lapsed	J. Koha	"	9
585.	Laul esimesest kommunistist	A. Holminov	1965	15
586.	Joogilaul	I. Sviridov	"	7
587.	Vihad	Vene rl.	"	89
588.	Kantaat «Rändavad veed»*	A. Karindi	"	147
589.	Kui kanarbik nutab*	H. Lemmik	"	1
590.	Tehumardi hommik	A. Marguste	"	7
				3

1	2	3	4	5
591.	Kantaat «Puhuge, sarved»	G. Ernesaks	1965	2
592.	Türgi sõja laul	V. Tormis	"	44
593.	Meeste laul	"	"	51
594.	Teomehe laul	"	"	14
595.	Koor oop. «Trubaduur»	G. Verdi	"	7
596.	Kant. «Kodumaa sünnipäev»	V. Tormis	"	1
597.	Tere, kuu	J. Sibelius	"	25
598.	Igatsus	E. Tubin	"	13
599.	Kyrie	K. Tärnu	"	10
600.	Talvine õhtu	"	"	26
601.	Oop.-orat. «Kuningas Oidipus»*	I. Stravinski	1966	5
602.	Meie	E. Kapp	"	8
603.	Vanad paadid	G. Ernesaks	"	17
604.	Laul kingsepast	Leedu rl.	"	4
605.	Hamleti laul I	V. Tormis	"	83
606.	Hamleti laul II	"	"	9
607.	Lööke	E. Tamberg	"	2
608.	Kevadkuul	"	"	2
609.	Meelespead	"	"	2
610.	Kurekell	"	"	2
611.	Kantaat «Angara tuled»*	G. Podelski	"	1
612.	Rapsodia*	J. Brahms	"	1
613.	Ülestõusja	H. Lemmik	1967	14
614.	Tuisk	A. Ratassepp	"	1
615.	Suvi puhkab	G. Ernesaks	"	72
616.	Kullimäng	J. Koha	"	1
617.	Ave Maria	E. Tubin	"	8
618.	Fire! Fire!	Th. Morley	"	7
619.	Ohime! Ohime!	C. Monteverdi	"	1
620.	Vere languores nostros	A. Lotti	"	85
621.	Chi la gagliarda	B. Donato	"	57
622.	Scheiden und Leiden	H. L. Hassler	"	21
623.	Der Herr segne euch	J. S. Bach	"	15
624.	Wie will ich mich freuen	"	"	15
625.	13. sümfoonia*	D. Šostakovitš	"	6
626.	Tunnistaja Varssavist*	A. Schönberg	"	1

1	2	3	4	5
627.	Lenin	G. Geozaljan	1967	11
628.	Oleme ärkvel	J. Ivanov	"	1
629.	Kantaat «Lenda, me laul»*	H. Jürisalu	"	2
630.	Vabastajale	B. Kõrver	"	6
631.	Koduaken	J. Koha	"	9
632.	Helin	V. Viru	"	14
633.	Ütehoidmise laul	V. Tormis	"	5
634.	Beethovenit kuulates	E. Kapp	"	12
635.	Vihma laul	H. Lemmik	"	16
636.	Kui ma käisin karja- metsas	A. Ritsing	"	7
637.	Neiukene näälislill	R. Lätte	"	13
638.	Sümfoonia nr. 3*	A. Marguste	"	1
639.	Laul Leninist	J. Koha	"	3
640.	Igavene tuli	A. Marguste	"	6
641.	On Volgal üks kalju	Vana revol. l.	"	10
642.	Laul Kodumaast	I. Dunajevski	"	2
643.	Kündes, äestades	Läti rl.	1968	4
644.	Nun fanget an	H. L. Hassler	"	7
645.	Kõnnin, pillimehed ühes	A. Kapp	"	5
646.	Õhtulaul	Z. Kodaly	"	22
647.	Püha paik	A. Kapp	"	9
648.	Reekviem	A. Topman	"	1
649.	Ballaad	B. Britten	"	8
650.	Võllamäel	P. Hindemith	"	7
651.	Mets	E. Kapp	"	7
652.	Concento di voci	C. Orff	"	14
653.	Kantaat «Mu kodumaa»	S. Judakov	"	1
654.	Hüürgasid hiie orelid	G. Ernesaks	"	6
655.	Poem «Kandlemängija müüril»	"	"	3
656.	Kant. «Laululavalt lahkuvatele kooridele»	"	"	1
657.	Koor oop. «Padaemand»*, VII p.	P. Tšaikovski	1969	1
658.	Mu isamaa on minu arm	A. Kunileid	"	3
659.	Unenägu	A. Läte	"	4

* Sümfooniaorkestriga

(Koostas Erich Kaaruks)

RAM-I REPERTUAARIS ON ALLJÄRGNEVATE

AUTORITE HELITÖID

(arv näitab helitööde hulka)

1.	Aarne, E.	— 9	32.	Eller, H.	— 3
2.	Aav, E.	— 10	33.	Ellerhein, A.	— 1
3.	Aavik, J.	— 1	34.	Erkel, F.	— 1
4.	Aivazjan, A.	— 1	35.	Ernesaks, G.	— 77
5.	Aleksandrov, A.	— 5	36.	Ešpai, A.	— 1
6.	Aleksandrov, B.	— 1			
7.	Alfvèn, H.	— 4	37.	Ferkelman, M.	— 1
8.	Arenski, A.	— 1	38.	Fernström, J.	— 1
9.	Arhangelski, A.	— 1	39.	Foerster, B.	— 1
10.	Arro, E.	— 9			
			40.	Garšnek, A.	— 1
11.	Babadžanjan, A.	— 1	41.	Genetz, K.	— 1
12.	Bach, J. S.	— 3	42.	Geozaljan, G.	— 1
13.	Bakalov-Katz-Listov	— 1	43.	Glier, R.	— 2
14.	Bartok, B.	— 1	44.	Glinka, M.	— 4
15.	Bator, S.	— 1	45.	Gluck, C. W.	— 1
16.	Beethoven, L. v.	— 4	46.	Gounod, Ch.	— 1
17.	Belõi, V.	— 1	47.	Grieg, E.	— 2
18.	Borodin, A.	— 2			
19.	Brahms, J.	— 2	48.	Halle, A. de la	— 1
20.	Brauer, E.	— 1	49.	Hassler, H. L.	— 2
21.	Britten, B.	— 1	50.	Haydn, J.	— 1
			51.	Hegar, F.	— 1
22.	Cherubini, L.	— 1	52.	Hermann, K. A.	— 3
23.	Cui, C.	— 1	53.	Hindemith, P.	— 1
24.	Dargomõžski, A.	— 1	54.	Holminov, A.	— 1
25.	Dārziņš, E.	— 1	55.	Hrennikov, T.	— 2
26.	Donato, B.	— 1	56.	Händel, Fr.	— 3
27.	Dunajevski, I.	— 1	57.	Härma, M.	— 6
28.	Dunhill, Th.	— 1			
29.	Dvořak, A.	— 5	58.	Ivanov, J.	— 1
30.	Dzeržinski, I.	— 1			
31.	Eisler, H.	— 1	59.	Judakov, S.	— 1

60.	Juhasz, F.	— 1	101.	Muradeli, V.	— 5
61.	Juzeliūnas, J.	— 1	102.	Mussorgski, M.	— 1
62.	Jūrisalu, H.	— 1	103.	Mägi, E.	— 1
63.	Kapp, A.	— 8	104.	Niemi, A.	— 1
64.	Kapp, E.	— 19	105.	Nossov, G.	— 1
65.	Kapp, V.	— 12	106.	Novikov, A.	— 2
66.	Kappel, J.	— 4	107.	Oja, E.	— 1
67.	Karindi, A.	— 7	108.	Orff, C.	— 1
68.	Klami, U.	— 1	109.	Pacius, F.	— 2
69.	Kodaly, Z.	— 2	110.	Palestrina, G.	— 1
70.	Koha, J.	— 4	111.	Palmgren, S.	— 2
71.	Kokeladze, G.	— 1	112.	Podelski, G.	— 3
72.	Kotšetov, V.	— 1	113.	Popov, G.	— 2
73.	Koval, M.	— 11	114.	Puškov, V.	— 1
74.	Kreek, C.	— 7	115.	Päts, R.	— 18
75.	Kunileid, A.	— 2	116.	Rahmaninov, S.	— 1
76.	Kuula, T.	— 1	117.	Randalu, I.	— 2
77.	Kõrver, B.	— 10	118.	Ratassepp, A.	— 3
78.	Kõrvits, H.	— 1	119.	Ratsiunas, A.	— 1
79.	Lasso, O. di	— 2	120.	Reiman, V.	— 4
80.	Lemba, A.	— 1	121.	Rimski-Korsakov, N.	— 3
81.	Lemmik, H.	— 8	122.	Ritsing, A.	— 1
82.	Lepnurm, H.	— 8	123.	Ritsing, R.	— 3
83.	Levi, N.	— 1	124.	Rubinstein, A.	— 2
84.	Liszt, Fr.	— 1	125.	Saar, M.	— 14
85.	Lotti, A.	— 1	126.	Saebelmann, F.	— 2
86.	Läte, A.	— 8	127.	Schubert, Fr.	— 6
87.	Lätte, R.	— 1	128.	Schumann, R.	— 1
88.	Lüdig, M.	— 4	129.	Schönberg, A.	— 1
89.	Manevitš, A.	— 1	130.	Sibelius, J.	— 6
90.	Makarov, V.	— 2	131.	Simm, J.	— 3
91.	Mārguste, A.	— 5	132.	Skulte, A.	— 1
92.	McDowel, E.	— 1	133.	Smetana, B.	— 2
93.	Meitus, J.	— 1	134.	Smirnova, G.	— 3
94.	Merikanto, O.	— 1	135.	Sink, K.	— 1
95.	Miljutin, J.	— 1	136.	Sorokin, V.	— 2
96.	Moizes, A.	— 1	137.	Stravinski, I.	— 1
97.	Mokrousov, B.	— 1	138.	Sviridov, I.	— 1
98.	Monteverdi, C.	— 1	139.	Södermann, A.	— 1
99.	Morley, Th.	— 2			
100.	Mozart, W. A.	— 5			

140. Sūda, P.	— 1	161. Uibo, H.	— 1
141. Šaporin, J.	— 1	162. Utkin, V.	— 1
142. Šebalin, A.	— 1		
143. Šostakovitš, D.	— 3	163. Wagner, R.	— 2
144. Švedas, I.	— 1	164. Weber, C. M.	— 1
145. Taitsevičs, M.	— 1		
146. Tamberg, E.	— 6	165. Vassiljev-Buglai	— 1
147. Tanejev, S.	— 3	166. Vedro, A.	— 1
148. Tauts, L.	— 5	167. Veevo, L.	— 1
149. Terentjev, B.	— 1	168. Velmet, A.	— 2
150. Thomson, A.	— 1	169. Verdi, G.	— 3
151. Tobias, R.	— 5	170. Verlin, L.	— 2
152. Topman, A.	— 1	171. Vettik, T.	— 20
153. Tormis, V.	— 12	172. Vigner, E.	— 1
154. Tšaikovski, P.	— 4	173. Viru, V.	— 1
155. Tšiško, O.	— 1	174. Vītols, J.	— 3
156. Tubin, E.	— 7	175. Vörk, E.	— 6
157. Tulikov, S.	— 3		
158. Turenkov, A.	— 1	176. Zahharov, V.	— 2
159. Tuukkanen, K.	— 1	177. Zariņš, M.	— 4
160. Tūrņu, K.	— 11	178. Zeiger, J.	— 4

EESTI NSV RIIKLIKU AKADEEMILISE MEESKOORI DIRIGENDID

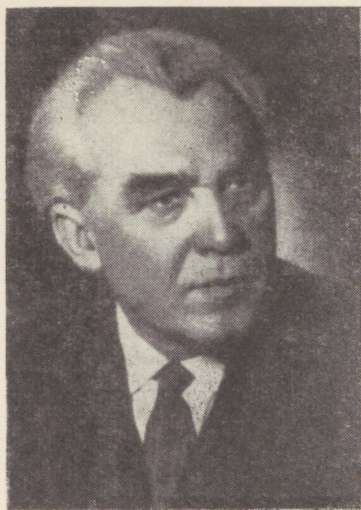
Eesti NSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor ja Gustav Ernesaks on muutunud aastate vältel meie koorimuu- sika sõpradele lahutamatuteks mõisteteks. Vaevalt võik- sime praegu tagasi vaadata RAM-i 25-aastasele tegevusele, kui selle koori asutamise mõte poleks hakanud G. Erne- saksal «kummitama» juba aastakümneid varem.

G. Ernesaksa erilise kiindumuse meeskoorilaulu vastu põhjustasid Tallinna Linnateenijate Meeskoor ja Tallinna Meestelaulu Selts (viimase dirigendiks oli G. Ernesaks 1935. a.), eriti aga kontakt Moraavia Õpetajate Meeskoo- riga Tšehhoslovakkias. Unustamatu mulje jättis noorele, äsja konservatooriumi lõpetanud koorijuhile-heliloojale Moraavia Õpetajate Meeskoori esmakordne kuulamine 1935. a. Saadud muusikalised muljed muutusid tänasele RAM-i kunstilisele juhile ja peadirigendile ahvatlevaks eeskujuks.

Eesti NSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor on kõige eredamaks G. Ernesaksa muusikalise kredo peegelduseks. RAM on alati püsinud G. Ernesaksa mitmekülgse muusika- lise tegevuse (dirigent, helilooja, pedagoog, ühiskonna- tegelane, publitsist jne.) fookuses. Ta on kasvatanud RAM-ist eesti silmapaistvama, populaarseima koorikollek- tiivi, kes on teinud eesti meeskoorilaulu kuulsaks Nõu- kogude Liidus ja raja taga. RAM-i kontserdid G. Erne- saksa juhatusel tungivad ikka üle hea koorikontserdi raamidest, neis on alati see tõelise kunsti salapärane «miski».

Rääkides G. Ernesaksast kui dirigendist tekib momen- taanselt assotsiatsioon temast kui laulupidude üldjuhust, kellel on imeteldav võime sütitada kümnetesse tuhande- tesse ulatuvat hiigelkoori.

Ernesaksale-dirigendile sekundeerib Ernesaks-helilooja ja Ernesaks-pedagoog. Tema heliloomingus domineerivad kooriteosed (kokku üle 200 koorilaulu). Helilooja armas- tatumaks teemaks on kodumaine loodus. Eriti köidab heli-

loojat meri, millest annavad tunnistust paljud tema koorilaulud (koorisüit «Kuidas kalamehed elavad») ja ooper «Tormide rand».

Suur osa helilooja koorilauludest põhineb rahvaviisidel. Lihtne rahvalaulumotiiv saab neis arendatuna tihti uue kvaliteedi (näit. «Lõikuse laul»).

Paljud G. Ernesaksa koorilaulud on võitnud üldise tunnustuse. Neid võib ikka ja jälle kuulda koorikontsertidel («Meelespea», «Hakkame, mehed, minema», «Päike vajus pärnapuule», «Mind kutsuti pulma», «Näärisokk», «Mu isamaa on minu arm» jne.).

G. Ernesaks on ka Eesti NSV hümnid autor.

Valdava osa G. Ernesaksa kooriloomingust moodustavad meeskoorilaulud, millest enamik on esmakordselt kõlanud RAM-i esituses.

Ulatuslikemaist kooriteostest väärivad märkimist süit meeskoorile «Kuidas kalamehed elavad», kooripoemid «Tütarlaps ja Surm», «Kandlemängija müüril», «Salapä-rane pasunapuhuja» jt., majesteetlikult ülevad laulupeo-kantaadid «Tuhandeist südameist», «Laul, ava tiivad» ja «Laululavalt lahkuvatele kooridele».

Tema viies ooperis — «Pühajärv» (1946), «Tormide

rand» (1949), «Tuleristsed» (1955), «Käsikäes» (1955) ja «Kosilased Mulgimaalt» (1959) — kuuluvad huvitavamad leheküljed massistseenidele (koorile).

Koori- ja ooperiloomingu kõrval on G. Ernesaks kirjutanud soololaule, muusikat sõnalavastustele ja filmidele.

Tähtsaks tahuks G. Ernesaksa muusikalises tegevuses on tema pedagoogiline töö koorijuhtimise kateedri professorina Tallinna Riiklikus Konservatooriumis, kus tema juhendamisel kolme aastakümne vältel on saanud kõrgema muusikalise hariduse paljud vabariigis tegutsevad muusikaõpetajad ja koorijuhid. Ainuüksi RAM-i lauljatest on prof. Ernesaksa õpetusel kasvanud rida vabariigi kooridirigente (Harald Uiho, Uno Järvela, Harald Siiak, Olev Oja, Kuno Areng jt.).

Kui kõigele lisada veel G. Ernesaksa aktiivne ühiskondlik tegevus rahvasaadikuna Eesti NSV Ülemnõukogus, Heliloojate Liidu juhatuses, Kooride Sektsioonide Nõukogus, Uldlaulupeo Peakomisjonis jne., tekib aukartus G. Ernesaksa õlgadel lasuva töö suuruse ees.

Populaarne, sügavalt rahvalik oma kunstis, väsimatu oma edasipüüdlustes — sellisena tunneme teda, RAM-i kunstilist juhti ja peadirigenti, Nõukogude Liidu rahvakunstnikku professor Gustav Ernesaksa.

RAM-i tegevuse algaastail oli dirigendipuldis (1944—1949) kõrvuti G. Ernesaksaga Eesti NSV Rahvakunstnik prof. Jüri Variste.

J. Variste tegevus koorijuhina algas Suure Isamaasõja päevil Eesti NSV Riiklikes Kunstiansamblites Jaroslavlis, kus ta juhatas sega- ja meeskoori. Pärast kodumaale jõudmist rakendus ta üheaegselt tööle dirigendina RAM-is, Tallinna Riikliku Konservatooriumi koorijuhtimise kateedri juhatajana ning konservatooriumi direktori asetäitjana.

1945. a. kutsuti J. Variste Eesti Raadio Segakoori dirigendiks, kellena ta oli tegev 1968. aastani.

Prof. J. Varistel on nii interpreedi- kui ka pedagoogitalent. J. Varistet kui dirigenti iseloomustab eelkõige muusikaline eruditsioon, maitsepeenus, pisimategi detailide orgaaniline tajumine, äärmiselt konkreetne ning ratsionaalne töömeetod.

Kuigi J. Variste juhatas RAM-i suhteliselt lühikest aega,

on hindamatu tema dirigendipanus koori kunstimeisterlikkuse kasvule.

J. Variste on kaasaja eesti segakoorilaulu silmapaistev propageerija ja arendaja. Aastakümnete vältel on Eesti Raadio Segakoor tema juhatusel nii eetri kaudu kui ka avalikel kontsertidel tuttavaks teinud suurema osa eesti klassikalisest ja kaasaegsest segakooriloomingust ning maailma kooriliteratuuri suurteosed, nagu Bachi *h*-moll mess, Mozarti ja Verdi reekviemid, Beethoveni «Missa solemnis», Prokofjevi «Ivan Groznõi», Sviridovi «Pateetiline oratoorium» jt.

Eriti lähedane on J. Varistele-interpreedile M. Saare ja C. Kreegi põhjamaiselt karge koorilooming, millesse ta suhtub sügava lugupidamise ning pieteediga.

Kõrvuti RAM-i ja Eesti Raadio Segakooriga juhatas J. Variste a. 1950—1963 Jaan Tombi nimelise Kultuurihooone meeskoori. See periood oli koori ajaloos saavutusterohke.

J. Variste teeneks tuleb lugeda ka seda, et esmakordselt eesti koorimuusika ajaloos võideti kätte rahvusvaheline tunnustus: 1966. a. Debrecenis toimunud Bela Bartoki nim. II kooride festivalil määrati Vabariiklikule Koorijuhtide Segakoorile esimene preemia.

Tulemusrikkalt on kulgenud ka J. Variste pedagoogitegevus Tallinna Riiklikus Konservatooriumis, kus ta ka praegu on koorijuhtimise kateedri juhataja.

J. Variste arvukate õpilaste hulgast on võrsunud silmapaistvaid koorijuhte-muusikategelasi, nagu vabariigi rahvakunstnik Arvo Ratassepp, teenelised kunstitegelased Lembit Verlin, Heino Kaljuste, Aksel Pajupuu jt.

Alates 1950. a. tunneme J. Varistet kui üldlaulupidude ühend- ja segakooride üldjuhti, kelle taktikepi all kõlas ka juubelilaulupeo hiigelkoor.

Pedagoogilise ja interpretatsioonilise tegevuse kõrval on J. Variste tegelnud ka heliloominguga. Tema ligi poolestajast koorilaulust on tuntumad «Küllakutse», «Ema laul», «Sillad soole», «Kevadpäike, ära looju veel» jt.

Alates 1968. a. juhatab Eesti NSV rahvakunstnik Jüri Variste J. Tombi nim. Kultuuripalee Teenelist K. Tärnpuu nim. Meeskoori.

Aastatel 1946—1957 oli RAM-i dirigendiks Eesti NSV teeneline kunstitegelane professor Artur Vahter.

A. Vahter lõpetas Tallinna Riikliku Konservatooriumi muusikapedagoogika ja koorijuhtimise erialal 1941. a. Suure Isamaasõja aastatel oli ta kapellmeistriks Eesti Laskurkorpuse väeosades. Pärast Suurt Isamaasõda rakendus A. Vahter pedagoogina tööle Tallinna Riiklikus Konservatooriumis muusikateaduse ja koorijuhtimise kateedris, koorijuhina RAM-is ning hiljem Eesti Raadio Segakooris (1959—1962).

Aastad RAM-iga olid tal töörohked ja viljakad. Tänu loomupärasele muusikalisele vaistule, stiilitunnetusele ning dirigeerimisalastele kogemustele saavutas ta kooriga hea kontakti ning toreda töömeeleolu.

Erilist rõhku pani A. Vahter koori vokaalsele meisterlikkusele. Omades ise kaunikõlalist häält ning olles ka nooruses A. Arderi juures laulu õppinud, oskas ta lihtsalt ja arusaadavalt realiseerida oma vokaalalaseid taotlusi. RAM-i kontsertidel A. Vahteri juhatusel domineerisid eesti heliloojate uudislooming, eesti vanemad koorilaulud ja rahvaste laulud. Tema juhendamisel said RAM-il kunstiküpseks sellised nõudlikud suurvormid nagu Rimski-Korsakovi «Tark Oleg» ja Cherubini «Reekviem».

Kõige ilmekamalt räägib A. Vahteri silmapaistvast dirigenditööst RAM-is talle 1954. a. omistatud Eesti NSV teenelise kunstitegelase aunimetus.

Kõrvuti pideva koorijuhipraktikaga tunneb meie muusikaavalikkus A. Vahterit kui muusikateadlast, kelle sulest on ilmunud eesti heliloojate monograafiaid ning eesti muusikakultuuri ajalugu käsitlevaid töid nii eri raamatutena kui ka perioodikas.

Olulise tähtsusega on A. Vahteri pedagoogiline töö. Ta oli Tallinna Riikliku Konservatooriumi muusikateaduse kateedri juhataja (1949—1967) ning õppejõud koorijuhtimise kateedris, tema juhendamisel omandasid kõrgema muusikalise hariduse paljud muusikaõpetajad, koorijuhid ja muusikateadlased.

Alates 1967. a. töötab professor A. Vahter Tallinna E. Vilde nim. Pedagoogilises Instituudis muusikakateedri juhatajana.

1957. a. kinnitati RAM-i dirigentideks koori senised lauljad Uno Järvela ja Harald Uiho, kes paralleelselt igapäevase kooritööga õppisid Tallinna Muusikakoolis ja hiljem

TR Konservatooriumis, mille U. Järvela lõpetas 1952. a. ja H. Uiho 1954. a.

Õpinguid alustasid nad maestro G. Ernesaksa õhutusel ja juhendamisel ning järk-järgult hakati neid mitteametlike koormeisteritena rakendama koori igapäevases töös. Nii said nimetatud kahest andekast noorest silmapaistvate professionaalsete võimetega koorijuhid.

G. Ernesaksa pidev püüd suunata õppima andekaid koorilauljaid on end täiesti õigustanud. Vahemärkusena olgu öeldud, et kõrvuti RAM-i ridadest kasvanud professionaalsete koorijuhtidega (U. Järvela, H. Uiho, H. Siiak, G. Toompea, J. Romandi, I. Talvik, K. Areng, O. Oja, K. Tammik) on siit võrsunud mitmeid andekaid vokaliste (V. Gurjev, E. Tordik, R. Vahisalu, R. Alango, U. Kreen, E. Kärvet, H. Vasar, V. Kirs, E. Vunk, I. Kuusk, K. Räästas).

Uno Järvela dirigendina tuuri iseloomustab eelkõige ratsionaalne, igati põhjendatud ja loogiline repetitsiooniline töö, milles torkab eriti silma võime leida kõige otstarbekamad moodused ja vahendid partituuri omandamiseks. Aastatega kasvasid noore dirigendi praktilised kogemused, millega kaasnesid järjest komplitseeritumad, interpretatsioonilist inspiratsiooni tiivustavad ülesanded. Oma tasakaaluka, alati kollektiivi arvestava ja austava suhtumisega võitis U. Järvela kiiresti koori usalduse ja lugupidamise, mis tõi edu nii harjutustel kui ka kontsertidel.

Paralleelselt dirigenditööga RAM-is võttis U. Järvela oma õlgadele raske, vastutusrikka, kuid seejuures äärmiselt tänuväärse ülesande — temast sai Tallinna J. Tombi nimelise Kultuuripalee Poistekoori juht. Poistekoorist on aastatepikkuse visa töö, otsingute ja katsetuste tulemusena kujunenud kõrgetasemeline koor, kelle silmapaistvad loominguilised saavutused, kontserttegevus nii vabariigis kui ka väljaspool selle piire on tekitanud elava huvi ja toonud tunnustust. 1967. a. omistati koorile teenelise koori aunimetus. J. Tombi nim. Kultuuripalee Poistekoori eeskujul tegutseb koolides ja kultuurimajades arvukalt poistekoore.

1963. a. oli RAM sunnitud U. Järvela loovutama RAT «Estoniale», kuhu ta kutsuti peakoormeisteri kohale. Aeg on näidanud, et teatri juhtkond tegi õige valiku. Lühikese aja jooksul suutis U. Järvela viia ooperikoori märksa kõrgemale tasemele, mida üksmeelselt on märkinud ooperi-

lavastuste arvustajad. Tema hinnatavamate saavutuste hulka RAT «Estonias» kuuluvad Tambergi «Raudne kodu», Ernesaksa «Tormide rand», Bizet' «Carmen», Gershwini «Porgy ja Bess», Verdi «Trubaduur» jt.

Tähelepanu väärib ka U. Järvela pedagoogiline tegevus koorijuhtimise osakonna juhatajana Tallinna Muusikakoolis (1955—1962) ja õppejõuna Tallinna Riiklikus Konservatooriumis (1962—1964).

1967. a. omistati U. Järvelale Eesti NSV teenelise kunstitegelase aunimetus.

Harald Uibo töötas RAM-i dirigendina aastail 1956—1964. Kuna ta ise oli laulnud koori ridades selle asutamisest alates, tundis ta põhjalikult kollektiivi iseloomu ja võimeid. Oma aktiivse natuuri, musikaalsuse ning kooritöö praktiliste oskuste tõttu saavutas ta kooriga tiheda loomingu kontakti.

H. Uibo dirigeerimismaneeeri üheks olulisemaks jooneks on emotsionaalne fraasikujundus, mis kõige ilmekamalt väljendub romantilises stiilis kirjutatud kooriteoste interpreteerimisel. Tema esmaseks eesmärgiks näib olevat pidev *bel canto* taotlus kooriansambelis.

H. Uibo juhatusel kõlasid RAM-i esituses temaatikalt mitmekesised kontserdikavad, milles domineerisid eesti heliloojate kooriteosed ja rahvaste laulud. Suurt tähelepanu pühendas ta uudisloomingu propageerimisele.

Teenete eest eesti meeskoorilaulu arendamisel omistati H. Uiboale Eesti NSV teenelise kunstitegelase aunimetus.

1964. a. siirdus H. Uibo dotsendina pedagoogilisele tööle Tallinna E. Vilde nim. Pedagoogilisse Instituuti. Kõrvuti põhitööga TPedI-s juhatab H. Uibo Tallinna Polütehnilise Instituudi Meeskoori.

H. Uibo on olnud meeskooride üldjuhiks üldlaulupidudel.

1964. a. asus RAM-i dirigendipulti noor dirigent Olev Oja. Ta lõpetas Tallinna Riikliku Konservatooriumi prof. Ernesaksa dirigeerimisklassi 1963. a. (lauljana astus koori 1960. a.). Hoolimata suhteliselt lühikesest dirigendipraktikast pälvivad O. Oja saavutused muusikaavalikkuse tähelepanu. Silmapaistvate muusikaliste eelduste ja eruditsiooniga ning suure töövõimega köitis ta kiiresti koori usalduse ja lugupidamise.

O. Oja on edukalt esinenud ka sümfooniaorkestri dirigendina (õpib praegu sümfooniaorkestri dirigeerimist TR

Konservatooriumis). Tema seniste väljapaistvamate saavutuste hulka kuuluvad Stravinski ooperi-oratooriumi «Kuningas Oidipus», Cherubini «Reekviemi» ja Šostakoviči 13. sümfoonia ettekanne. Erilist huvi tunneb O. Oja kaasaja muusika vastu, mille osatähtsus RAM-i programides on märgatavalt tõusnud.

Püüd pidevalt leida uusi vorme ja võimalusi igapäevases kooritöös, repertuaari valikus arvestada kontserdipubliku kasvavaid nõudeid, järjekindlalt arendada oma professionaalseid võimeid — need jooned iseloomustavad Eesti NSV teenelist kunstitegelast O. Oja, üht andekamat noort dirigenti.

1964. a. alustas O. Oja juhtimisel tegevust RAM-i Noortekoor. Ka RAM-i kammerkoori ja ansambli RAM-3 saavutused on seotud O. Oja oskusliku juhendamisega.

Alates 1966. a. töötab RAM-i dirigendina Tallinna Riikliku Konservatooriumi koorijuhtimiskateedri õppejõud, dotsendi kt. K u n o A r e n g (lõpetas prof. Ernesaksa koorijuhtimisklassi 1959. a. ning aspirantuuri Leningradi Riikliku Konservatooriumi juures 1965. a.).

Juba esimese iseseisva kontserdiga (vene koorimuusikast) tutvustas K. Areng muusikaavalikkusele oma tore-

daid dirigendiomadusi, eelkõige aga head muusikatunnetust, mis põhineb rikkalikul teoreetiliste teadmiste pagasil, loomupärasel musikaalsusel ja meeskoori spetsiifika põhjalikul tundmisel. Viimane sai alguse ajal, mil K. Areng laulis RAM-is II tenorit.

K. Areng pole mitte ainult koorijuht, vaid muusik, kes tunneb huvi eesti muusika, eeskätt koorimuusika arengu vastu ning oskab seda äratada ka lauljais. Koorimuusikas köidab teda võrdselt nii vana klassika, kaasaeg kui ka rahvalaulu professionaalne töötlus.

Peale kontserttegevuse RAM-iga on K. Arengul silmapaistvaid tulemusi Tallinna Kammerkoori dirigendina, nii esinemistel Nõukogude Liidus kui ka välismaal.

Töökus, enesega rahulolematuus ja alalised otsingud on K. Arengu muusikakarakterit põhijoonteks. See lubab talt tulevikus loota palju түsedaid saavutusi eesti koorimuusika valdkonnas.

Hea pedagoogina juhendab Eesti NSV teeneline kunstitegelane K. Areng RAM-i muusikateooria õppesektorit.

RAM-i dirigentide nimestikku kuulub veel Arno Kallikorm, kes juhatas koori õige lühikest aega (november 1944 — aprill 1945). A. Kallikorm asutas 1946. a. Tallinna Polütehnilise Instituudi meeskoori ning oli selle kauaaegseks juhiks.

Praegu tegutseb tema juhatusel Tallinna üks vanemaid segakoore — Raudteelaste Klubi teeneline segakoor «Raudam».

K. Areng
H. Vilpart

KOORI KOOSSEISU ULDISELOOMUSTUS, LIIKUMINE, ARENG

«Kihav, organiseeriv töötuhin on haaranud kõiki meie kunstialasid... Eriliste põhjendusteta on kõigil selge, et kõige muu hulgas tuleb uuesti aukohale asetada meie populaarseim, masse haarav kunstivorm — koorilaul... Nii on kujunemise lõppjärgus R. Filharmoonia meeskoori komplekteerimine. Et kõigiti väärikalt suuri ülesandeid meie koorilaulu alal täita, hakkab meeskoor töötama elukutselisena.»

Nii kirjutab 4. novembril 1944. a. «Sirp ja Vasar» nr. 4 artiklis «Riiklik Filharmoonia eesti koorilaulu arendamas».

Juba 5. novembril 1944. a. toob aga «Õhtuleht» nr. 13 ära lühivestluse Gustav Ernesaksaga pealkirja all «Riikliku Filharmoonia kutseline meeskoor moodustatud». Selles teatab uue koori juht ja organiseerija muu hulgas: «Uue meeskoori koosseis on komplekteeritud 80-liikmelisena... Peale Riiklikus Filharmoonias registreerunud meeslauljate võtab kutselise meeskoori tegevusest osa ka ERKA (Eesti Riiklikud Kunstiansamblid. — H. V.) meeskoori koosseis, umbes 20 seltsimeest.»

Eesti esimese kutselise koori komplekteerimine oli kulgenud edukalt. Asjast huvitatuid leidis rohkesti ning peagi töötas uus koor täie koosseisuga oma esimese kontserdikava ettevalmistamisel. Kokku oli tulnud mehi paljudelt erialadelt, mitmesugustelt töökohtadelt ning isegi noorukeid koolipingist. Nii oli värskete laulumeeste hulgas ajakirjanikke, trükitöölisi, orkestrante, pedagooge, äriteenijaid, fotograafe, käsitöölisi, autojuhte, elektrikuid, lihttöölisi, põllutöölisi jne.

Erialasid oli palju ja mitmesuguseid, aga neid, kes tõid kaasa enam-vähem piisava muusikalise ja vokaalse ettevalmistuse, leidis ainult 10—12, mis ERKA meestega kokku moodustas pisut üle kolmandiku kogu koosseisust. Nii saidki meeskoori uusi lauljaid kokkusulatavaks tuumaks Jaroslavlist saabunud ERKA meeskoori lauljad, kel-

lel olid juba seljataga kogemusterikkad lauluaastad Suure Isamaasõja ajast. Kuid neid oli siiski vaevalt paarkümmend. Koori suurem osa koosnes aga meestest, kes varemalt olid küll laulnud isetegevuslikes koorides, peamiselt segakoorides, kuid peale mõningase koorilauljapraktika ei omanud mingeid muusikalisi teadmisi.

Et koori üldist muusikalise kirjaoskuse madalat taset parandada, suunati esimesel võimalusel rida eeldustega noori laulumehi õppima muusikakooli laulu- ja koorijuh-timise osakondadesse. Esimesteks «koolipoisteks» olid Harald Uibo, Georg Veting, Rait Ivalo, Uno Järvela, Ver-ner Gerretz, Robert Vahisalu, Viktor Gurjev, Jaanus Romandi, Ilmar Talvik jt. Teistele aga organiseeriti noodi-õpetuse grupid, kus hakati õpetama praktilist noodi-lugemist ja muid kutselisele koorilauljale vajalikke tarkusi.

Seda põhimõtet on säilitatud ja rakendatud tänapäevani ning selle tulemusena on kooris olles saanud osalise või täieliku muusikalise kesk- või kõrgema hariduse ligikaudu 70 lauljat. Tõsi küll, paljud on neist koorist lahkunud ja pühendanud isikupärasemaile tööaladele. Nii on RAM-i

Nemad võtsid osa koori esimesest harjutusest.

Grupp soliste.

lauljateperest kasvanud terve rida tuntud ja tunnustatud ooperisoliste, dirigente, pedagooge, heliloojaid jt.

RAT «Estonia» ooperisolistid Eesti NSV rahvakunstnik Viktor Gurjev, Eesti NSV teeneline kunstnik Harri Vasar, Uno Kreen ja Ervin Kärvet, RAT «Vanemuise» ooperisolistid Evald Tordik, Ivo Kuusk ja Endel Vunk on endised RAM-i lauljad. Oma esimesed ülesastumised tegid nad meeskoori ridades. Peale solistide on meeskoorist saanud tõhusat täiendust ka ooperikoor niisuguste tublide lauljate näol nagu Heino Rikas, Erivan Veesaar, Verni Kirs, Uno Heinapuu jt.

RAM on suurendanud meie koorijuhtide peret. Siit on võrsunud prof. Ernesaksa õpilased Harald Uibo (Tallinna Pedagoogilise Instituudi dotsent ja Tallinna Polütehnilise Instituudi Meeskoori juht), Uno Järvela (RAT «Estonia» peakoormeister ja J. Tombi nim. Kultuuripalee Teenelise Poistekoori juht), Olev Oja (RAM-i koorijuht), Harald Siiak (Tallinna Noorsoo Kultuuripalee kunstiline juht ja isetegevuslike kooride juht), Georg Toompea (Eesti Raadio ja Televisiooni Komitee toimetaja ja isetegevuslike kooride juht), Kuno Areng (Tallinna Riikliku Konservatooriumi dotsendi kt. ja RAM-i koorijuht), August Lüüs

(Eesti NSV Rahvaloomingu Maja konsultant ja segakoori «Noorus» koorijuht) jt.

Oma esimesed loominguproovid tegid heliloojad Heino Lemmik ja Olev Sau RAM-i lauljatena.

Laulupedagoogika ja hääleseadega hakkas praktiliselt tegelema RAM-i kauaaegne solist Robert Vahisalu kooris olles ja jätkab seda tööd nüüd juba pedagoogina Tallinna Pedagoogilises Instituudis ning ka RAM-is.

Peale eelnimetatute on kooris laulnud mitmed praegused juhtivad administratiiv- kui ka kunstiala töötajad, nagu Eesti NSV Ministrite Nõukogu asjadevalitseja Georgi Martin, Eesti NSV Riikliku Filharmoonia direktor Rait Ivalo, Leningradi Konservatooriumi teaduslik sekretär Jüri Barsov, skulptor Kalju Reitel jt.

Paar kuud pärast esimest kooriharjutust hakkasid selguma ka esimesed juhuslikult «sissesattunud», kes ilmselt olid tulnud lihtsalt vaatama, «kust poolt maa lahti on». Nii lahkus koorist 1944. aasta lõpuks 3 meest, kellele 1945. aasta jooksul lisandus veel 30. Ka järgmised aastad olid liikumise poolest küllalt elavad. (1946. a. lahkus 23, tuli juurde 24; 1947. a. lahkus 10, tuli juurde 11; 1948. a. lahkus 20, tuli juurde 21; 1949. a. lahkus 6, tuli juurde 7; 1950. a. lahkus 12, tuli juurde 7; 1951. a. lahkus 6, tuli juurde 11.)

Kõik see oli pärastsõjaaegseid rahutuid aastaid ja tööuudsust arvestades täiesti arusaadav. Alates 1951. aastast koori koosseis stabiliseerus ja liikumine muutus minimaalseks, piirdudes paari-kolme lauljaga aastas.

Kokku on aastate jooksul koorist läbi käinud 252 meest, s. o. pisut rohkem kui kolm kooritäit.

Liikumine häälerühmades on olnud võrdlemisi proportsionaalne. Nii on koori kuulunud: I tenoreid 63, II tenoreid 63, baritone 56, basse 70.

Kui koori esimeses koosseisus oli muusikalise ettevalmistusega lauljaid paar meest üle kümne, siis praeguses koosseisus on muusikat õppinud koorilauljaid pooled.

Koori siseelu juhib ja korraldab koori inspektor ning kontsertide läbiviimisega seotud välisküsimusi lahendab koori administraator. Mõlemad administratiivtöötajad kuuluvad koori koosseisu ka lauljaina.

Koori inspektorina on töötanud:

1944—1949 Rudolf Zirk,

1949—1951 Rait Ivalo,

1951—1956 Voldemar Saard,
alates 1956 Harry Vilpart.

Koori administraatori ülesandeid on täitnud:

1944—1967 Erich Kaaruks,
alates 1967 Rudolf Zirk.

1959. aastal saatis koor pidulikult pensionile oma esimese veterani Nikolai Põlluaasa, kes laulis RAM-is 12 aastat. Järgmistena läksid auga väljateenitud vanaduspuhkusele veteranid August Nuga (1960. a., kooris 15 aastat), Roland Sild (1962. a., kooris 18 aastat), Eduard Hunt (1963. a., kooris 17 aastat) ja Feliks Riikjärv (1969. a., kooris 22 aastat).

Praegune koori koosseis on 80 meest, sellest 3 dirigenti, kontsertmeister, koormeister ja 75 lauljat.

RIIKLIKU
AKADEEMILISE
MEESKOORI
PRAEGUNE
KOOSSEIS
KOORI
VASTUVÕTMISE
JÄRJEKORRAS

1	2	3
4	5	6
7	8	9

1. **KAILVEE, Enn Jaani p.** — I tenor. Sünd. 10. III 1914. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a., lõpetanud TPI majandusteaduskonna. Kuulus Suure Isamaasõja ajal ERKA koosseisu Jaroslavlis. Varem töötas majandusalal.
2. **LARM, Hartvig Hansu p.** — I tenor. Sünd. 21. X 1908. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a. On varem töötanud orkestrandina ja käsitöölisena.
3. **VALGE, Voldemar Jaani p.** — I tenor. Sünd. 1. X 1909. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a., RAM-i esimesi soliste, kuulus Suure Isamaasõja ajal algul Eesti Laskurkorpuse, hiljem ERKA koosseisu Jaroslavlis. Õppinud laulu Tallinna Konservatooriumis. NLKP liige, korduvalt valitud R. Filharmoonia a/ü. komitee esimeheks, partei-algorganisatsiooni sekretäriks ja Tallinna Linna TSN Täitevkomitee saadikuks. Varem töötas vabrikus kudemajana ja treialina.
4. **ROOMET, Olev Kaarli p.** — I tenor. Sünd. 13. XII 1901. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a. — 16. I 1946. a. ja alates 9. IX 1948. a. Lõpetas Tallinna Konservatooriumis viiuliklassi. On esinenud solistina paljudel RAM-i kontsertidel roo- ja torupillil. Varem töötas registraatori-arveametnikuna ja orkestrandina.
5. **JUHKOV, Harry Ernsti p.** — II tenor. Sünd. 6. XI 1912. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a. Varem töötas kaubandusalal ekspeditöörina.
6. **VETING, Georg Nikolai p.** — II tenor. Sünd. 22. III 1919. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a. On lõpetanud Tallinna Muusikakoolis koorijuhtimisklassi. Suure Isamaasõja ajal kuulus ERKA koosseisu Jaroslavlis. Laulab koori esimeses ansambelis — meeskvartetis — selle asutamisest tänaseni. Esinenud solistina. Varem töötas mütsivormijana.
7. **RÄTSNIK, Rene Pauli p.** — II tenor. Sünd. 4. V 1925. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a. — 16. X 1946. a. ja alates 23. IX 1948. a. Peale laulmise tegutsenud teadustajana ja koori inspsiooniendina. Koorinõukogu sekretär. Varem on töötanud ekspeditöörina ja ajakirjanikuna.
8. **JAANSOO, Evald Villemi p.** — bariton. Sünd. 5. VIII 1915. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a., kuulus Suure Isamaasõja ajal ERKA koosseisu Jaroslavlis. RAM-i esimese ansambli — meeskvarteti — asutamise initsiaator, administraator ja laulja, baritoni rühmavanem. Esinenud solistina ja deklamaatorina. Valitud korduvalt R. Filharmoonia a/ü. komitee esimeheks. Koorinõukogu liige. Varem töötas äriteenijana.
9. **PUUSEPP, Ernst Karli p.** — bariton. Sünd. 23. II 1915. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a. Varem töötas tiserina.

10 | 11 | 12

13 | 14 | 15

16 | 17 | 18

10. **TAMUROO, Aldo Karli p.** — bariton. Sünd. 20. X 1906. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a. On esinenud solistina. Varem töötas raamatupidajana ja vabakunstniku-laulupedagoogina.

11. **ZIRK, Rudolf Jakobi p.** — bariton. Sünd. 23. I 1920. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a. Kuulus Suure Isamaasõja ajal ERKA koosseisu Jaroslavlis. Oli koori inspektor a. 1944—1949 ja praegu administraator alates 1967. a. Koorinõukogu liige. Varem töötas arveametnikuna.

12. **RANNIK, Avo Vassili p.** — bass. Sünd. 21. II 1911. a., kooris selle asutamisest 16. XI 1944. a. Kuulus Suure Isamaasõja ajal ERKA koosseisu Jaroslavlis. On olnud R. Filharmoonia a/ü. komitee esimeheks ja bassi-rühmavanemaks. Varem töötas mehaanikuna.

13. **KAARUKS, Erich Mihkli p.** — II tenor. Sünd. 7. V 1908. a., kooris 1. I 1945. a. Suure Isamaasõja ajal kuulus ERKA koosseisu Jaroslavlis. Oli koori administraator a. 1945—1967. Omab suuri teeneid koori arhiivi ja statistika hooldajana. Varem töötas ärijuhina.

14. **ROMANDI, Jaanus Jaani p.** — bass. Sünd. 27. VIII 1921. a., kooris 10. III 1945. a. Lõpetas Tallinna Muusikakoolis koorijuhtimisklassi, on tegutsenud koorimeistri-pedagoogina ning isetegevuslike kooride juhina. Varem töötas lihttöölisena.

15. **METSSALU, Georg Kirilli p.** — I tenor. Sünd. 22. VI 1919. a., kooris 16. IX 1945. a. — 24. IX 1948. a. ja alates 20. VIII 1949. a. Õppis laulu dots. Jenni Siimoni juures, koorisolist alates 1957. a., kuulub RAM-i esimese kvarteti koosseisu 1955. a. Varem töötas orkestrandina.

16. **TALVIK, Ilmar Hildeberti p.** — bariton. Sünd. 4. II 1922. a., kooris 16. XI 1945. a. Lõpetas Tallinna Muusikakoolis koorijuhtimisklassi, on tegutsenud koori kontsertmeistrina, koorimeistri-pedagoogina. RAM-i esimese kvarteti kunstiline juht ja klaverisaatja selle asutamisest alates. Koorinõukogu liige. Varem töötas raamatupidaja-kalkulaatorina.

17. **VOOREMAA, Jakob Juhani p.** — II tenor. Sünd. 26. V 1911. a., kooris 1. XII 1945. a. Suure Isamaasõja ajal oli Eesti Laskurkorpuses orkestrant. Enne koori astumist töötas pedagoogina ja orkestrandina.

18. **SAVIIR, Osaleid Tõnise p.** — bariton. Sünd. 10. IX 1923. a., kooris 16. II 1946. a. — 1. XI 1948. a. ja alates 1. IX 1949. a. Enne koori astumist oli põllumees.

19	20	21
22	23	24
25	26	27

19. **TAMM, Valdik Hindreku p.** — bass. Sünd. 12. III 1912. a., kooris 1. III 1946. a. Suurest Isamaasõjast võttis osa Eesti Laskurkorpuses rindevõitlejana. NLKP liige, korduvalt valitud R. Filharmonia a/ü. komitee esimeheks ning partei-algorganisatsiooni sekretäriks. Koorinõukogu liige. Varem töötas kiviraidurina ja postimehena.

20. **ALANGO, Raimond Villemi p.** — bass. Sünd. 27. II 1926. a., kooris 18. VIII 1947. a. Lõpetas Tallinna Riiklikus Konservatooriumis prof. Tiit Kuusiku lauluklassi, on tegutsenud solistina alates 1948. a. ja RAM-i koosseisulise koorisolistina 1957. a. RAM-i esimese kvarteti liige 1955. a. Töötab koori hääleseadjana, bassirühma kontsertmeistrina ja kuulub koori kunstinõukogu koosseisu.

21. **RANDE, Albert Juhani p.** — II tenor. Sünd. 8. VIII 1914. a., kooris 1. IX 1947. a. Suurest Isamaasõjast võttis osa Eesti Laskurkorpuses orkestrandina.

22. **ADAMKA, August Anna p.** — I tenor. Sünd. 2. III 1921. a., kooris 1. I 1948. a. — 6. VII 1950. a. ja alates 1. VI 1954. a. On esinenud solistina. Suurest Isamaasõjast võttis osa Eesti Laskurkorpuses rindevõitlejana. Varem töötas hobustekasvatajana.

23. **VILPART, Harry Hendriku p.** — bariton. Sünd. 6. X 1917. a., kooris 1. VI 1948. a. Õppis õigusteadust TRÜ-s ja koorijuhtimist Tallinna Muusikakoolis ning TR Konservatooriumis. Suurest Isamaasõjast võttis osa Eesti Laskurkorpuses rindevõitlejana — patareikomandörina. Koorinõukogu liige ja administratiivnõukogu esimees. Koori inspektor 1956. a. alates. Varem töötas ökonomistina.

24. **KALJUSTE, Ilmar Johannese p.** — I tenor. Sünd. 7. I 1922. a., kooris 4. X 1948. a. Õppis laulu Kiievi Riiklikus Konservatooriumis. Oli I tenori häälerühma vanem ja koorinõukogu liige. Varem töötas treialina ja orkestrandina.

25. **PÖLLUPÜÜ, Valter Jaani p.** — bariton. Sünd. 10. X 1918. a., kooris 23. VIII 1949. a. Õppis laulu TR Konservatooriumis. On esinenud solistina. R. Filharmonia kehakultuurikollektiivi kauaaegne esimees ja organisator. Oli varem tekstiilitöoline ja ooperikoori artist.

26. **HELLASTE, Hugo Jüri p.** — bass-oktavist. Sünd. 24. II 1927. a., kooris 1. IV 1950. a. Varem töötas ehituse alal.

27. **METSARU, Kalev Hermani p.** — II tenor. Sünd. 9. VI 1928. a., kooris 31. VIII 1951. a. Lõpetas Tallinna Muusikakoolis lauluklassi, kuulus VI Ülemaailmse Noorsoo- ja Üliõpilasfestivali laureaadi — RAM-i kahekordse kvarteti koosseisu. Varem töötas ooperikoori artistina.

28 | 29 | 30

31 | 32 | 33

34 | 35 | 36

28. **KASEKIVI, Konstantin Nikolai p.** — II tenor. Sünd. 10. VII 1930. a., kooris 11. IX 1951. a. — 7. X 1952. a. ja alates 1. X 1956. a. Koorisolist alates 1957. a. Kuulus kahekordse kvarteti ja kvarteti koosseisu. Ansambli RAM-3 liige. NLKP liige. Varem töötas mehaanikuna.
29. **VILGO, Reino Karli p.** — bass-oktavist. Sünd. 8. III 1933. a., kooris 15. X 1951. a. On lõpetanud TPed Instituudi, kuulus VI Ülemaailmse Noorsoo- ja Üliõpilasfestivali laureaadi — RAM-i kahekordse kvarteti koosseisu. Bassirühma vanem, koorinõukogu liige ja R. Filh. vastastikuse abistamise kassa esimees.
30. **MOLDROO, Ivar Aleksandri p.** — II tenor. Sünd. 26. X 1930. a., kooris 26. IX 1952. a. Kuulus VI Ülemaailmse Noorsoo- ja Üliõpilasfestivali laureaadi — RAM-i kahekordse kvarteti koosseisu. I järgu maletaja ja aktiivne kehakultuurlane.
31. **AAS, Evald Jüri p.** — I tenor. Sünd. 10. II 1925. a., kooris 24. I 1955. a. Aktiivne esperantist. Töötas varem ooperikoori artistina.
32. **LAIDE, Ivar Valduri p.** — I tenor. Sünd. 14. II 1931. a., kooris 15. XI 1955. a. On esinenud solistina ja ansamblites. Kuulus koori kahekordse kvarteti koosseisu. Varem töötas treialina.
33. **KOSK, Argo Mihkli p.** — I tenor. Sünd. 2. X 1930. a., kooris 15. XI 1955. a. — 1. IX 1959. a. ja alates 8. I 1960. a. Lõpetas TR Konservatooriumis lauluklassi, kuulus VI Ülemaailmse Noorsoo- ja Üliõpilasfestivali laureaadi — RAM-i kahekordse kvarteti koosseisu. NLKP liige. Varem töötas ooperikoori artistina.
34. **SIIMSEN, Johannes Johannese p.** — I tenor. Sünd. 30. IX 1915. a., kooris 16. XI 1955. a. I tenori rühmavanem ja koorinõukogu liige. Varem töötas ooperikoori artistina.
35. **KUULPAK, Sulev Gustavi p.** — bariton. Sünd. 16. X 1931. a., kooris 15. III 1956. a. Kuulus VI Ülemaailmse Noorsoo- ja Üliõpilasfestivali laureaadi — RAM-i kahekordse kvarteti koosseisu. Varem töötas autojuhina ja sõjaväeansambli artistina.
36. **OLESK, Albert Jaani p.** — bariton. Sünd. 14. XII 1925. a., kooris 15. III 1956. a. On esinenud solistina ja ansamblis. Suurest Isamaasõjast võttis osa Eesti Laskurkorpuses rindevõitlejana. On tegutsenud teadustajana, NLKP liige. Varem töötas kolhoosnikuna, sõjaväekirjutajana ja ansambliartistina.

37	38	39
40	41	42

37. **KALA, Uno Johannese p.** — bariton. Sünd. 3. X 1927. a., kooris 1. X 1956. a. — 1. IX 1965. a. ja alates 16. X 1967. a. On laulnud RAT «Estonia» ooperikooris.

38. **AAN, Georgi Jaani p.** — II tenor. Sünd. 15. VI 1918. a., kooris 1. IX 1956. a., koorisolist 1959. a. II tenori rühmavanem, koorinõukogu liige. Varem töötas põllumehena ja ooperikoori artistina.

39. **RÄASTAS, Kaljo Elmari p.** — bass. Sünd. 3. XI 1934. a., kooris 1. II 1957. a. Lõpetanud TR Konservatooriumi. Koorisolist alates 1960. a. Kuulub ansamblisse RAM-3. NLKP liige. Varem töötas autojuhina.

40. **VALDARU, Mart Madise p.** — I tenor. Sünd. 21. XII 1932. a., kooris 16. VI 1957. a. Lõpetas Tallinna Muusikakoolis lauluklassi. On esinenud solistina. Varem töötas motoristina.

41. **KINGU, Albert Helga p.** — II tenor. Sünd. 4. IV 1935. a., kooris 23. IX 1958. a. Õppis laulu Tallinna Muusikakoolis. Varem töötas sadulsepjana ja ooperikoori artistina.

42. **RAID, Jüri Richardi p.** — II tenor. Sünd. 18. II 1937. a., kooris 1. X 1958. a. Õppis laulu TR Konservatooriumis. On esinenud solistina ja ansamblites. NLKP liige. Varem autojuht ja kooriartist.

43	44	45
----	----	----

46	47	48
----	----	----

43. **LAAN, Martin Arnoldi p.** — I tenor. Sünd. 24. V 1923. a., kooris 11. X 1958. a. Varem töötas kaevurina, montöörina ja keemiatehases vahetusvanemana.

44. **FREIBERG, Heinz Gregori p.** — bass. Sünd. 14. I 1931. a., kooris 2. III 1959. a. Õppis laulu TR Konservatooriumis. On esinenud solistina ja ansamblis. Varem töötas orkestrandina ja ooperikoori artistina.

45. **VESKUS, Gunnar Karla p.** — I tenor. Sünd. 10. XII 1935. a., kooris 8. IX 1959. a. Lõpetas Tallinna Muusikakoolis lauluklassi. On esinenud ansamblis. NLKP liige. Varem töötas traktoristina ja lukksepana.

46. **ROSIN, Vladimir Oskari p.** — I tenor. Sünd. 13. III 1928. a., kooris 10. V 1960. a. Varem töötas elektrikuna.

47. **ADER, Olaf Leonidi p.** — II tenor. Sünd. 24. XI 1926. a., kooris 5. IX 1960. a. Enne koori astumist töötas elektrikuna.

48. **KELLE, Leonhard Augusti p.** — II tenor. Sünd. 25. VIII 1933. a., kooris 5. IX 1960. a. Lõpetas Tartu Muusikakoolis lauluklassi. Kuulub ansamblisse RAM-3. Varem ooperikoori artist.

49	50	51
----	----	----

52	53	54
----	----	----

49. **TOMINGAS, Villu Aleksandri p.** — bass. Sünd. 11. V 1941. a., kooris 13. V 1961. a. Õppis laulu Tallinna Muusikakoolis. Laulab RAM-i ansamblis. NLKP liige. Varem töötas lukksepana.

50. **TUI, Ülo Jaani p.** — bariton. Sünd. 26. IX 1933. a., kooris 16. XI 1961. a. Lõpetas Tallinna Muusikakoolis lauluklassi. On esinenud solistina ja kahekordse kvarteti koosseisus. Meistersportlane laskmises.

51. **MÄND, Aare Georgi p.** — I tenor. Sünd. 21. III 1936. a., kooris 16. XI 1961. a. Lõpetas TPed Instituudi. I järgu sportlane lauatennises. Varem töötas pedagoogina.

52. **SEPP, Ilmar Jaani p.** — II tenor. Sünd. 22. V 1930. a., kooris 1. I 1962. a. Enne koori astumist töötas pagarina.

53. **MOKS, Mati Adolfi p.** — I tenor. Sünd. 19. IX 1940. a., kooris 16. IX 1963. a. Varem laulis Riia Raadiokomitee Segakooris.

54. **MÄEOTS, Vello Juliuse p.** — bariton. Sünd. 19. II 1940. a., kooris 1. X 1963. a. Lõpetas Tallinna Muusikakoolis lauluklassi. On esinenud solistina ja kuulub ansamblisse RAM-3. Koori kroonikakirjutaja. Õpib TRU-s žurnalistikat. Varem töötas televisioonis režissööriassistendina.

55	56	57
58	59	60

55. **VOMPA, Heino Jakobi p.** — II tenor. Sünd. 27. V 1937. a., kooris 1. I 1964. a. Õpib laulu TR Konservatooriumis. Koorisolist 1967. a. Varem töötas autolukksepana ja Eesti Raadios kooriartistina.

56. **MEIGO, Ülo Aleksandri p.** — bass. Sünd. 9. I 1930. a., kooris 1. I 1964. a. Enne koori astumist töötas maaparanduse alal.

57. **MEIGO, Väino Aleksandri p.** — bass. Sünd. 9. I 1930. a., kooris 5. X 1964. a. Enne koori astumist laulis Eesti Raadio Segakooris.

58. **PRUUL, Hillar Jakobi p.** — II tenor. Sünd. 7. VII 1928. a., kooris 1. I 1965. a. Lõpetas TPed Instituudi, enne koori astumist töötas pedagoogina.

59. **JÖGGER, Arvo Erichi p.** — bass. Sünd. 25. IV 1940. a., kooris 1. I 1965. a. Varem töötas elektrikuna.

60. **ARIKE, Ilmar Leopoldi p.** — bariton. Sünd. 21. I 1937. a., kooris 1. I 1965. a. Lõpetas Tartu Muusikakoolis lauluklassi. Varem töötas ooperikoori artistina.

61	62	63
----	----	----

64	65	66
----	----	----

61. **PÄÄSLANE, Elmar Jaani p.** — bariton. Sünd. 1. V 1936. a., kooris 13. I 1965. a. Lõpetas TPI majandusteaduskonna. Õppis laulu Tallinna Muusikakoolis. NLKP liige. Varem töötas raamatupidajana.

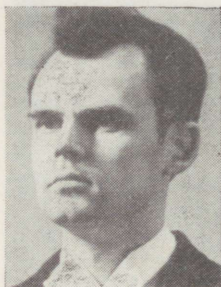
62. **TAMMVER, Mati Ivo p.** — bariton. Sünd. 29. X 1938. a., kooris 1. VI 1965. a. On esinenud solistina.

63. **MAVNUKOV, Valentin Peetri p.** — bariton. Sünd. 21. II 1936. a., kooris 1. VI 1965. a. Varem töötas trükitöölisena ja maalrina.

64. **BERNADT, Märt Valtri p.** — bariton. Sünd. 26. VII 1941. a., kooris 1. I 1966. a. Enne koori astumist töötas sepana.

65. **KÖPPER, Väino Eduardi p.** — bass. Sünd. 27. II 1941. a., kooris 1. I 1966. a. Varem töötas lukksepa-mehaanikuna.

66. **TAMMELA, Lembit Johannese p.** — I tenor. Sünd. 19. X 1930. a., kooris 1. I 1966. a. Varem töötas masinistina ja ehitustöölisena.

67	68	69
70	71	72

67. **TAMMIK, Raivo Haraldi p.** — bariton. Sünd. 11. III 1945. a., kooris 1. III 1966. a. Lõpetas TR Konservatooriumis prof. G. Ernesaksa koorijuhtimisklassi. Alates 1969. a. RAM-i koorimeister.

68. **VARES, Villu Alberti p.** — bass. Sünd. 29. IX 1943. a., kooris 3. X 1966. a. Lõpetas TPI soojusenergeetika fakulteedi. On laulnud TPI Meeskooris ja ansamblis.

69. **ANTSMAE, Vello Otto p.** — bass. Sünd. 28. IX 1941. a., kooris 1. I 1967. a. Varem töötas raadiotehnikuna.

70. **KAUKVER, Ants Meinhardi p.** — bariton. Sünd. 1. VII 1941. a., kooris 1. II 1967. a. Lõpetas TPed Instituudi ja tegutses pedagoogina.

71. **RUUDI, Paul Johannese p.** — bariton. Sünd. 31. VII 1940. a., kooris 1. VIII 1967. a. Lõpetas EPA ja TR Konservatooriumis koorijuhtimisklassi. Töötab RAM-is noodiõpetajana ja ansambli juhendajana.

72. **KÖSTER, Tiit Josua p.** — II tenor. Sünd. 13. V 1939. a., kooris 16. II 1967. a. Lõpetas TPed Instituudi ja tegutses pedagoogina. Juhendab RAM-is noodiõpetusgruppi ja töötab koormeistrina. Juhatab isegevuslikku koori.

73 | 74

75 | 76

73. **RAUD, Paul Voldemari p.** — bass. Sünd. 14. I 1947. a., kooris 16. VI 1968. a. Lõpetas TPed Instituudi. Varem on laulnud üliõpilaskooris.

74. **RONDIK, Ain Gustavi p.** — II tenor. Sünd. 9. VIII 1944. a., kooris 16. VI 1968. a. Varem töötas kontrollmõõduriistade tehnikuna.

75. **VAHISALU, Robert Aleksandri p.** — hääleseadja. Sünd. 24. X 1914. a., kooris 16. XI 1944. a. — 25. III 1945. a., 22. XI 1948. a. — 1. IX 1966. a. ja hääleseadjana alates 4. II 1967. a. Lõpetas TR Konservatooriumis prof. A. Arderi lauluklassi. RAM-i staažikamaid soliste kuni aastani 1967. Paralleelselt töötas koori hääleseadjana.

76. **ROOTS, Valdur Valtri p.** — kontsertmeister. Sünd. 17. XI 1936. a., kooris 1. VIII 1959. a. Lõpetas TR Konservatooriumis dots. A. Klasi klaveriklassi. Balti ja Valgevene vabariikide vahelise pianistide konkursi laureaat.

ELMAR KIKAS

27. XII 1911—31. X 1945

ALBERT RUMMEL

10. V 1920—25. VI 1946

JOHANNES MÖLS

14. IV 1904—18. VI 1949

FRIEDRICH MURUMETS

8. III 1891—13. IV 1948

AUGUST SELGE

8. II 1913—25. VI 1950

ALEKSANDER KÜNKMAA

5. II 1897—2. III 1951

AUGUST BLAUBRIK

7. IV 1884—15. VII 1953

KARL LOOG

6. VI 1891—9. VIII 1958

VÄINO SUSS

9. X 1940—19. VII 1969

Varsti pärast esimest kontserti 21. jaanuaril 1945. a. Tallinnas asus noor meeskoor oma esimesele kontserdireisile.

Marsruudiks valiti Põhja-Eesti tööstusrajooni linnad-
asulad: Narva—Jõhvi—Sillamäe—Kohtla—Kohtla-Järve—
Lüganuse—Küttejõu—Kiviõli—Rakvere—Tapa, kus anti
kokku 13 kontserti.

Aeg oli raske, maa täis ränki sõjahaavu ja kogu rahvas
neid jõudu säästmatult likvideerimas. Neis tingimuses sel-
gus, kui vajalik on koori olemasolu ja vahetu kontakt
rahvaga. Viia oma kunst rahvahulkadesse — selles nägi
noor kollektiiv oma töö mõtet ja eesmärki.

Koori kontserdid muutusid lühikese ajaga oodatud sünd-
musteks. Üksteise võidu kutsusid rajoonid külla laulu-
mehi, et pakkuda tööinimestele meeldivat vaheldust
puhkehetkeks.

Aastate jooksul on RAM sooritanud palju pikki ja lühi-
kesi kontserdimatku oma koduvabariigis. Praegu on raske
leida rahvamaja, kultuurihoonet, kolhoosiklubi, lauluväl-
jakut, kus poleks toimunud meeskoori või koori vokaal-
kvartettide kontserti. Tõsi küll, viimaste aastate kaugmat-
kad on tekitanud väikese lünga. Paljud kolhoosid ja sov-
hoosid on jõudnud selle ajaga endale uusi, moodsaid klubi-
hooneid ehitada. Kuid kooril on need kõik sihikule võetud
ja järjekorda pandud ning esimesel võimalusel sõidetakse
sinna akustikat proovima.

Kontserdireisid oma vabariigis toimuvad tavaliselt välja-
sõitadena ühest tugipunktist, kuhu on võimalik majutada
nii suurt hulka laulumehi. Korduvalt on RAM kasutanud
Väimela Näidissovhoostehnikumi külalislahkust, aga
samuti kooli- ja võõrastemaju Tartus, Pärnus, Viljandis,
Rakveres, Jõhvis, Otepääl, Tõrvas, Võrus, Porkunis jm.

Kokku on senini kontserte antud Tartus 198, Pärnus 83,
Rakveres 31, Viljandis 30, Haapsalus 16, Paides 16, Türil
15, Võrus 12 jne.

21. jaanuaril „Gloria's" (Estonias) Algus kell 10.30 h.
 28. „ „ } Tompi klubis „ „ 18.00
 29. „ „ }

ENSV Riikliku Filharmoonia
MEESKOORI
KONTSERT

Juhatab: ENSV teeneline kunstitegelane
 GUSTAV ERNESAKS

Kava:

I

1. Kõne: Al. Läte elust ja loomingust.
 ENSV teenel. kunstitegelane G. ERNESAKS
2. a) Kostke laulud A. LÄTE
 b) Püvedele A. LÄTE
 c) Kuldrannake A. LÄTE
 d) Malemäng A. LÄTE
 e) Võidulaul A. LÄTE

ENSV Riikliku Filharmoonia meeskoor

3. a) Primula veris A. LÄTE
 b) Kügelaul A. LÄTE

ELSA MAASIK (sopran)

II

4. a) Ta tuli M. SAAR
 b) Tuule hõlmas M. SAAR

ELSA MAASIK (sopran)

5. a) Leelo M. SAAR
 b) Hällilaul M. SAAR
 c) Kuu T. VETTIK
 d) Ules H. LEPNURM
 e) Kui tume G. ERNESAKS
 f) Mu päha eesti kodumuld G. ERNESAKS

ENSV Riikliku Filharmoonia meeskoor

Klaverisaade: ELSA AVESSON

SaAK 510 trükkkoda, Tallinn, 353

Esimese kontserdi kava.

Üldse on RAM esinenud peale Tallinna 192 Eesti NSV linnas ja asulas.

Suur hulk kontserte on antud vabariigi kolhooside ja sovhooside («Avangard», «Rahu», «Kalur», Tammaru, «Pioneer», Eduard Vilde nim. kolhoos, «Audru Rand», «Estonia», «Uus Elu» jt.) ajakohastes klubides. Unustama-

tuid hetki on pakkunud vabaõhukontserdid niisugustes maalilistes paikades nagu Viljandi, Karksi, Haapsalu, Kuressaare, Vastseliina, Rakvere jt. lossipargid-mäed, Tõrva, Pühajärve, Porkuni, Mäksa jt. lauluväljakud või vabaõhulavad, eriti aga jaaniõhtukontserdid Paides, Põlt-samaal, Viljandis, Rāpinas jm., laulupäevad Tartus, Pärnus, Kohilas, Kārdlas, Rakveres, Viljandis jm.

RAM-i arhiivis leidub hulgaliselt kirju paljudelt vabariigi rajoonidelt, kultuuriasutustelt, koolidelt, kolhoosidelt ja üksikisikuilt, mis sisaldavad häid soove ja küllakutseid või südamlikke tänusõnu kontsertide eest.

Palju toredaid kontserte on antud koolinoortele. Need toimuvad tavaliselt väikeste loengkontsertidena, koos selgitustega autorite ja ettekantavate palade kohta. See aitab tunduvalt avardada noorte silmaringi muusikas ja mõista küllalt keeruka faktuuriga palu. Mitmedki koolikontserdid on lõppenud RAM-i ja koolikoori ühislauludega. Vabariigi koolinoortele antud kontsertide arv ulatub kaugelt üle 200, neil on viibinud rohkem kui 56 000 õpilast. Kontserdid noortele saavad ikka rõõmsaiks sündmusiks laulumeestele, mis otsekui noorendaksid neid ning nakataksid noorte kuulajate reipuse ja optimismiga.

Sageli on kodumaal reisides organiseeritud meeleolukaid ühiskontserte teiste kooridega. RAM on esinenud koos Tallinna Haridustöölise Naaskooriga, Noorte Meeskooriga, Tartu Riikliku Ülikooli Naaskooriga, Vabariikliku Koorijuhtide Segakooriga, aga peale nende veel paljude kohalike meeskooridega Haapsalus, Elvas, Jārvakan-dis, Missos, Mārjamaal, Otepāäl, Pukas, Põlvas, Rakveres, Rāpinas, Tūril, Valgas, Vastseliinas, Viljandis, Vāndras, Vōrus jm.

RAM-i kontserdikohtade loetelu Eesti NSV-s kronoloogilises järjekorras

1945. a. — Narva — Jõhvi — Sillamäe — Kohtla — Kohtla-Järve — Lūganuse — Küttejõu — Kiviõli — Rakvere — **Tapa** — Tartu — Elva — Klooga — Kehra — Haapsalu.

1946. a. — Kiviõli — Rakvere — Tapa — Tartu — Klooga — Kunda — Tūri — Paide — Pärnu — Sindi — Rapla — Viljandi — Tali — Kilingi-Nõmme — Abja — Võhma — Vohnja — Kadrina.

1947. a. — Rakvere — Tartu — Kunda — Nõo — Kambja — Kohila.

1948. a. — Jõhvi — Kohtla-Järve — Küttejõu — Rakvere — Tartu — Haapsalu — Türi — Paide — Pärnu — Sindi — Rapla — Viljandi — Nõo — Kambja — Märjamaa — Puhja — Jõgeva — Ahja — Tootsi — Pärnu-Jaagupi — Vändra — Olustvere — Mustla — Nuia — Suure-Jaani — Kõpu — Lihula — Orissaare — Taritu — Kuressaare — Võru — Rõuge — Antsla — Põlva — Tilsi — Räpina — Valga — Tõrva — Rõngu — Pühajärve — Kullamaa — Riisipere — Risti — Turba — Väimela — Kohila.

1949. a. — Rakvere — Tartu — Kehra — Paide — Pärnu — Rapla — Viljandi — Kohila — Jõgeva — Järvakandi — Saku — Kehtna — Ambla — Jõelähtme — Ravila — Maardu.

1950. a. — Kohtla-Järve — Tartu — Türi — Paide — Pärnu — Rapla — Viljandi — Kilingi-Nõmme — Abja — Võhma — Kohila — Märjamaa — Tootsi — Vändra — Lihula — Valga — Järvakandi — Kehtna — Kuusalu — Aruküla — Saku-Kajama — Keila — Käru — Järva-Jaani — Esna — Halliste — Mõisaküla — Häädemeeste — Tihemetsa — Virtsu — Tamsalu — Kuimetsa — Vasalemma — Toila-Oru.

1951. a. — Järvakandi — Jõgeva — Tartu — Kaarepere — Voldi — Nõo — Võru — Ropka — Rõngu — Elva — Alatskivi — Pärnu — Haapsalu — Kilingi-Nõmme — Vändra — Rakvere — Sindi — Kohtla-Järve — Kiviõli — Türi — Viljandi — Märjamaa — Keila — Järva-Jaani — Paide — Tapa — Lehtse — Kadrina — Väike-Maarja — Avinurme — Lüganuse — Kunda — Haljala — Jõhvi — Vändra — Kihnu — Kohila.

1952. a. — Keila — Jõelähtme — Tartu — Haapsalu — Nõo — Torma — Võnnu — Kuremaa — Puurmanni — Kaarepere — Elva — Rõngu — Ahja — Voldi — Ulila — Suure-Jaani — Viljandi — Tännassilma — Öisu — Abja — Mustla — Paistu — Kõpu — Tõstamaa — Tori — Võiste — Sindi — Pärnu — Kilingi-Nõmme — Pärnu-Jaagupi — Narva — Kiviõli — Maidla — Lüganuse — Kunda — Võsu — Väike-Maarja — Viru-Roela — Viru-Nigula — Tudulinna — Haljala — Avinurme — Laekvere — Ubja — Rakvere — Simuna — Varangu — Viru-Jaagupi — Vaeküla — Tapa.

1953. a. — Märjamaa — Pärnu — Tõstamaa — Pärnu-Jaagupi — Sindi — Kilingi-Nõmme — Türi — Paide — Kose — Tartu — Elva — Jõgeva — Torma — Tapa — Mustvee — Põltsamaa — Luua — Alatskivi — Avinurme — Otepää — Pühajärve.
1954. a. — Viljandi — Õisu — Väana — Aruküla — Pärnu — Tõstamaa — Väandra — Kilingi-Nõmme — Sindi — Tori — Võiste — Jõgeva — Tartu — Elva — Märjamaa — Kärkla — Tapa — Põlva — Tõrva — Võru — Rõngu — Valgjärve — Vastseliina — Valga — Pühajärve — Kanepi — Urvaste — Öru — Puka.
1955. a. — Rakvere — Kunda — Kiviõli — Kadrina — Tapa — Tartu — Rapla — Kehtna — kolh. «Uus Elu» — Järvakandi — Kohila — Pärnu — Kilingi-Nõmme — Lihula — Tori — Pärnu-Jaagupi — Sindi — Tõstamaa — Viljandi — Kolga-Jaani — Võhma — Suure-Jaani — Põltsamaa — Paide — Väimela — Mõniste — Rõuge — Kanepi — Põlva — Valgjärve — Misso — Võru — Antsla — Kehra.
1956. a. — Märjamaa — Voldi — Kaarepere — Nõo — Tartu — Kuuste — Puhja — Vara — Pärnu — Pootsi — Tõstamaa — Pärnu-Jaagupi — Viljandi — Mustla — Abja — Räpina — Mäksa — Jõgeva — Kingissepa — Orissaare — Rapla — Raiküla — Aruküla — Järvakandi.
1957. a. — Pärnu — Sindi — Märjamaa — Pärnu-Jaagupi — Tartu — Kohtla-Järve — Narva — Kiviõli — Jõhvi — Rakvere — Tapa — Kunda — Väike-Maarja — Tamsalu — Ambla — Kadrina — Viljandi — Abja — Võhma — Mustla — Karksi-Nuia — Türi — Uulu — Väandra — Tõstamaa — Are — Massiaru — Kilingi-Nõmme — Vigala — Jõgeva — Elva — Räpina — Otepää — Voldi — Põlva — Puka — Kallaste.
1958. a. — Pärnu — Kuusalu — Jõelähtme — Sindi — Kose — Kilingi-Nõmme — Keila — Kernu — Pärnu-Jaagupi — Kohila — Märjamaa — Kosejõe — Ardu — Suislepa — Tõrva — Valga — Kaagjärve — Mahtra — Lavassaare — Häädemeeste — Seliste — Massiaru — Surju — Kihnu — Vigala — Tartu — Otepää — Jõgeva.
1959. a. — Tartu — Kohtla-Järve — Kiviõli — Jõhvi — Narva — Sillamäe — Püssi — Rakvere — Kunda — Väike-Maarja —

Tapa — Kehtna — Paide — Viljandi — Võhma — Kolga-Jaani — Abja — Suure-Jaani — Vastseliina — Võru — Petseri — Tõrva — Kanepi — Põltsamaa — Rõngu — Sadala — Porkuni — Järvakandi — Tori — Tõstamaa — Uulu — Pärnu-Jaagupi — Massiaru — Häädemeeste — Kilingi-Nõmme — Sindi — Pärnu — Vändra.

1960. a. — Tartu — Kallaste — Elva — Paide — Viljandi — Pärnu — Sindi — Haanja — Valgjärve — Kanepi — Petseri — Rääpina — Võru — Tõrva — Rõngu — Riidaja — Pühajärve — Porkuni — Rakvere — Paide — Abja — Karksi — Türi — Kolga-Jaani — kolh. «Estonia» — Võhma — Kilingi-Nõmme — Pärnu-Jaagupi — Koonga — kolh. «Audru Rand» — Häädemeeste — Mõisaküla — Haapsalu — Märjamaa — Kiviõli — Kohtla-Järve — Jõhvi — Narva — Sillamäe — Ed. Vilde nim. kolh. — Kunda — Kadrina — Tapa — Kehra.

1961. a. — Tartu — Rõngu — Jõgeva — Mustvee — Põltsamaa — Saare — Vaimastvere — Viluste — Sooru — Hargla — Petseri — Võru — kolh. «Pioneer» — Värska — Paide — Kohila — Elva — Pärnurme.

1962. a. — Pärnu — Suure-Jaani — Viljandi — Kiviõli — Kohtla-Järve — Rakvere — Kehra — Uulu — Kilingi-Nõmme — Urumarja — Lihula — Kihlepa — Haapsalu — Koonga — Vändra — Vatla — Vigala — Pärnu-Jaagupi — Kohila — Lavassaare.

1963. a. — Kohila — Kehra — Tartu — Alatskivi — Põltsamaa — Otepää — Paide — Võru — Puka — Vaimastvere — Puhja — Võnnu — Elva — Suure-Jaani — Abja — Mustla — Viljandi — Karksi — Kilingi-Nõmme — Kolga-Jaani — Järva-Jaani — Rakke — Porkuni — Türi — Keila.

1964. a. — Tartu — Viljandi — Suure-Jaani — Võru.

1965. a. — Pärnu — Vändra — Haapsalu — Viljandi — Kaansoo — Hellemaa — Leisi — Sõmera — Kuressaare — Orissaare — Rakvere — Narva — Sillamäe — Jõhvi — Kohtla-Järve — Kiviõli — Kehra — Türi — Suure-Jaani — kolh. «Koit» — Pilistvere — Abja — Võru — Tartu — Kolga-Jaani — Imavere.

1966. a. — Kolh. «Kalur» — Vigala — Pärnu — Suure-Jaani — kolh. «Koit» — Viljandi — Valga — Petseri — Krabi — Osula — Värskä — Koorküla — Piusa — Väimela — Võru — Otepää — Sooru — Hargla — Puka — Põlva — Tõrva — Põltsamaa — Võnnu — Laiuse — Mäksa — Kääriku — Abja — Kolga-Jaani — Karksi — Pilstvere — Väandra — Audru — Tammaru kolh. — kolh. «Rahu» — Vatla — Haapsalu.

1967. a. — Puhja — Sadala — kolh. «Avangard» — Röpina — Valga — Viluste — Rasina — Sooru — Värskä — Osula — Põlva — Sangaste — Mäksa — Kehra — Tartu.

1968. a. — Pärnu — Viljandi — Suure-Jaani — Tartu.

RAM-i kontserdid Eesti NSV

rajoonilinnades ja -asulates

1. Abja	— 10	25. Järva-Jaani	— 3
2. Ahja	— 2	26. Kadrina	— 5
3. Antsla	— 2	27. Kambja	— 2
4. Ambla	— 2	28. Kaarepere	— 3
5. Aruküla	— 3	29. Kanepi	— 3
6. Alatskivi	— 4	30. Kallaste	— 2
7. Avinurme	— 3	31. Karksi-Nuia	— 3
8. Are	— 1	32. Kaagjärve	— 1
9. Ardu	— 1	33. Kehra	— 8
10. Audru park	— 1	34. Kehtna	— 5
11. Elva	— 10	35. Keila	— 7
12. Esna	— 1	36. Kernu	— 1
13. Haapsalu	— 16	37. Kiviõli	— 12
14. Halliste	— 1	38. Kilingi-Nõmme	— 11
15. Häädemeeste	— 4	39. Kihnu	— 2
16. Haljala	— 2	40. Kihlepa	— 1
17. Haanja	— 1	41. Klooga	— 4
18. Hargla	— 3	42. Kohtla	— 1
19. Hellamaa	— 1	43. Kohtla-Järve	— 11
20. Imavere	— 1	44. Kohila	— 13
21. Jõhvi	— 6	45. Kodasoo	— 1
22. Järvakandi	— 8	46. Kolga-Jaani	— 6
23. Jõgeva	— 10	47. Kose	— 1
24. Jõelähtme	— 4	48. Kosejõe	— 1

49.	Koonga	— 2	91.	Porkuni	— 3
50.	Koorküla	— 1	92.	Puhja	— 3
51.	Krabi	— 1	93.	Puurmanni	— 1
52.	Kunda	— 8	94.	Puka	— 4
53.	Kuressaare (Kingissepa)	— 9	95.	Pärnu	— 83
54.	Kullamaa	— 1	96.	Pärnu-Jaagupi	— 10
55.	Kuimetsa	— 1	97.	Pärnu-Valgerand	— 1
56.	Kuusalu	— 3	98.	Päinurme	— 1
57.	Kuremaa	— 2	99.	Pilistvere	— 2
58.	Kuuste	— 1	100.	Piusa park	— 1
59.	Käru	— 2	101.	Põlva	— 6
60.	Kärdla	— 1	102.	Põltsamaa	— 7
61.	Kõpu	— 2	103.	Pühajärve	— 3
62.	Küttejõu	— 1	104.	Püssi	— 1
63.	Laiuse	— 1	105.	Raiküla	— 1
64.	Laekvere	— 1	106.	Rakke	— 2
65.	Leisi	— 1	107.	Rasina	— 1
66.	Lehtse	— 1	108.	Rakvere	— 31
67.	Lavassaare	— 2	109.	Ravila	— 1
68.	Lihula	— 4	110.	Riidaja	— 1
69.	Lüganuse	— 3	111.	Riisipere	— 1
70.	Maardu	— 1	112.	Räpina	— 5
71.	Maidla	— 1	113.	Rõngu	— 7
72.	Mahtra	— 1	114.	Rõuge	— 2
73.	Massiaru	— 3	115.	Rapla	— 11
74.	Misso	— 1	116.	Ropka	— 1
75.	Mustla	— 7	117.	Saare	— 1
76.	Mustvee	— 2	118.	Sadala	— 2
77.	Mäksa	— 3	119.	Saku	— 1
78.	Märjamaa	— 13	120.	Saku-Kajama	— 1
79.	Mõisaküla	— 2	121.	Sangaste	— 1
80.	Mõniste	— 1	122.	Seliste	— 1
81.	Narva	— 9	123.	Sillamäe	— 4
82.	Nõo	— 5	124.	Simuna	— 1
83.	Olustvere	— 1	125.	Sindi	— 11
84.	Orissaare	— 3	126.	Sooru	— 3
85.	Osula	— 2	127.	Suislepa	— 1
86.	Otepää	— 4	128.	Surju	— 1
87.	Paide	— 16	129.	Suure-Jaani	— 8
88.	Paistu	— 1	130.	Sõmera	— 1
89.	Petseri	— 5	131.	Tali	— 1
90.	Pootsi	— 1	132.	Tamsalu	— 1
			133.	Tapa	— 10

134. Taritu	— 1	164. Viru-Jaagupi	— 1
135. Tartu	—198	165. Viru-Nigula	— 1
136. Tilsa	— 1	166. Viru-Roela	— 1
137. Tihemetsa	— 1	167. Väike-Maarja	— 4
138. Toila-Oru	— 1	168. Väimela	— 3
139. Tootsi	— 2	169. Vändra	— 9
140. Tori	— 4	170. Värska	— 3
141. Torma	— 2	171. Vääna	— 1
142. Tudulinna	— 1	172. Võhma	— 4
143. Tännassilma	— 1	173. Võiste	— 2
144. Tõstamaa	— 6	174. Võru	— 12
145. Tõrva	— 6	175. Võnnu	— 3
146. Türi	— 15	176. Vohnja	— 1
147. Ubja	— 1	177. Voldi	— 4
148. Ulila	— 1	178. Õisu	— 2
149. Urumarja	— 1	179. Õru	— 1
150. Urvaste	— 2	180. Kolh. «Kalevipoeg»	— 1
151. Uulu	— 3	181. „ «Kalda»	— 1
152. Vaimastvere	— 2	182. „ «Hommik»	— 1
153. Valga	— 7	183. „ «Töötav Talu- poeg»	— 1
154. Varangu	— 1	184. „ «Uus Elu»	— 1
155. Valgjärve	— 3	185. „ «Estonia»	— 1
156. Vara	— 1	186. „ «Audru Rand»	— 1
157. Vasalemma	— 1	187. „ Ed. Vilde nim.	— 1
158. Vastseliina	— 2	188. „ «Pioneer»	— 1
159. Vatla	— 8	189. „ «Tammuru»	— 1
160. Viljandi	— 30	190. „ «Kalur»	— 1
161. Viluste	— 2	191. „ «Rahu»	— 1
162. Vigala	— 3	192. „ «Avangard»	— 1
163. Virtsu	— 1		

RAM-i kontserttegevus väljaspool koduvabariiki algas aastal 1946 Nõukogude Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kunstide Komitee kutsega esinemisteks Moskvast. Programm oli küllalt ulatuslik — neliteist kontserti — ja ühtlasi väga vastutusrikas. Koor oli ju siis vaevalt kaks aastat tegutsenud. Kuid kõik läks üle ootuste hästi. Noor ja reibas kollektiiv pidas vapralt vastu sellele tõsisele ek-samile ja teenis rohkesti imestus- ning kiidusõnu pealinna ajakirjanduse veergudel.

«... Kõige rohkem tahaks märkida eesti koori silmapaist-vaid omadusi ansamblina — sellest nimelt ongi tingitud tema esituse eriline nõtkus ning muusikaline selgus. Seits-mekümne inimese hääled muutuvad ühtseks instrumendiks, mis reageerib dirigendi vähimalegi liigutusele...» kirju-tab muusikakriitik D. Žitomirski «Izvestijas».

Siirast tunnustust jagavad oma kirjutistes ka paljud Moskva Riikliku Konservatooriumi õppejõud ning pealinna tuntud heliloojad ja koorijuhid.

Sellest ajast alates on Moskvat külastatud regulaarselt ja tänaseks on seal antud juba 107 kontserti kaugelt üle 100 000 kuulajale.

1947. a. jaanuaris sooritas RAM kontserdireisi naaber-vabariikidesse Läti ja Leetu ning andis kolmes linnas kokku 10 kontserti. See oli koorile esimene ringreis ja sealt ongi pärit tänaseni kestnud sõprus ning vastastikune süm-paatia Riia kontserdipublikuga. Senini on Riias käidud 18 korda ja antud 103 kontserti. Esimeste kontsertide puhul Riias kirjutas Läti NSV Kunstide Valitsuse Muusikaosa-konna juhataja koori külalisraamatusse järgmised sõnad:

«Eesti Meeskoori esinemised Riias olid tõelisteks eesti kunsti pidupäevadeks. Peamine teene selles on prof. Erne-saksal — väljapaistval muusikul ja energilisel dirigendil, kes oskab rahva koorilaulu tänuväärseid traditsioone viia kutselise kunsti kõrgustele.»

Esimene pikk reis võeti ette 1950. a. sügisel.

Organiseeriti kontserdireis Nõukogude Liidu lõunapoolseisse vennasvabariikidesse kestusega kolm kuud. See oli tohutu ettevõte, mis nõudis nii organiseerijailt kui ka lauljailt palju head tahet, jõudu ning vastupidavust.

Reis algas 20. septembril Tallinnast ja kulges järgmist marsruuti pidi:

Läti-Valka — Riia — Kaunas — Vilnius — Minsk —
— Harkov — Sotši — Tbilisi — Jerevan — Bakuu — Mah-
hatškala — Kaspiisk — Groznõi — Min.-Vodõ — Kislo-
vodsk — Pjatigorsk — Jessentuki — Kiiev — Dnepropet-
rovsk — Odessa — Kišinjov — Tšernovtsõ — Lvov —
— Moskva — Leningrad.

Käidi läbi 9 vennasvabariiki. Reis kestis 87 päeva ning selle aja jooksul anti rohkem kui 35 000 kuulajale 69 kontserti 25 linnas. Esitati 1146 laulu ja sõideti läbi 12 812 kilomeetrit.

Nende nappide statistiliste kokkuvõtete taga peitub üritus, mille sarnast eesti senises kontserdielus polnud veel ette tulnud. Täiesti põhjendatud on suur tähelepanu, mida osutas kontserdireisile Nõukogude Liidu ajakirjandus, eriti Nõukogude Eesti oma.

Triumviraat, kes ikka võidule viib.

Kaks aastat hiljem, 1952. aastal, toimus teine niisama tõhus lauluretk Nõukogude Liidu suurehituste rajooni. Alustati Moskvast ja jätkati marsruudil:

Kiiev — Donetsk — Makejevka — Gorlovka — Zaporozje — Harkov — Rostov — Bakuu — Kislovodsk — Jesentuki — Pjatigorsk — Kalatš — Volgograd — Kuibõšev — Komsomolsk — Pensa — Gorki — Moskva — Leningrad.

Reis kestis 82 päeva. Viibiti 20 linnas, anti 64 kontserti ligikaudu 31 000 kuulajale, lauldi 1015 laulu ja sõideti läbi 12 257 kilomeetrit. Kõrge kunstimeisterlikkuse ja silmapaistvate saavutuste eest kontserdireisil omistati koorile aunimetus «akadeemiline».

Pärast mõneaastast vaheaega, mil käidi laulumatkadel peamiselt ainult oma vabariigis või anti külaliskontserte üksikutes suuremates linnades (Moskva ja Riia), toimus 1958. aastal järjekordne pikem reis vennasvabariikidesse. Seekord käidi Ukrainas, Moldaavias, Taga-Karpaatias ja Krimmis ning niisugustes toredates linnades nagu Zaporozje, Dnepropetrovsk, Kiiev, Vinnitsa, Odessa, Kišinjov, Tšernovtšõ, Užgorod, Lvov, Harkov, Krasnograd, Jalta, Sevastopol, Simferopol.

37 päeva jooksul anti 20 kontserti 14 linnas, lauldi 374 laulu 12 000 kuulajale ja sõideti läbi 10 000 kilomeetrit.

Siitpeale on RAM igal aastal teinud vähemalt ühe pikema kontserdireisi väljapoole koduvabariiki — Läänemerest Baikalini.

1959. a. 30. oktoobrist 31. detsembrini Kesk-Aasia ja Lääne-Siber

Leningrad — Moskva — Ašhabad — Dušanbe — Buhhaara — Samarkand — Taškent — Alma-Ata — Balhaš — Karaganda — Petropavlovsk — Novosibirsk — Kemerovo — Prokopjevsk — Kisseljovsk — Novo-Kuznetsk — Omsk — Jaroslavl.

Kokku 18 linna, 35 kontserti, 22 000 kuulajat, 20 000 kilomeetrit.

1960. a. 17. septembrist 8. oktoobrini Läti NSV — Leedu NSV — Vene NFSV

Valmiera — Cēsis — Jelgava — Ventspils — Liepāja — Klaipeda — Šiauliai — Kaunas — Vilnius — Daugavpils — Jēkabpils — Krustpils — Rēzekne — Vellkije Luki — Pihkva. Kokku 15 linna, 20 kontserti, 15 000 kuulajat.

1961. a. 21. maist 10. juunini Läti NSV.
 Jēkabpils — Krustpils — Ergli — Madona — Balvi — Gulbene — Cēsis — Rauna — Līgatne — Ventspils — Kuldīga — Liepāja — Aizpute — Dobeles — Jelgava — Auce — Dzintari.
 Kokku 17 linna, 21 kontserti, 6000 kuulajat.
1962. a. 31. märtsist 2. juunini Ukraina — Kaukaasia — Volga linnad.
 Leningrad — Minsk — Kiiev — Užgorod — Mukatševo — Lvov — Tšernovtšõ — Kišinjov — Dnepropetrovsk — Volgograd — Krasnodar — Gagra — Suhhumi — Batumi — Tbilisi — Leninkan — Jerevan — Bakuu — Jessentuki — Pjatigorsk — Kislovodsk — Groznõi — Astrahan — Saratov — Kuibõšev — Kaasan.
 Kokku 26 linna, 43 kontserti (neist 5 televisioonis), 21 000 kuulajat, 13 657 kilomeetrit.
1963. a. 23. märtsist 10. maini Uraal — Lääne-Siber.
 Leningrad — Gorki — Kirov — Slobodskoi — Perm — Sverdlovsk — Tšeljabinsk — Kurgaan — Omsk — Novosibirsk — Novokuznetsk — Prokopjevsk — Kemerovo.
 Kokku 13 linna, 33 kontserti (neist 3 televisioonis), 20 500 kuulajat, 633 laulu, 9267 kilomeetrit.
1963. a. 1. oktoobrist 28. oktoobrini Kesk-Venemaa.
 Smolensk — Brjansk — Kaluuga — Tuula — Novomoskovsk — Orjol — Belgorod — Šebekino — Kursk — Voronež — Lipetsk — Tambov — Mišurinsk — Rjazan — Muurom — Vladimir — Kalinin.
 Kokku 17 linna, 22 kontserti, 11 100 kuulajat, 421 laulu, 5243 kilomeetrit.
1964. a. 15. veebruarist 27. veebruarini Läti NSV — Leedu NSV.
 Klaipeda — Vilnius — Kaunas — Riia — Jelgava.
 Kokku 5 linna, 10 kontserti, 173 laulu, 11 666 kuulajat, 2231 kilomeetrit.
 15. märtsist 11. aprillini Moskva — Ukraina — Moldaavia.
 Moskva — Poltaava — Kommunarsk — Lugansk — Donetsk — Dnepropetrovsk — Zaporožje — Harkov — Kiiev — Kišinjov.

Kokku 10 linna, 18 kontserti (neist 3 televisioonis), 317 lau-
lu, 9100 kuulajat, 7021 kilomeetrit.

1964. a. 18. juunist 12. juulini Läti NSV.

Dzintari — Jelgava — Riia — Ogre — Ventspils — Bauska —
Liepāja — Kuldīga — Talsi — Vecpiebalga — Cēsis — Ruije-
na — Valka.

Kokku 13 linna, 21 kontserti, 12 600 kuulajat, 2067 kilomeetrit.

12. septembrist 20. septembrini Armeenia
NSV.

Jerevan — Kirovokan — Artašat.

Kokku 3 linna, 7 kontserti, 36 000 kuulajat, 6400 kilomeetrit.

1965. a. 6. märtsist 5. aprillini Põhja-Kaukaasia —
Volga.

Rostov — Krasnodar — Stavropol — Naltšik — Ordžonikidze —
Kislovodsk — Jessentuki — Pjatigorsk — Astrahan — Saraa-
tov — Kuibõšev — Novo-Kuibõšev — Ufaa — Salavat.

Kokku 14 linna, 24 kontserti, 18 480 kuulajat, 9160 kilomeetrit.

1966. a. 19. märtsist 5. aprillini Leedu NSV — Valge-
vene NSV — Vene NFSV.

Klaipeda — Šiauliai — Panevežis — Kaunas — Vilnius — Grod-
no — Lida — Baranovitši — Minsk — Velikije Luki — Petseri.

Kokku 11 linna, 11 kontserti, 5000 kuulajat.

26. augustist 4. septembrini Vene NFSV.

Irkutsk — Angarsk.

Kokku 2 linna, 10 kontserti (neist 1 televisioonis), 9000 kuula-
jat.

1967. a. 25. veebruarist 6. märtsini Läti NSV — Lee-
du NSV.

Riia — Vilnius — Kaunas.

Kokku 3 linna, 8 kontserti, 7800 kuulajat.

22. märtsist 23. aprillini Leedu NSV — Valge-
vene NSV — Vene NFSV — Ukraina NSV —
Moldaavia NSV.

Vilnius — Minsk — Smolensk — Novomoskovsk — Tuula —
Orjol — Kiiev — Dragobõtsš — Lvov — Tšernovtsõ — Odes-
sa — Harkov — Poltaava — Kirovograd — Tšerkassõ — Vin-
nitsa — Hmelnitsk — Ternopol — Kišinjov.

Kokku 19 linna, 23 kontserti (neist 3 televisioonis), 18 700 kuulajat.

1968. a. 14. märtsist 13. aprillini Vene NFSV.

Kalinin — Gorki — Kaasan — Uljanovsk — Melekess — Kuibõšev — Sõsran — Saraatov — Astrahan — Volgograd — Moskva — Jaroslavl — Leningrad.

Kokku 13 linna, 24 kontserti, 11 500 kuulajat, 6860 kilomeetrit.

1968. a. 20. novembrist 29. novembrini Usbeki NSV.
Taškent — Tširtšik.

Kokku 2 linna, 9 kontserti, 126 laulu, 8940 kilomeetrit.

19. detsembrist 23. detsembrini Läti NSV.

Riia — Cēsis.

Kokku 2 linna, 5 kontserti, 79 laulu, 880 kilomeetrit.

1969. a. 1. aprillist 25. maini Siber ja Kaug-Ida.

Omsk — Novosibirsk — Barnaul — Leninsk-Kuznetsk — Belovo — Prokopjevsk — Novokuznetsk — Tomsk — Krasnojarsk — Irkutsk — Tšita — Svobodnõ — Blagoveštšensk — Zavitinsk — Birobidžan — Habarovsk — Ussuriisk — Vladivostok.

Kokku 18 linna, 43 kontserti, 660 laulu, 40 000 kuulajat, 20 081 kilomeetrit (rongiga 7941, lennukiga 12 140).

Nimetatud suuremaile kontserdireisidele lisanduvad kohalikud laulumatkad, välisreisid, väljasõidud üksikutesse linnadesse jne.

RAM on võtnud osa kõikidest üleliidulise tähtsusega vabariiklikest kultuuri- ja muusikaüritustest, nagu Eesti kunsti ja kirjanduse dekaad Moskvas 1956. a., Balti vabariikide I muusikafestival Riias 1957. a., Kooride Üleliiduline Festival Moskvas 1957. a., Eesti kunsti ja kirjanduse dekaad Armeenias 1964. a., Vene NFSV-s Irkutskis 1966. a. ja Usbeki NSV-s 1968. a., üleliiduline kunstikollektiivide ülevaatus 1964. — 1967. a., mis oli pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäevale. Selle eest on kogunenud hulgaliselt diplomeid, aukirju ja aadressse. Samuti on autasustatud aukirjade, ordenite ja medalitega paljusid kooriliikmeid.

Mitmeid suurvorme on reisel ette kantud koos kohalike sümfooniaorkestritega. Koos Moskva, Leningradi,

Harkovi, Minski, Vilniuse, Gorki, Saraatovi, Kišinjovi, Tomski, Irkutski, Habarovski ja Vladivostoki sümfoonia-orkestritega on esitatud Cherubini «Reekviem», Šostakovitši 13. sümfoonia, Stravinski ooper-oratoorium «Kuningas Oidipus», Schönbergi «Tunnistaja Varssavist» jm.

Kokkuvõtted näitavad, et väljaspool Eesti NSV-d on RAM laulnud 162 Nõukogude Liidu linnas ja andnud kontserte kõigis liiduvabariikides peale Kirgiisi NSV.

Rasketele ja väsitavatele sõitudele vaatamata on laulureisid koorile pakkunud väga palju huvitavat.

Nõukogude Liidu linnades antud kontserdid

1. Aizbute	— 1	29. Dušanbe	— 2
2. Alma-Ata	— 2	30. Dzintari	— 4
3. Aluksne	— 1	31. Ergli	— 1
4. Angarsk	— 1	32. Gagra	— 1
5. Ape	— 1	33. Gorki	— 7
6. Artašat	— 1	34. Gorlovka	— 1
7. Astrahan	— 6	35. Grodno	— 1
8. Ašhabad	— 3	36. Groznõi	— 4
9. Auce	— 1	37. Gulbene	— 2
10. Bakuu	— 12	38. Habarovsk	— 3
11. Balhaš	— 2	39. Harkov	— 12
12. Balvi	— 1	40. Hmelnitsk	— 1
13. Baranovitši	— 1	41. Irkutsk	— 12
14. Barnaul	— 2	42. Jalta	— 1
15. Batumi	— 1	43. Jaroslavl	— 3
16. Bauska	— 2	44. Jēkabpils	— 3
17. Belgorod	— 1	45. Jelgava	— 5
18. Belovo	— 1	46. Jerevan	— 12
19. Birobidžan	— 1	47. Jessentuki	— 4
20. Blagoveštšensk	— 2	48. Kaunas	— 11
21. Brjansk	— 1	49. Kaspiisk	— 1
22. Buhhaara	— 2	50. Kalatš	— 1
23. Cēsis	— 6	51. Karaganda	— 2
24. Daugavpils	— 1	52. Kaasan	— 4
25. Dnepropetrovsk	— 9	53. Kaluuga	— 2
26. Dobeles	— 1	54. Kalinin	— 2
27. Donetsk	— 3	55. Kemerovo	— 2
28. Drogobõts	— 1	56. Kislovodsk	— 8

57.	Kiiev	— 17	100.	Ogre	— 1
58.	Kišinjob	— 10	101.	Omsk	— 12
59.	Kisseljovsk	— 1	102.	Ordžonikidze	— 1
60.	Kirovograd	— 1	103.	Orjol	— 2
61.	Kirovokan	— 1	104.	Panevežis	— 1
62.	Kirov	— 2	105.	Pensa	— 2
63.	Klaipeda	— 2	106.	Perm	— 3
64.	Komsomolsk	— 1	107.	Petropavlovsk	— 2
65.	Kommunarsk	— 1	108.	Pihkva	— 1
66.	Krasnograd	— 1	109.	Pjatangorsk	— 4
67.	Krasnoe Sormovo	— 1	110.	Poltava	— 3
68.	Krasnodon	— 2	111.	Prokopjevsk	— 4
69.	Krasnojarsk	— 3	112.	Rēzekne	— 1
70.	Krustpils	— 2	113.	Riia	— 103
71.	Kuldiga	— 2	114.	Rjazan	— 2
72.	Kuibōšev	— 11	115.	Rostov	— 6
73.	Kurgaan	— 2	116.	Ruijena	— 1
74.	Kursk	— 1	117.	Salavat	— 1
75.	Leninakan	— 1	118.	Samarkand	— 2
76.	Leningrad	— 40	119.	Saraatov	— 7
77.	Leninsk-Kuznetsk	— 1	120.	Sevastopol	— 1
78.	Lida	— 1	121.	Simferopol	— 1
79.	Liepāja	— 5	122.	Slobodskoi	— 1
80.	Līgatne	— 1	123.	Smolensk	— 3
81.	Lipetsk	— 2	124.	Sotši	— 3
82.	Lugansk	— 1	125.	Stavropol	— 2
83.	Lvov	— 7	126.	Suhhumi	— 1
84.	Madona	— 1	127.	Sverdlovsk	— 4
85.	Mahhatškala	— 1	128.	Svobodnō	— 1
86.	Makejevka	— 1	129.	Sōsran	— 1
87.	Melekess	— 1	130.	Šebekino	— 1
88.	Mīn. Vodō	— 1	131.	Šiauliai	— 3
89.	Mīnsk	— 19	132.	Talsi	— 1
90.	Mitšurinsk	— 1	133.	Tambov	— 1
91.	Moskva	— 107	134.	Taškent	— 11
92.	Mukatševo	— 1	135.	Tbilisi	— 7
93.	Murom	— 1	136.	Temir-Tau	— 1
94.	Naltšik	— 1	137.	Ternopol	— 1
95.	Novo-Kuibōšev	— 1	138.	Tomsk	— 4
96.	Novokuznetsk	— 6	139.	Tšeljabinsk	— 2
97.	Novomoskovsk	— 2	140.	Tšerkassō	— 1
98.	Novosibirsk	— 13	141.	Tšernovtsō	— 7
99.	Odessa	— 7	142.	Tširtšik	— 1

143. Tšitaa	— 2	153. Ventspils	— 4
144. Tuula	— 2	154. Vilnius	— 16
145. Ufaa	— 3	155. Vinnitsa	— 2
146. Uljanovsk	— 1	156. Vladimir	— 1
147. Ussuriisk	— 1	157. Vladivostok	— 5
148. Užgorod	— 2	158. Volgograd	— 7
149. Valka	— 5	159. Voronež	— 2
150. Valmiera	— 1	160. Zagorsk	— 1
151. Vecpiebalga	— 1	161. Zaporožje	— 6
152. Velikije Luki	— 2	162. Zavitinsk	— 1

*Láska za lásku,
věrnost za věrnost!
(Armastus armastuse eest,
truudus truuduse eest!)
Smetana «Müüdnud mõrsjast» —
Tšehhoslovakkia — Nõukogude
Liidu sõpruskuu deviis.*

Eriliselt sündmusterohkeks ja huvitavaks kujunes RAM-ile 1958. aasta, mis on meelde jäänud kuue aastaajaga. Koorile sai nimelt osaks kaks kevadet — üks Taga-Karpaa-tias ja Krimmis, teine kodus, ja kaks sügist — üks kodus, teine Tšehhoslovakkia Sotsialistlikus Vabariigis.

Juba pikemat aega oli Tšehhoslovakkias esinemine meeskoori salajaseks südamesooviks. Seda mitmel põhjusel. Teadsime, et tšehhi koorilaulul on rikas ajalugu, et tšehhi mitmete põlvkondade heliloojad on pühendanud suure osa oma loomingust koorimuusikale ja et selle tõttu on tšehhi koorilaulurepertuaar, eriti meeskooride osas, ainulaadsemaid maailmas. Teadsime ka seda, et Tšehhoslovakkias tegutseb rida kuulsaid meeskoore, kes on aastakümnete jooksul korduvalt võitnud ülemaailmse tunnustuse, sammudes ka praegu oma rikka muusikalise mineviku, mitmekülgse repertuaari ja sügavale juurdunud traditsioonidega kindlalt meeskooride esireas. Ühega ja kõige kuulsamaga neist — Moraavia Õpetajate Meeskooriga — olime kohtunud Moskvas. Olid sõlmitud esimesed tutvused, aga olid tekkinud ka esimesed ahvatlused proovida oma jõudu selle kuulsa kollektiivi kodumaal.

Palju oli meile Tšehhoslovakkias jutustanud meie peadirigent, kes pidas oma 1935. aasta külaskäiku Tšehhimaale, eriti tutvumist Moraavia Õpetajate Meeskooriga, põhjuseks, miks ta ennast kogu eluks sidus meeskooriga.

Ja lõpuks pakkus Tšehhoslovakkia ise sügavat huvi oma pika ajaloo ja särava tänapäevaga.

Tekkinud uudishimu rahuldamine sai reaalsuseks 1958. aasta sügisel. RAM sooritas oma esimese välisreisi.

14. oktoobril võttis Moskva rong kaasa kaks vagunitäit laulumehi, kellel oli pagasiks kolm ülihooolikalt valitud ning ettevalmistatud kontserdikava klassikalisest ja kaas-aegsest kooriloomingust ning suur tahe laulda, nii hästi kui võimed lubavad.

Peale paljudes Tšehhoslovakkia linnades ettenähtud kontsertide langes RAM-ile veel üks austav ülesanne — anda Tšehhoslovakkia — Nõukogude Liidu sõpruskuu pidulik avakontsert Prahas.

Meeskooori kontserdireis Tšehhoslovakkias kestis kolm nädalat. See on muidugi liiga lühike aeg põhjalikuks tutvumiseks nii huvitava ja pika ajalooaga maaga. Sellest ei piisaks kaugeltki isegi linnmuuseumi — Kuldse Praha kõikide vaatamisväärsuste nägemiseks.

Meenutades reisi läbi sügisvärvidesse uppuva Tšehhoslovakkia, kerkivad mälusalvedest silme ette ülielavad pildid kaunitest paikadest, sündmustest, kohtumistest ja kontsertidest ning inimestest, kellega lühikesele ajale vaatamata jõuti sõpradeks saada.

... Piirijaam Čierna. Esimesed kohtumised meile vastuõitnud kontserdiorganisatsiooni esindajatega. Tervitustelegramm Moraavia Õpetajate Meeskoorilt. . .

... Praha. Rongirataste rütm sulab orkestrihelidesse. Jaamas arvukalt kultuuritegelasi, Tšehhoslovakkia — Nõukogude Liidu Sõprusühingu esindajaid, kooride liikmeid jt. Smetana «Pühendus» Křižkovský-nimeliselt meeskoorilt. Südamlikud tervitussõnad. . .

... Esimesed tutvumiskäigud Kuldses Prahas. Vana kalmistu «Slavin» iidse kindluse Vyšehradi mäel. . . Smetana ja Dvořaki haudadele jäid värsked lillekimbud. . . Vana Praha mitmesuguste ehitusstiilide rikkalikud näidised — romaani, gooti, barokk ning tänapäeva arhitektuuri suur-saavutused. . .

... Vanalinna raekoda oma 15. sajandist pärineva tornikellaga, mille täistundidel toimuvat «paraadi» võib lõpmatuseni imetleda. . . Jan Husile püstitatud monumentaalne mälestussammas Staroměstské Náměstí. . . Suurepäraseid muuseumid. . . Pärjapanek kangelaskalmistul Olšans.

... Huvitav ja õpetlik kohtumine Křižkovský-nimelise meeskooriga nende harjutusel. . .

... Esimese kontserdi närvekõditav õhkkond Praha Kunstnike Majas. . . Suur rahuldus pärast õnnestunud de-

K O N C E R T

státního akademického
MUŽSKÉHO SBORU
ESTONSKÉ SSR

Hlavní dirigent a umělecký vedoucí
národní umělec SSSR

prof. GUSTAV ERNESAKS

Vrhony: zasl. umělec ESSR

PROF. HUGO LEPNURM

DVOJITÝ VOKALNÍ KVARTET SBORU,

laureát VI. světového festivalu mládeže a studentstva

Klavírní doprovod:

ELSA AVESSON, zasl. umělkyně ESSR

D Ů M U M Ě L C Ů

Sobota 1. listopadu 1958 v 19.30 hod.

1. EUGEN KAPP: *Píseň o straně* ♪
Na klavír doprovází zasloužilá umělkyně ESSR
ELSA AVESSON
2. MARIAN KOVAL: *Ilmenské jezero*
3. GUSTAV ERNESAKS: *Poem o jaru*
Sóla: zasl. umělec ESSR HARRI VASAR a
RAJMOND ALANGO
4. ANTON RUBINSTEIN: *Mořské ticho*
5. FRANZ LISZT: *Leť čistý paprsku slunce*
6. ANT. DVORAK: *Hostina*
7. K. M. WEBER: *Sbor lovců z opery „Čarostřelec“*

*Kontserdi kava (esi-
mene pool) Prahás
Tšehhoslovakkia —
Nõukogude Liidu
sõpruskuu avamisel
(1. nov. 1958)*

büüti Kesk-Euroopa peamise muusikakeskuse hellitatud ja nõudliku publiku ees... Lilled, aupärjad, ovatsioonid... ja sellest kõigest paras annus enesekindlust alustada teekonda Tšehhoslovakkia linnade kontserdilavadele...

... České Budějovice. Kena keskaegne linnake Vltava jõe kaldal, mille nimi sai tuttavaks juba koolipõlves loetud vahva sõdur Šveiki lugudest...

... Plzeň. Teenitult kroonib siinset õlu maailmakuulsus (see vääriks isegi eripeatükkil)...

... Karlovy Vary ja Mariánské-Lázně — hubased linnakesed oma kuulsate raviallikatega võivad olla uhked, et neid on külastanud Tolstoi, Gogol, Gorki, Goethe, Schiller, Beethoven, Glinka, Tšaikovski, Rubinstein, Marx...

... Děčín. Linnake Elbe kaldal, kus laulumehi tervitati eestikeelse loosungiga...

... Liberec... austusavaldused pioneeride ja Tšehhoslovakkia Noorsoo Liidu liikmeilt...

... Ja jällegi Praha. Kontsert diplomaatilisele korpusele ja Tšehhoslovakkia—Nõukogude Liidu sõpruskuu pidulik avakontsert...

... Košice. «Rooside aed» Dragovi mäel — grandioosne monument langenud Nõukogude sõdureile, mida ümbritseb 20 000 «tänu ja armastuse roosi»...

... Banská Bystrica. Kontsert Suure Sotsialistliku Oktoobri-revolutsiooni eelõhtul, mis kujunes tõeliseks sõpruspeoks...

... Bratislava... Reisi parim kontsert... Õhtuse Doonau sügavmust veeväli...

... Žilina... Nový Jičín, mida meenutab miniatuurne «Tonaki» sombreero...

... Ostrava. Sisuka ja õpetliku kontserdireisi südamlük lõppakord koos Moraavia Õpetajate Meeskooriga... Alatiseks meeldejääv tšehhi rahvalaul «Boleraz» kahelt koorilt, kellest üks oli rõdul, teine laval...

Kuid need on ainult killukesed muljete koguhulgast...

Koduteed alustatakse rõõmsa teadmisega, et Tšehhoslovakkia avalikkus andis meeskoori esinemiste järgi kõrge hinnangu nõukogude koorilaulukultuurile. Sellest räägivad kiitvad retsensioonid ajakirjanduses ning rohked sissekanded koori külalisraamatus.

Statistilistel andmetel külastati 14 linna ja anti 17 kontserti 16 000 kuulajale.

«Lidová Demokracie» 22. X 1958. a.

...Esimene tutvus eesti lauljatega oli meeldivaks üllatuseks. Erakordselt ühtlane terviklikkus, tasakaalustatud häälerühmad, üllas häälte tämber ja suurepärase tehniline häälekool. Hiilgav erksus ja absoluutne intonatsioon kindlustavad nõudliku kava kindlat valitsemist...

«Rudé Právo» 23. X 1958. a.

...Kontsert Kunstnike Majas kujunes tõeliseks koorilaulu pidupäevaks...

«Nová Svoboda» 11. XI 1958. a.

...Koori esinemine paistis silma väljendusliku ülevuse ja hea maitsega...

23. veebruaril 1962. a. asus RAM oma teisele välisreisile — Soome.

Selle kontserdireisi initsiaatoriks ja korraldajaks oli ühing Soome—Nõukogude Liit, — sõprusorganisatsioon, mis teeb tänuväärset tööd nõukogude ja soome rahva vahelise koostöö arendamisel.

Reisi ettevalmistuse käigus viimistlesime põhjalikult repertuaari ning saavutasime kontserdireisi alguseks päris korraliku «löögijõu». Seda õnnestus meil ka säilitada kuni «lõpuvileni», vaatamata reisi kiirele tempole ja esinemistihedusele.

Iga päev seisis ees 200—300 kilomeetri pikkune bussisõit, õhtul aga andsime kontserdi. Pärast kontserti oli tavaliselt pidulik õhtusöök ja kohtumised, mis kärpis tihti niigi kasinast uneajast veel mõnegi tunnikese. Aga soomlaste siiras külalislahkus peletas väsimuse ning tassike kanget, värskendavat kohvi andis jaksu ja reipust järgmiseks päevaks.

RAM saabus Helsingisse 24. veebruari õhtul. Paar tundi hiljem toimus pressikonverents. Soome ajakirjanikud ilmutasid elavat huvi meeskoori tegevuse vastu, avaldades järgmise päeva ajalehtedes imestust repertuaari suuruse, kontserttegevuse ulatuse, koori kutselisuse jpm. üle. Meie laulupidude statistilisi näitajaid nimetati aga «otse tummakslöövaiks».

Helsingis andsime oma matka esimese ja viimase kontserdi. Peab eelkõige märkima, et Soome kontserdisaalid väärivad kiitust oma maitseka interjööri ja suurepärase akustika poolest. Alates Helsingi Kultuurimajast, mille kohta lauljad ütlesid: «See saal laulab ise — meil peavad ainult jalad vastu pidama!», sobis sama ütlus ka kõikide järgnevate saalide kohta.

Kuulajaskond elas meie esinemistele alati väga elavalt kaasa ja tuntud väljendus «külm, põhjamaine soomlane» muutus täiesti alusetuks väljamõeldiseks.

EESTI NSV RIHKLIK AKADEEMILINE MEESKOOR

(Eestin Valtion Akateeminen Mieskuoro)

Johtaa: GUSTAV ERNESEKS

KONSERTTI

Yllöhistolla 7. 3. -62 klo 19

OHJELMA

MART SAAR	Lotlotus "Leelo"
MART SAAR	Kyllä minä laulaisin...
VILLEM KAPP	Kalamiehen laulu
TUUDUR VETTIK	Kuu
GUSTAV ERNESEKS	Serjasta "Kuinka kalastajat elävät"
	Aalto nousee
	Kalamies tulee kotiin
	Solisti RAIMOND ALANGO
	Piano säest. VALDUR ROOTS
	Kalamies nauraa
VILLEM KAPP	Runoelma "Pohjoisrannikolla"
	Solisti UNO KREEN

Väliaika

Kuoron kaksoiskvartetti

Suomal. kansanlaulu	Asikkalan puiset räätälat
sovitt. Aaltonen	
Venäl. kansanlaulu	Troikka
Eestil. kansanlaulu	Kylä minulle sanoo
sovitt. Zeiger	

• • •

BEDRICH SMETANA	Omistus
ANTON RUBINSTEIN	Meren hüljaisuus
ALEKSANDER LÄTE	Pilville
JEAN SIBELIUS	Metsämiehen laulu
Venäl. kansanlaulu	Iltakehlöt
sovitt. Novikov	
Suomal. kansanlaulu	Sato, sato...
sovitt. Rautio	
Eestil. kansanlaulu	Lintujen laulu
sovitt. Saar	
Eestil. kansanlaulu	Joulupukki
sovitt. Ernesaks	

Kontserdi kava Helsingis (7. märts 1962).

Pärast avakontserti Helsingis tegime pika ringreisi mööda talvist Soomemaad. Viibisime Tallinna sõpruslinnas — Soome suurimas sadamalinnas Kotkas, kuulsas tali-sportidikeskuses Lahtis, Soome laulupidude hällis Jyväskylä, Pärnu sõpruslinnas Vaasas, väikeses hubases Pöris,

Soome endises pealinnas — iideses kultuurikeskuses Turus ja suurimas tööstuslinnas Tamperes.

Tagasiteel Helsingisse külastasime Soome muusikagigandi Jean Sibeliuse hauda helilooja kodukohas Järvenpää. Pühalikult kõlas Ainola põlispuude all «Südamelaul». Sama päeva õhtul olime Soome väljapaistva meeskoori «Soome Laulumehed» külalisteks, kus prof. G. Ernesaks teise eestlasena (esimene oli Konstantin Törnpu) valiti selle koori auliikmeks ning anti talle üle vastav märk ja diplom.

RAM-i laulumatk lõppes kontserdiga Helsingi Ülikooli aulas. Sel õhtul valitses eriti pidulik õhkkond, kuna kohal viibis Soome Vabariigi president U. K. Kekkonen abikaasaga, Soome valitsuse liikmeid, Nõukogude Liidu suursaadik, diplomaatilise korpuse liikmeid, soome kultuuritegelasi, kooride esindajaid jt.

Kestvad aplausid, hiigelsuured lillekorvid ning kaheksa lisapala tõendasid soomlaste tunnustavat suhtumist meie laulukultuuri.

Esimene kontserdireis Soome oli lõppenud. Laulumehed olid teinud hea alguse Soome ja Nõukogude Eesti kooride vaheliste ning kultuurialaste sõprussidemete loomisele.

Statistilised kokkuvõtted. RAM käis 8 linnas, andis 9 kontserti, sõitis läbi 2200 kilomeetrit, laulis kokku ligi 200 laulu 7500 kuulajale.

Pärast nelja-aastast vaheaega alustas RAM 28. oktoobril 1966. a. oma teist kontserdimatka Soome.

Seekordne marsruut oli lühem eelmisest ja hõlmas nelja linna — Turut, Tampere, Kotkat ja Helsingit. Solistina tegi matka kaasa RAT «Estonia» ooperisolist, NSV Liidu rahvakunstnik Tiit Kuusik.

Helsingisse saabusime nagu vanad tuttavad. Vastuvõtjaid oli ohrasti. Tervitused, lilled, kaelustused... Kogu perroon täis elevust — tervituslaul «Laulumeestelt», surisevad filmikaamerad, plõksuvad fotoaparaadid ja sagivad lehemehed...

Esinemised algasid kontserdiga Turus, kus laulumehi nagu oodatud sõpru vastu võeti. Tervitajate mõtteid ja soove kokku võttes ütles ühingu Soome—Nõukogude Liit Turu piirkonna komitee liige Nestor Lehtinen: «RAM oma lauluga on parim rahusaadik!»

Teel Tamperele tegime traditsioonilise kõrvalepõike

Jean Sibeliuse hauale, linnas aga külastasime Lenini muuseumi. Esmakordselt kõlas neis ruumides eesti meeskoori laul — Johannes Becheri tekstile loodud Gustav Ernesaksa «Tuhandeaastane Lenin».

Tampere kontserdile oli sõidetud isegi Jyväskyläst...

Järgnes kontsert Kotka draamateatris, mille lõpetasime koos kohaliku meeskooriga «Kotka laulumehed». Rühikalt kõlas kahelt koorilt «Hakkame, mehed, minema».

Kultuurimaja saal Helsingis oli juba kaks nädalat enne kontserti välja müüdud. Niisugust nähtust peetakse seal küllalt ebatavaliseks. Kohal viibisid peaminister Rafael Paasio, siseminister M. Viitanen, rahandusminister M. Koivisto, Nõukogude Liidu saatkonnatöötajaid jt.

Kontsert anti täiseduga rohkem kui 1600 kuulajale ja kujunes meeldejäävaks südamlikuks sõprusõhtuks.

Jällegi oli lõppenud üks kauneid kontserdireise, mille kestel kinnitati vanu ja loodi uusi sõprusidemeid.

Kõlama jäi Hemmo Kivilaakso artikli lõpp ajalehest «Kansan Uutiset»: «Jääme ootama, et prof. Gustav Ernesaks ja tema suurepärase koor tuleb oma järgmisele kontserdimatkale Soome võimalikult lähemal ajal.»

Sama soovi võisime lugeda ka teiste ajalehtede artiklitest ja arvukatest retsensioonidest.

«Suomen Sosialidemokraatti» 26. II 1962. a.

... Eesti Akadeemiline Meeskoor esindab oma ala kõige kõrgemaid saavutusi. Vaid harva saab jälgida kontserti, mille kava esitatakse nii kindlalt ja virtuooslikult...

«Helsinki Sanomat» 27. II 1962. a.

... Eesti Riiklik Akadeemiline Meeskoor on harmooniline ime...

«Keskisuomalainen» 2. III 1962. a.

... Selle koori ettekanded olid nii kõrgekvaliteetsed, et midagi sellele vastavat ei ole kunagi varem kuuldud...

«Turun Sanomat» 5. III 1962. a.

... Hääletekitamine on ideaalne, sest kõik heliseb, peenimast pianissimost kuni särava fortenti, mis säilitab endas tooni ilu, rääkimata eksimatust puhtusest...

«Aamulehti» 6. III 1962. a.

... Koor näitab niisugust taset, et oleks ülim aeg saata ta kogu maailmale näitama oma oskust ja võimeid...

«Turun Päivälehti» 3. XI 1966. a.

... Arvustamiseks ei ole põhjust, konstateerigem ainult, et kõne all on kõige kõrgema tasemega koor...

*Noch nie ein schöneres Lied
in Deutschland!*
(SDV lauljate kokkutuleku
deklaratsioonist)

Tüüringi metsade ja mägede idüllilises vaikuses, muistendesse mähitud Wartburgi jalamil asub 800-aastane Eisenach, auväärsete traditsioonide ja tugeva elurütmiga linn, kus minevik ja olevik on teineteisele käe ulatanud. Linn, kus on sündinud Johann Sebastian Bach, omab erilise koha saksa muusikaelus. Eriti võib seda öelda koorilaulu kohta.

Seal toimunud järjekordsele rahvusvahelisele kooride kokkutulekule, millega tähistati ühtlasi Wartburgi lossi 900. aastapäeva, oli palutud ka RAM.

Kokkutulek leidis aset 13.—15. mail 1967. a. ja sellest võttis osa 65 koori 3200 lauljaga Saksa Demokraatliku Vabariigi igast ringkonnast. Külaliskoorideks olid peale RAM-i veel Moraavia Õpetajate Meeskoor Tšehhoslovakiast, poistekoor «Cantores Minores» Soomest ja koore Šveitsist.

Kolme päeva jooksul, hommikust õhtuni, kõlas väikese idüllilise linnakese igal väljakul ja saalis koorilaul, mida peale Eisenachi elanike oli sõitnud kuulama külalisi Soomest, Jugoslaaviast, Ungarist, Bulgaariast, Rumeeniast, Tšehhoslovakiast jm.

RAM-il tuli esineda peale paljudel vabaõhulavadel laulmise veel Landestheater'is toimunud ühisel kontserdil tšehhide ja soomlastega.

Eeskujulikult organiseeritud piduliku lauljate kokkutuleku kõrgpunktiks oli suur ilutulestik Wartburgi mäel ja traditsiooniline lauljate ball.

RAM-i ülesanded kokkutulekuga veel ei lõppenud. Algsid kontserdid Saksa DV linnades ning koorile sai järgmiseks peatuspaigaks Leipzig — suuruselt teine Saksa DV linn, mis juba 800 aastat on olnud Euroopa kaubanduslikuks tsentriks.

1. Teil

Estnische Volkslieder
in der Bearbeitung von
Mort Soar (1882–1963)

Dmitri Schostakowitsch (geb. 1906)

Veljo Tarmis (geb. 1930)

Tuudur Vetsik (geb. 1896)

Zwei estnische Volkslieder
in der Bearbeitung von
Eduard Tubin (geb. 1905)

Willem Kapp (1913–1964)

- Leelo

- Nach vollbrachtem Kampf
Aus: Oratorium „Das Lied von den
Wäldern“ op. 81
Solist: R. Alango

- Lied des Hamlet

- Der Mond

- Der Sonntag des Hirten

- Aus Sömera nach Sörmiku

- Poem „Die Nordküste“

Solist: K. Rõastas

2. Teil

Giacomo Carissimi (1605–1654)

Josef Teofilo Wilkes (geb. 1883)

Antonio Lotti (1667–1740)

Baldissera Donato (um 1530–1603)

Wolfgang A. Mozart (1756–1791)

Franz Schubert (1797–1828)

Anton Rubinstein (1829–1894)

Aleksander Lötte (1860–1948)

Gustav Ernesaks (geb. 1906)

- Vittoria, mio core

- Die Nachtigall
Quartett des Männerchores

- Vere languores nostros

- Das Tanzlied

- Der Trinkkanon

- Die Nacht

- Meeresstille

- Zu den Wolken

- Soldatentrost

- Ich wurde zur Hochzeit geladen

Solisten:

R. Alango und O. Roomet

Dirigenten:
Gustav Ernesaks,
Volkskünstler der UdSSR

Olev Oja,
Verdienter Künstler
der Estnischen SSR

Am Flügel:
Valdur Root

Kontserdi kava Leipzigis (1967).

Leipzigit nimetatakse aga ka Saksa töölisliikumise hälliks, MM (Mustermesse) linnaks, 14 000 üliõpilase linnaks, Saksa DV spordikeskuseks, kultuurivarade ja muusika linnaks.

Siit sooritasime väljasõite, andes kontserte Karl-Marx-Stadtis, Altenburgis, Wittenbergis, Halles, Dresdenis ja Berliinis. Mälestuseks sellest reisist jätsime Berliini Raadiose kümmekond laulu helilindile salvestatuna.

Saksa kuulajaga leidis RAM kiiresti kontakti. Sageli muutusid kontserdid, eriti nende lõpud, väga tormiliseks.

Publik aplodeeris püsti seistes ning skandeerides. Tundus, et õieti oli valitud ka repertuaar, kuhu peale kõige muu kuulusid palad saksa klassikast originaalkeeles.

Elavat huvi tunti meie muusikaelu, eriti aga laulupidude vastu. Meie kontserte peeti väga kasulikeks, kuna koorilaul Saksa DV-s elavat praegu üle mõõnaperioodi ning ergutust võõrsilt võeti kui lootusrikast abinõu, mis ehk aitab kiiremini seda ajutist viga välja põdeda.

Vaatamata paljudele ülesannetele õnnestus laulumees-
tel siiski näha-kuulda hulgaliselt huvitavat ja vaatamis-
väärsset. Unustamatuid muljeid pakkusid Dresdeni rikka-
likud kunstikogud, Wartburgi loss, Rahvaste lahingu
monument Leipzgis, Bachiga seotud paigad, kuulus Auer-
bachi veinikelder, Treptovi park, Saksimaa Šveits
Bastei jpm.

Kokku sõideti läbi 7271 kilomeetrit, anti 8 linnas
9 kontserti ja lauldi üle 200 laulu.

«Družba!»
«Freundschaft!»
«Sõprus!»

On saanud traditsiooniks Nõukogudemaa kultuuripäevade korraldamine Saksa Demokraatlikus Vabariigis Oktoobrirevolutsiooni aastapäevapidustuste ajal. 1968. aasta sügisel esindasid Nõukogude Liitu Saksa DV-s Eesti NSV kunstimeistrid, nende hulgas ka RAM.

1.—10. novembrini anti palju kontserte Berliinis ning Magdeburgi ja Schwerini ringkonnas. Kuna Nõukogude Liidu kultuuripäevad langesid seekord kokku 1918. aasta Saksa revolutsiooni 50. aastapäeva pidustustega, kujunesid nad eesti kunsti kõige ulatuslikumaks tutvustamiseks väljaspool Nõukogude Liitu.

RAM-ile oli see teistkordseks Saksa DV küllastamiseks.

Berliin võttis külalised Nõukogude Liidust vastu sooja ja päikesepaistelise ilmaga. Tuttavad magistraalid — Unter den Linden, Karl-Marx-Allee, Friedrichstrasse jt. — olid lipuehtes ja kõikjal võis suurtelt transparentidelt lugeda sooje tervitussõnu.

Kultuuripäevade pidulik avamine toimus teatris «Metropol», mis oli berliinlasi tulvil. Pärast Saksa—Nõukogude Sõprusühingu esimehe dr. L. Bolzi avasõna andis RAM kultuuripäevade esimese kontserdi.

Kuna meeskoor oli saksa kunsti- ja muusikahuvilistele juba tuttav oma varasematest esinemistest Berliinis, saatis kontserti suur menu ja kaasaelamine.

Kontserdi programmi kuulusid nii klassikute kui ka eesti heliloojate teosed ning rahvalaulud. Kui lõpetuseks lauldi revolutsioonilist laulu «Julgesti, vennad, nüüd tööle», tõusid kõik saalis viibijad püsti ja laulsid meeskoooriga vaimustatult kaasa. Sama kordus ka teistes linnades.

Järgnesid esinemised Schwerinis, Magdeburgis, Wernigerodes, Geras, Rositzis, Altenburgis ja Frankfurdis (Oderil).

Päevakava, nagu välisturneedel ikka, oli hästi tihe ja

nõudis laulumeelest tait pinget ning suurt vastupanuvõimet. Siiski leiti aega nii uute kui ka varem külastatud linnade vaatamiseks, kusjuures viimastes ei jäänud märkamatuks vahepeal toimunud suured muudatused. Imestama pani suurejooneline ehitustegevus, ja seda mitte ainult Berliinis, kus täielikult rekonstrueeritakse südalinn, vaid ka Leipzgis, Frankfurdis ja peaaegu kõikides teisteski linnades.

Kultuuripäevade pidulik õhkkond aitas kaasa meeskoori kontsertide õnnestumisele ning tugevate sõprussidemete sõlmimisele Saksa DV ja Eesti NSV vahel.

Üle paljude aastate juhtus seekord jälle isegi seda, et ühte laulu tuli kontserdil laulda kolm korda järjest.*

Kokkuvõttes õnnestusid Nõukogude Liidu kultuuripäevad Saksa DV-s täielikult. RAM võib aga pidada oma teistkordset Saksa DV külastamist eredaks sündmuseks oma pikas kontserdireiside ahelas.

Reisi kestel anti 9 kontserti 6700 kuulajale, lauldi 190 laulu ja sõideti Saksa DV pinnal läbi 1300 kilomeetrit.

Elavalt reageeris meeskoori kontsertidele Saksa DV ajakirjandus.

«Die Union» 20. V 1967. a.

... Eesti Akadeemiline Meeskoor Tallinnast, ainuke Nõukogude Liidu kutseline meeskoor, näitas imekspandavat kõlaltehnikat ja kõrget kooridistsipliini nii renessansi madrigalidega ja rahvalaulutöötlustega kui ka kaasaegsete *a cappella* koorilauludega...

«Mitteldeutsche Neueste Nachrichten» 21. V 1967. a.

... Hääle kindluse ja ilu kõrval pani imestama eelkõige suurepärase häälestus, kõlakultuur, kus iga dünaamiline varjund kõlab täielikult ühtesulanuna...

«BZ am Abend» 24. V 1967. a.

... Selle kuulsa *a cappella* koori saavutused on sellisel taidelisel tasemel, kus enam ei kritiseerita, vaid võib ainult iseloomustavat esile tõsta...

* Eduard Tubina seatud eesti rahvalaul «Sõmeralt Sõrmikule».

«Sächsische Zeitung» 25. V 1967. a.

... Selle koori kõlakvaliteet on harukordne, aga see ei ole imekspandav sellise häälematerjali juures...

«Die Union» 26. V 1967. a.

... Need 70 lauljat on üks instrument, millel koorijuht võib mängida oma suva järgi...

Sjungande vänskapssoldater
(Laulvad sõprussõdurid)

Kontserdireis Rootsi, mis oli RAM-ile viiendaks välisõiduks, sai teoks Rootsi riikliku kontserdibüroo «Rikskonserter'i» initsiatiivil ja läbiviimisel. See oli kaheldamatult raskeim reis meie senises välisreiside praktikas. Seitsme päevaga seitse kontserti, millele iga päev eelnes 150—250 kilomeetrit bussisõitu, poolmagamata öö, muljete, kohtumiste ja sündmuste üliküllus — see nõudis ennastületavat kokkuvõtmist ja mehisust.

8. septembril 1967. a. tõusis RAM kahel lennukil Tallinna lennuväljalt õhku, tegi Leningradis kiire ümberistumise ja maandus paar tundi hiljem Rootsi Kuningriigis Arlanda lennuväljal.

Esimesel päeval toimus Stokholmis pressikonverents ja sama päeva õhtul algas koori esinemiste sari kontserdiga Upsala ülikooli aulas. Ränga vihasaju tõttu oli kuulajaid vähevõitu (umbes 600) suure saali jaoks (2000 kohta). Sellest tingitud väikese pettumuse peletas aga juba esimeste laulude väga elav ja aplausirohke vastuvõtt, mis hiljem muutus lausa vaimustuseks ja korvas täiesti publiku vähesuse.

Pärast kontserti toimunud supeel saime suurteks sõpradeks Upsala akadeemilise meeskooriga «Orphei Drängar» («Orfeuse Sulased»).

Kontsert Stokholmi Kontserdimajas kutsus esile aplausitorme, mida kohalike jutu järgi selles majas kuuldav haruharva.

Ligikaudu kahe tuhande kuulaja hulgas oli arvukalt väliseestlasi, kellele see oli esimeseks kohtumiseks kodumaa koorikunstiga.

Järgmisel päeval algas ringsõit mööda kaunist Rootsi-maad.

Esimeseks peatuskohaks oli Linköping, kus kontserdisaal «Cupolen» oli kuulajaist tulvil. «... kõik olid nagu võlukütkes sellest lausa täiuslikust esteetilisest muusika-

lisest naudingust,» kirjutab «Folkbladet Östgöten» 12. septembril 1967. a.

Ringsõidu ülitiheda programmi tõttu jäi tutvus Rootsi teise suurlinna Göteborgiga vägagi pealiskaudseks ja piirdus tegelikult ainult väikese bussisõiduga läbi peatänavate kontserdipaika.

Õhtuses tulede ja reklaami kirevuses näis suurlinn kaunina ning omapärasena.

Kontsert Göteborgis oli aga üks elamusterikkamaid. Selleks aitas kaasa väga hea akustikaga saal ja tore, tähelepanelik publik, kelle teened kontserdi tulemustes on nime tamisväär sed.

Järgnesid kontserdid Värnamos ja Norrköpingis — mõlemad täissaalile, mis ei valmistanudki meile enam erilist üllatust, kuna selleks aitas heatahtlikult kaasa Rootsi ajakirjandus meile väga soodsate retsensioonidega.

Viimane kontsert pidi toimuma koos Rootsi interpreetidega Stokholmi Moodsa Kunsti Muuseumi traditsioonilisel suareel, kuid publiku rohkuse tõttu tuli see üle viia märksa suuremasse Rahvusmuuseumi. Kuid ka see jäi lõpuks kitsaks. Publik täitis kõik kõrvalsaalid ja paljud istusid lihtsalt muuseumi laiadel treppidel.

Koorile määratud kontserdi esimene pool paisus rohkete lisapalade tõttu nii pikaks, et teist poolt tuli «käigu pealt» tunduvalt kärpida. Oli rohkesti lilli. Lilledega tänas prof. G. Ernesaks ka meid kuulama tulnud Marie Underit. See oli kui kodumaa austuse ja lugupidamise avaldus armastatud luuletajale.

See kontsert tõmbas väärilise joone alla elamusterohkele laulumatkale, mis oli küll raske, kuid huvitav ja tulemusterikas.

Koori esinemistele osaks saanud erakordselt soojast vastuvõtust võis teha järelduse elavast huvist meie koorikunsti saavutuste ning repertuaari vastu. Ühtlasi oli see ka tunnustuseks koori interpretatsioonile.

Mitmel kontserdil viibis rohkesti Rootsis elavaid eestlasi, kellest enamus suhtus RAM-i ja tema liikmeisse lugupidavalt. Enne ja pärast kontserti ning vaheajal tulid nad hulganisti laulumeestega vestlema, tundes elavat huvi kodumaal elavate tuttavate ja sugulaste käekäigu, aga samuti elu-olu vastu Eesti NSV-s. Kõigi ühine lootus oli, et meeskoori esimene külaskäik ei jääks viimaseks, vaid õige pea korduks.

Reisi kokkuvõtted näitavad, et anti 7 kontserti 6 linnas ligi 7000 kuulajale, lauldi 148 laulu ja sõideti läbi 4612 kilomeetrit (sellest bussidega Rootsi pinnal 1392 km).

Järgnevalt mõningaid kommentaare Rootsi ajakirjandusest:

«Nya Tidning» 11. IX 1967. a.

...Koori kõlarikkus, tasakaal, nüansseerimisvõime ja väljenduslaad on erakordsed...

«Folkbladet Östgöten» 12. IX 1967. a.

...Palju enamatel maadel peaks avanema võimalus nautida seda koori, kellel on säärane muusikaline suurus...

«Östgöten Correspondenten» 13. IX 1967. a.

...Koori rütmiline tasakaal, paindlikkus ja nüansseerimisvõime mõjusid täiuslikena...

«Göteborgs Handels- Och Sjöfarts Tidning» 13. IX 1967. a.

...Kui rääkida kultiveeritud lihtsast laulust üldse, siis sellega ongi antud iseloomustus eesti koorile. Neis raamidest on ta tehnika piiramatu...

Väljaspool Nõukogude Liitu külastatud linnad

TŠEHHOSLOVAKKIA

1. Banská Bystrica
2. Bratislava
3. České Budějovice
4. Děčín
5. Karlovy Vary
6. Košice
7. Liberec
8. Mariánske-Lázně
9. Nový Jičín
10. Ostrava
11. Plzeň
12. Praha
13. Prešov
14. Žilina

SOOME

1. Helsingi
2. Jyväskylä
3. Kotka
4. Lahti
5. Pori
6. Tampere
7. Turu
8. Vaasa

ROOTSI

1. Göteborg
2. Linköping
3. Norrköping
4. Stockholm

5. Upsala
6. Värnamo

SAKSA DEMOKRAATLIK
VABARIIK

1. Altenburg
2. Berliin
3. Dresden
4. Eisenach
5. Frankfurt (Oderil)

6. Gera
7. Halle
8. Karl-Marx-Stadt
9. Leipzig
10. Magdeburg
11. Rositz
12. Schwerin
13. Wernigerode
14. Wittenberg

Kokku 42 linna ja 57 kontserti.

TAGASIVAADE KOORI ANSAMBLITE JA SOLISTIDE TÖÖLE

Huvi ansambli- ja soololaulu vastu meeskoori lauljate hulgas tekkis juba koori algpäevil. Solistivõimetega lauljate arv oli aga esialgu õige kasin ja tolleaegsetelt kava-lehtedelt võime leida vaid üksikuid korduvaid nimesid, nagu Viktor Gurjev, Voldemar Valge, Eduard Hunt ja Verner Gerretz, kes koori kontsertidel mitmekesisistasid kava soolopaladega.

Regulaarset tööd soololaulu arendamiseks alustati 1946. a.

Stuudiokoori harjutus.

Esimeseks juhendajaks solistide grupile oli Ilmar Talvik.

Grupi koosseis kasvas pidevalt ja 1949. a. jõuti niikaugele, et esimese avaliku solistidekontserdiga publiku ette astuti. Lisaks eespool nimetatutele esinesid sel korral veel Raimond Alango, Harri Vasar, Robert Vahisalu, Georg Metsalu, Aldo Tamuroo jt., kokku 14 lauljat.

Et anda ka nooremaile soololauluhuvilistele rohkem esinemisvõimalusi, hakati laupäeviti pärast kooriharjutust korraldama omavahelisi lühikontserte, nn. «laupäevakuid». Esinedes koguti kogemusi ja prooviti õpitud repertuaari enne publiku ette astumist.

Õige hoo andis solistide ettevalmistamisele Eugen Keldri asumine kontsertmeistri kohale 1956. a. ja kaheksa koosseisulise solistikoha loomine 1957. a. Juba samal aastal toimus ka kaks solistide kontserti, üks tugevamate, teine nooremate solistide osavõtul.

Alates 1959. a. töötab koori kontsertmeistrina Valdur

Roots. Temaga sai RAM endale mitte ainult tugeva pianisti, kes tihti koori kontsertidel solistina esineb, vaid ka oskusliku solistide juhendaja.

Kontserdipublikule pakuvad RAM-i solistidekontserdid suurt huvi. Soololaulude, aariate ja romansside kõrval esitatakse ka ansambleid, stseene ning isegi lühioopereid (Rebikovi «Krõlovi valmid», 1963).

Praegu omab RAM küllalt tugevakoosseisulist solistide kaadrit ja kasutab oma kontsertidel väga harva esinejaid väljastpoolt koori.

Alalisteks esinejateks koori regulaarseil solistidekontsertidel on Raimond Alango, Konstantin Kasekivi, Georg Aan, Kaljo Räästas, Georg Metsalu, Heino Vompa, Ulo Tui, duett Ivar Laide — Albert Olesk, Leonhard Kelle, Heinz Freiberg, Mati Tammver jt.

Hääleseadjaina on tegutsenud A. Gurevitš, siis pikemat aega E. Laanpere ja hiljem juba meeskoori omad lauljad R. Vahisalu, P. Härm, V. Gerretz, R. Alango jt.

Terve rea nimekaid soliste on meeskoor andnud nii Tallinna kui ka Tartu teatritele.

Palju on esinenud solistina või koos kooriga roopillil ja torupillil Olev Roomet.

Võrdselt populaarne soololauluga on RAM-is ka ansamblilaul.

Populaarseimateks ansamblivormideks on kvartett ja kahekordne kvartett, aga samuti ka duetid ja tertsetid. Praegustest ansamblitest on vanim kvartett RAM-1, kes võib tagasi vaadata juba üle paarikümne aastasele tegutsemisajale. Kvarteti koosseisu kuuluvad algusest peale Georg Veting, Evald Jaansoo ning kunstiline juht — kontsertmeister Ilmar Talvik.

Alates 1954. aastast laulavad kvartetis veel Georg Metsalu ja Raimond Alango (algkoosseisus Harald Uibo ja Verner Gerretz, vahepeal ka Harri Vasar).

Kvarteti repertuaar on väga mitmekülgne, hõlmates klassikat, kaasaega, rahvalaule ja estraadipalu — kokku üle 500 laulu. Väsimatu ansamblilaulu propageerijana on kvartett andnud rohkem kui 800 kontserti paljudel lavadel vabariigis, aga samuti raadios, televisioonis ning koos meeskooriga Soomes, Tšehhoslovakkias, Saksa DV-s ja Rootsis.

Teine praegu tegutsev kvartett RAM-3 on aastatelt noorem.

Looduna Olev Oja poolt 1960. a., on ta andnud ligi poolteistsada iseseisvat kontserti ja esinenud nii kodu- kui ka välismaal. Muuseas võttis RAM-3 osa esinemistest olümpialinnas Mehhikos. Tema koosseisu kuuluvad Konstantin Kasekivi, Leonhard Kelle, Vello Mäeots ja Kaljo Räästas. (Algkoosseisus Endel Vunk ja Henn Eerik.)

Klaverisaatjana tegutseb Valdur Roots.

Kvarteti repertuaari enamiku moodustab klassika.

Ajavahemikul 1956—1966 tegutses edukalt meeskoori kahekordne kvartett, mis juba oma teisel tööaastal (1957) saavutas Moskvas VI Ülemaailmsel Noorsoo- ja Üliõpilasfestivalil kuldmedali ning laureaaditiitli. Kahekordse kvarteti asutaja ja esimene juhendaja oli Georg Toompea, kelle peagi vahetas välja Haral'd Siiak.

Ansambli koosseisus on laulnud: algselt — Argo Kosk, Konstantin Kasekivi, Ivar Möldroo, Kalev Metsaru, Verni Kirs, Sulev Kuulpak, Reino Vilgo ja Endel Lätti; edaspidi veel Heino Rikas, Verner Gerretz, Ivar Laide, Heino Tarmula, Jüri Raid, Albert Olesk jt.

Iseseisvail kontserdireisidel on käidud Soomes, Belgias ja Poolas. Kokku andis kahekordne kvartett oma tegutsemisaja jooksul ligikaudu 250 kontserti.

RAM-i repertuaar sisaldab 230 laulu esiettekandes. Heliplaatidele ja -lintidele on salvestatud 250 pala. Suurvorme (kantaadid, ballaadid, süüdid jne.) — 45. Operikoore 30.

Rahvaste laule 21 eri rahvusest.

Koor laulab 15 keeles (eesti, vene, ukraina, läti, leedu, tšehhi, slovaki, saksa, inglise, itaalia, ladina, soome, rootsi, armeenia, juudi).

*

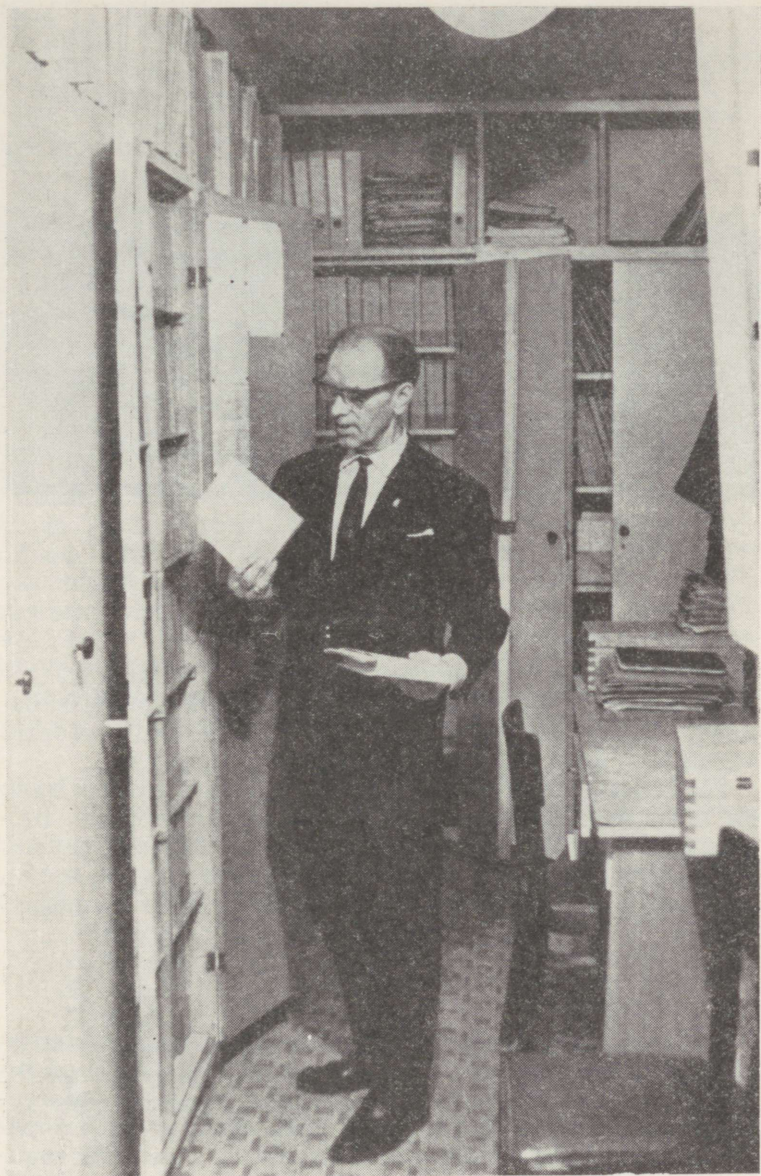
RAM-i noodikogu on täielikumaid vabariigis, sisaldades üle 11 000 noodid, millest ligi 2000 on meeskoorilaule. Peale selle leidub seal rohkesti soololaule ja muid helitöid.

Noodikogu «peremeheks» on endine meeskoori laulja Enno Talivee, kelle järjekindla ja visa töö tulemusena on RAM-i noodikogust kujunenud ülevabariikliku populaarsusega «noodibaas».

*

RAM-i on aastate jooksul külastanud väga paljud nimekad inimesed nii oma kui ka välismaalt. Meeldejäävaid kohtumisi on olnud mitmete kollektiividega. Neid aitab elavalt meenutada koori külalisraamat, kuhu on talletatud palju südamlikke sõnu ja soove meie huvitavatelt külalistelt. Nii võime sealt leida sissekandeid tuntud muusikaja ühiskonnategelastelt, kunstnikelt ja teadlastelt, nagu Jifj Reinberger, Jan Šoupal, Virginia Sõrmus, Oke Jokinen, Irja Harmas, Erkki Aaltonen, Tapio Tapiovaara, Herluf Bidstrup, Olaf Koch, Tauno Hannikainen, G. von Bonsdorff, Eric Ericson, Kalju Lepik, Eduard Tubin, Joh. V. Veski, Mihkel Lüdig, Jaan Jensen, Jaan Saul, Arnold Green, Jaan Eilart, Paul Ariste, Feodor Klement, Kaarel Ird ja paljudelt, paljudelt teistelt.

Väga huvitavad olid kohtumised India tantsuansamb-

Noodikogu «ainuvalitseja», endine RAM-i laulja Enno Talivee.

Koorinõukogu koosolek.

liga, Pablo Vidalesi kooriga Tšiilist, Itaalia nukuteatri trupiga «I Piccoli di Podrecca», Tšehhoslovakkia madrigalistidega, Stokholmi kammerkooriga, Soome poistekooriga «Cantores Minores», Halle madrigalistidega jpt.

Peale ligi paarikümne Nõukogude Liidu rahvaste keele on koori külalisraamatus sissekandeid veel araabia, bulgaaria, hiina, hispaania, hindi, inglise, itaalia, jaapani, korea, kreeka, mongoli, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, soome, taani, tšehhi ja ungari keeles.

*

Vabariigi muusikaõppeasutused ei suuda meie kutseliste kooridele anda piisavalt lauljaid. Et seda lünka parandada ja saada küllaldase vokaalse ning muusikalis-teoreetilise ettevalmistusega järelkasvu, organiseeris RAM õpestuudio, mille tegevusest võtab elavalt osa suur hulk muusikahuvilisi noori.

Kuna laulja kutseala nõuab laitmatu vokaalse taseme

kõrval ka head noodist laulmise oskust, on kõigil õppe-
studio liikmetel ette nähtud solfedžo ja hääleseade tunnid.

Studiolased moodustavad ühtlasi omaette meeskoori
iseseisva kontserttegevuse ja muude üritustega.

Õpestudio tööd juhivad Venno Laul ja koorijuht Ahti
Raias.

*

Ooperikoori suurendamise eesmärgil on RAM-i lauljad
korduvalt kaasa teinud RAT «Estonia» ooperites.

Lauldud-mängitud on A. Borodini ooperis «Vürst Igor»,
A. Rubinsteini ooperis «Deemon», E. Kapi ooperites «Tasu-
leegid» ja «Vabaduse laulik» ning G. Ernesaksa ooperites
«Pühajärv», «Tormide rand» ja «Käsikäes».

*

RAM-is viiakse juba pikemat aega igal aastal läbi hääle-
rühmadevahelist spartakiaadi tervel real spordialadel
(male, kabe, võrkpall, tennis, kergejõustik, ujumine, sang-
pomm, laskmine, lauatennis). Koor on jagatud kolme
vanusegruppi (alla 40 aastased ehk «noorukid», 40—50-
aastased ehk «keskmikud» ja üle 50 aastased ehk «puru-
vanad»), mille alusel peetakse ka arvestust. Senini on
kõige sagedamini tulnud üldvõitjaks baritonirühm.

Spartakiaadide järjekindluses on kõige suuremad teened
bariton Valter Pöllupüü.

Autoritest on meeskoori juhatanud:

E. Aarne	H. Lepnurm	L. Tauts
E. Arro	M. Lüdigi	E. Tubin
A. Ellerhein	G. Podelski	H. Uiibo
G. Ernesaks	R. Päts	L. Verlin
E. Kapp	A. Ratassepp	T. Vettik
V. Kapp	A. Ritsing	L. Vigner
A. Karindi	R. Ritsing	E. Võrk
B. Kõrver	J. Simm	
H. Lemmik	O. Sau	

Episoodiliselt on juhatanud RAM-i järgmised koorijuhid, sümfoonia-orkestri dirigendid ja koorijuhid — G. Ernesaksa õpilased

Koorijuhid	J. Aavik	V. Kliimand	J. Soupal
	G. Albri	K. Leinus	M. Tigane
	J. Algma	R. Mürk	V. Tomingas
	K. Kavjackas	V. Rumessen	A. Veevo
	A. Kiilaspea	G. Sandler	
Sümfoonia-orkestri dirigendid	J. Aleksa	T. Gustovoi	K. Raudsepp
	A. Alterman	N. Järvi	S. Prohhorov
	I. Gusman	R. Matsov	A. Stepanov
Koorijuhid — G. Ernesaksa õpilased	E. Ehala	R. Laikre	I. Talvik
	V. Gurjev	E. Liiksaar	R. Tammik
	M. Ilina	E. Lööve	G. Toompea
	L. Jaanivald	S. Mellik	V. Traks
	S. Kaevats	J. Romandi	I. Trilljärv
	L. Karindi	E. Roovet	G. Veting
	T. Kiilaspea	H. Siiak	V. Viires
	K. Kits	H. Sirmais	H. Vilpart
	E. Klas	K. Songi	S. Vollmann

Külalisesinejatena on RAM-i kontsertidel olnud kaastegevad:

Instrumentalistid	A. Aksel	R. Mölder	A. Zeider
	V. Alumäe	I. Rannap	A. Klas — B. Lukk
	J. Gerretz	V. Roots	A. Klas — H. Värik —
	A. Jõgi-Kuuseoks	R. Uusväli	A. Karjus
	E. Kelder	V. Vahi	Keelpillikvartett
	A. Lemba	V. Väinmaa	Puhkpillikvintett
	H. Lepnurm	V. Öunapuu	
Sõnakunstnikud	L. Anton	A. Mering	J. Saul
	H. R. Helenurm	M. Mihhailova	R. Tarmo
	H. Laur	V. Panso	I. Valgemäe
	M. Klooren	S. Reek	F. Veike
	M. Luts	S. Raus	
	L. Mesikäpp	J. Saar	

Lauljad

S. Annilo	A. Linnamägi	L. Sellistemägi
A. Arder	O. Lund	J. Siimon
A. Bessedin	E. Maasik	N. Sillar
I. Buškin	T. Maiste	J. Solovjova
V. Gurjev	S. Moškov	G. Taleš
M. Haamer	V. Neelus	L. Tanni
I. Kask	G. Ots	M. Taras
M. Kodanipork	V. Potešina	Ü. Tauts
T. Kuusik	O. Raukas	V. Veikat
E. Laidre	A. Roolaid	

KAS TEATE, ET ...

...RAM-i kontserdireiside kogupikkus ulatub juba üle 300 000 kilomeetri, s. t. võrdub 7,5 ringiga ümber maa-
kera. Pideva liikumise korral teeks see ligikaudu 33 kilo-
meetrit ööpäevas ehk 1,4 kilomeetrit tunnis.

...RAM-i esimesed lauljad on 25 tegevusaastast reisidel
olnud ligikaudu 7 aastat.

... vene rahvalaulu «Õhtukellad» on esitatud 582 korda.
See annaks ligikaudu 27 täiskontserti (kuu aega iga päev
kontsert!).

Teistest lauludest on esitatud:

O. di Lasso	— Kaja	886 korda (22 tundi)
Tšaikovski	— Naapoli laul	805 " (17 ")
Ernesaks	— Näärisokk	811 " (29 ")
Mozart (Flies)	— Hällilaul	814 " (40 ")
Saar	— Lindude laul	803 " (18 ")
Weber	— Koor oop. «Nõidkütt»	638 " (21 ")
Türnpu	— Meil aiaäärne tänaval	618 " (34 ")
Lüdig	— Koit	598 " (13 ")
Ernesaks	— Mu isamaa on minu arm	514 " (28,5 ")
Läte	— Pilvedele	512 " (25 ")
Vettik	— Kuu	514 " (28 ")
Ernesaks	— Hakkame, mehed, minema	457 " (15 ")
Brahms	— Hällilaul	429 " (15,5 ")
	jne.	

...RAM-i kontsertide arv läheneb kolmele tuhandele.

Käesolev väljaanne ei kujuta endast kaugeltki mingit põhjalikku ülevaadet RAM-i 25-aastasest ajaloost, tööst ja saavutustest. Selleks oleks vaja tunduvalt suuremat mahtu. Ka pole siin antud mõne üksiku tööloigu või sektori ammendavat analüüsi. Pigem on see üsnagi põgus ülevaade meeskoori saamisloost ja rändamistest ning paljude soovide kohaselt sisaldab täielikku repertuaari ja koori koosseisu nimekirja ning külastatud kohtade loetelu.

Arvestades seda, et meil on koore, kes pühitsevad palju auväärsemaid sünnipäevi, pole 25 aastat muidugi kuigi pikk aeg. Aga tänu niisugusele töötempole, nagu on olnud RAM-il, võib imetleda selle ajavahemiku mahtu. Nii esinemiste arvus, repertuaari suuruses kui ka rännuteede pikkuses on meeskoor jõudnud aukartustäratavate summadeni.

Ja ka see pole veel kõige olulisem.

Meilt on mõnigi kord küsitud, et kas laulmine ja rändamine ei muutu tüütavaks. Esimesest ei oska lihtsalt aru saada — elu ilma lauluta on nagu pool elu. Mis puutub aga reisimisse, siis pole me kunagi reisinud ainult reisi-
mise pärast, vaid meil on alati olnud tähtsam eesmärk.

Meie matkade tulemused näitavad, et me võime pak-
kuda rohkem kui ainult meelelahutust, ja kõik rännuvaevad hajutab teadmine, et meid vajatakse.

Rahuldust pakub seegi, et rahva poolehoid pole võidetud mitte juhuslikult õnnestunud tormijooksuga, vaid püsiva, sihikindla ja läbimõeldud tööga ning esinemiste järjekindlusega.

Lõpuks on ju kõik kokkuvõetav ühteainsasse lausesse. Ja see on — armastus oma töö vastu, armastus laulu vastu.

Koostaja

ГОСУДАРСТВЕННОМУ АКАДЕМИЧЕСКОМУ МУЖСКОМУ ХОРУ ЭСТОНСКОЙ ССР 25 ЛЕТ

Хоровое пение *a cappella* — один из старейших и популярнейших видов эстонского народного искусства. Оно получило распространение в первой половине XIX века, когда по всей Эстонии стали создаваться певческие хоры — местные очаги музыкальной культуры. Стремительное развитие хоров привело к организации в 1869 году первого всеэстонского певческого праздника. В нем приняло участие 40 мужских хоров (более 800 певцов). Так родилась традиция певческих праздников, традиция, которая теперь, в условиях советского строя, получила поистине всенародный размах — в последних республиканских певческих праздниках участвовало около 40 тысяч певцов.

Несмотря на весьма продолжительную историю (150 лет) и традиции эстонской хоровой культуры, идея создания профессионального хора долгое время оставалась лишь мечтой энтузиастов эстонской хоровой музыки. Эта мечта стала реальностью только при Советской власти.

В годы Великой Отечественной войны эвакуировавшиеся в советский тыл эстонские музыканты создали в Ярославле Государственные художественные ансамбли Эстонской ССР, в том числе и профессиональный смешанный хор. На его базе в 1942 году был сформирован мужской хор из 30 человек. Своими выступлениями на фронте и в тылу он завоевал симпатии слушателей и послужил основой создания профессионального мужского хора. Осенью 1944 года, когда в Ленинграде были сделаны первые шаги к возрождению эстонского театра и эстонских творческих коллективов, было утверждено и предложение молодого дирижера и композитора Густава Эрнесакса создать мужской хор *a cappella* из 80 певцов.

16 ноября 1944 года, когда многие певцы сегодняшнего Государственного академического мужского хора Эстонской ССР еще носили солдатские шинели, в Тал-

лине состоялась первая репетиция — родился первый эстонский профессиональный хор.

С тех пор не расходятся пути Государственного академического мужского хора и композитора Густава Эрнесакса — художественного руководителя и главного дирижера этого хора.

В настоящее время хор — единственный в Советском Союзе профессиональный мужской хор *a cappella* — завоевал своими выдающимися творческими достижениями признание тысяч любителей музыки не только у нас, но и за границей.

Для друзей нашей хоровой музыки понятия Академический мужской хор Эстонской ССР и Густав Эрнесакс неразделимы. Хор наиболее ярко отражает музыкальное кредо композитора, будучи постоянно в фокусе многосторонней музыкальной деятельности Эрнесакса — дирижера, композитора, педагога, общественного деятеля, публициста. Густав Эрнесакс в первую очередь исполнитель-дирижер, который хочет и умеет языком музыки донести до слушателей свои идеи.

Когда заходит речь об Эрнесаксе как о дирижере, ментально возникает ассоциация: Эрнесакс — общий руководитель певческих праздников, его дар объединить огромный многотысячный хор, зажечь его, вызывает всеобщее удивление и восхищение.

В творчестве Г. Эрнесакса-композитора преобладают произведения для хора (более 200 песен). Любимой темой в творчестве композитора является тема природы, особенно моря. Большая часть его песен для хора строится на народных мелодиях; при этом непрехотливый мотив, развиваясь и варьируясь, нередко приобретает совершенно новое качество.

Г. Эрнесакс является и автором гимна Эстонской ССР. Из наиболее крупных произведений композитора для хора особого внимания заслуживают сюита для мужского хора «Как живут рыбаки», хоровая поэма «Девушка и Смерть», поэмы «Каннелист на стене», «Таинственный трубач» и др.

Величественны, возвышенны его кантаты, написанные для певческих праздников, «Из тысяч сердец», «Песня, расправь крылья» и «Хорам, покидающим сцену».

В пяти операх композитора — «Пюхаярв» (1946), «Берег бурь» (1949), «Боевое крещение» (1955), «Рука об руку» (1955) и «Женихи из Мульгимаа» (1959) — наиболее интересны массовые сцены (хоры).

В многосторонней музыкальной деятельности композитора важное место занимает педагогическая работа: Густав Эрнесакс является профессором кафедры хорового дирижирования Таллинской государственной консерватории. На протяжении трех десятилетий под его руководством высшее музыкальное образование получил не один сегодняшний педагог и руководитель хора. Это хоровые дирижеры Х. Уйбо, У. Ярвела, О. Оя, К. Арени, Х. Сийак, Г. Томпеа и др. Учениками профессора Г. Эрнесакса были и многие певцы Академического мужского хора.

Популярный, глубоко народный в своем творчестве, неутомимый в поисках — таким мы знаем художественного руководителя и главного дирижера Государственного академического мужского хора Эстонской ССР, народного артиста Советского Союза профессора Густава Эрнесакса.

В 1964 году за дирижерский пульт Государственного академического мужского хора встал молодой дирижер Олев Оя. В 1963 году он окончил Таллинскую государственную консерваторию по классу дирижирования профессора Г. Эрнесакса. Замечательные музыкальные данные, большие знания и исключительная работоспособность помогли ему быстро завоевать доверие хора и привлекли к нему внимание музыкальной общественности.

О. Оя не только хоровой дирижер, он успешно дирижирует и симфоническим оркестром. Особый интерес питает дирижер к современной музыке, доля которой в репертуаре хора значительно возросла.

Стремление в повседневной работе хора постоянно искать новые формы, внимательно прислушиваться при выборе репертуара ко все возрастающей требовательности публики и неуклонно совершенствовать свое профессиональное мастерство — вот черты, характеризующие заслуженного артиста Эстонской ССР Олева Оя — одного из способнейших молодых дирижеров.

С 1966 года дирижером Государственного академического мужского хора работает и преподаватель ка-

федры дирижирования Таллинской государственной консерватории и. о. доцента Куно Аренг. В 1959 году К. Аренг окончил класс дирижирования профессора Г. Эрнесакса, а в 1965 году — аспирантуру при Ленинградской государственной консерватории. Уже первый самостоятельный концерт К. Аренга (из русской хоровой музыки) убедил музыкальную общественность в замечательных дирижерских данных молодого музыканта и, в первую очередь, в тонком понимании музыки, основанном на прочных теоретических знаниях, природной музыкальности и глубоком знании специфики мужского хора. К. Аренг добился выдающихся результатов и как дирижер Таллинского камерного хора.

Вдумчивый педагог, К. Аренг руководит работой учебного сектора теории музыки Государственного академического мужского хора.

Свой первый концерт Государственный мужской хор дал в Таллине 21 января 1945 года. С тех пор началась интенсивная и непрерывная деятельность хора — за два с лишним десятилетия хор стал известен за тысячи километров от родного дома. Уже первая гастрольная поездка убедительно показала, как необходим хор и насколько важен непосредственный контакт с народными массами. За короткий срок концерты мужского хора приобрели большую популярность. Хор стал желанным гостем даже в самых отдаленных районах республики. С годами карта Эстонской ССР все гуще покрывается точками, обозначающими места, где хор давал концерты. В настоящее время едва ли найдется дом культуры, колхозный клуб или певческое поле, где бы хор не выступал перед сотнями и тысячами любителей песни.

Хор регулярно давал концерты во всех крупных городах республики. В архиве хора хранится множество писем из районов, из культурных учреждений, из сел и колхозов республики, от отдельных слушателей. Они содержат многочисленные добрые пожелания, приглашения и теплые слова благодарности.

Время от времени хор выезжает на гастроли в братские республики. Если в первые годы своего существования хор давал концерты лишь в отдельных городах за пределами Эстонии — в Москве, Риге, Ленинграде,

Каунасе, то начиная с 1950 года продолжительные концертные турне стали регулярными. Смело можно сказать, что эстонская хоровая песня звучала во всех республиках Советского Союза.

Первая дальняя поездка была организована в южные республики осенью 1950 года. Она продолжалась 87 дней, за это время в 25 городах на 69 концертах побывало 35 000 любителей музыки. Всего было исполнено 1146 песен и проезжено 12 812 километров. По своему масштабу это мероприятие было столь значительным, что в эстонской концертной жизни его до сих пор не превзошло ни одно другое.

Два года спустя, в 1952 году, была предпринята вторая столь же продолжительная гастрольная поездка (12 257 километров) в район великих строек Советского Союза. За 82 дня в 20 городах было дано 64 концерта, на которых присутствовала 31 000 слушателей.

За продемонстрированные во время этих гастролей высокое художественное мастерство и выдающиеся достижения хору было присвоено почетное звание — академический.

Так, Государственный академический мужской хор почти ежегодно совершал хотя бы одну продолжительную концертную поездку за пределы нашей республики — от Балтийского моря до Японского. Хор участвовал во всех республиканских культурных и музыкальных мероприятиях всесоюзного значения, например, в декаде эстонского искусства и литературы в Москве в 1965 году, первом музыкальном фестивале прибалтийских республик в Риге в 1957 году, во всесоюзном фестивале хоров в Москве в 1957 году, в декаде эстонского искусства и литературы в Армении в 1964 году, в РСФСР (Иркутск) в 1966 году и в Узбекской ССР в 1968 году. Получено множество дипломов, почетных грамот и адресов.

Гастроли обогащают хор. Артисты знакомятся с новыми местами, с новыми людьми и, в свою очередь, знакомят их с культурой и музыкой своего народа. Подобные поездки вносят большой вклад в дело сближения и лучшего взаимопонимания между народами.

Осенью 1968 года Государственный академический мужской хор Эстонской ССР выехал на свои первые зарубежные гастроли — в Чехословацкую Социалис-

тическую Республику. (Поездка была организована в рамках месячника советско-чехословацкой дружбы.) Месячник открылся торжественным концертом хора в Праге. В течение трех недель в 14 наиболее крупных городах Чехословакии — Праге, Карловых Варах, Пльзне, Дечине, Либерце, Кошице, Братиславе, Остраве и др. — было дано 17 концертов. Уже первыми концертами хор завоевал расположение и симпатии слушателей. Признание росло с каждым выступлением. Это единодушно подтвердили и газетные статьи и рецензии. Поездка в Чехословакию оставила множество прекрасных воспоминаний и воодушевила хор на дальнейшие поиски.

23 февраля 1962 года хор отправился во второе заграничное турне — на этот раз в Финляндию. Инициатором и организатором гастролей было общество Финляндия—СССР. Были даны концерты в Хельсинки, Котка, Лахти, Ювяскюля, Васа, Пори, Турку и Тампере.

Восторженный прием, который неизменно сопровождал выступлениям хора, и многочисленные рецензии в печати свидетельствуют о глубоком интересе финнов к нашей песенной культуре. Первая концертная поездка по Финляндии послужила началом создания и укрепления дружеских и культурных связей между хорами Финляндии и Советской Эстонии.

После четырехлетнего перерыва хор вторично посетил Финляндию. На этот раз концерты были даны лишь в четырех городах — Турку, Тампере, Котка и Хельсинки.

По пути в Тампере хор посетил могилу выдающегося финского композитора Яна Сибелиуса в Ярвенпяя.

Во время второй поездки нередко приходилось слышать: Государственный академический мужской хор Эстонской ССР со своими песнями — лучший посланец мира!

В очередное заграничное турне Государственный академический мужской хор Эстонской ССР отправился в 1967 году. Путь лежал в Германскую Демократическую Республику. Целью поездки было принять участие в международной встрече хоров в Эйзенахе, которой одновременно отмечалось 900-летие Вартбургского замка. Во встрече приняли участие 32 тысячи певцов, или 65 хоров. Наряду с эстонским хором были пригла-

шены Моравский мужской хор учителей из Чехословакии, Финский хор мальчиков «Cantores Minores» и хоры из Швейцарии. Помимо многочисленных выступлений на открытых сценах хор принял участие и в сводном концерте хоров, приглашенных в качестве гостей.

Кульминационным пунктом образцово организованной праздничной встречи певцов был грандиозный фейерверк на Вартбургской горе и традиционный бал участников.

Но на этом гастроли в ГДР еще не кончились. Начались концерты в городах страны. На протяжении почти двух недель хор выступил с концертами в Берлине, Карл-Маркс-Штадте, Лейпциге, Галле, Дрездене, Виттенберге, Альтенбурге, а также по Берлинскому радио.

Осенью следующего года хор принял участие в традиционных днях советской культуры в Германской Демократической Республике. Дни культуры проводили мастера искусств Эстонской ССР, и они совпали с 50-й годовщиной Германской революции 1918 года, таким образом гастроли превратились в самый широкий показ эстонского искусства за пределами Советского Союза.

Дни культуры хор открыл концертом в берлинском театре «Метрополь». Затем последовали выступления в Шверине, Магдебурге, Вернигероде, Гера, Розице, Альтенбурге и Франкфурте-на-Одере.

1967 год ознаменовался поездкой в Швецию. Эти гастроли, организованные по инициативе Шведского концертного бюро «Риксконцертер», были пятой заграничной поездкой хора. Она оказалась самой утомительной в практике заграничных поездок — 7 концертов за 7 дней, причем каждому концерту предшествовала поездка в 150—250 километров на автобусе.

Выступления хора начались с концерта в Упсала. Последовали концерты в Стокгольме, Линчёпинге, Гётеборге, Вярнаму и Норрчёпинге. Гастроли завершились концертом в стокгольмском Национальном музее.

Судя по отзывам о выступлениях хора, шведы проявляют большой интерес к достижениям нашего хорошего искусства и к репертуару хора. А исключительно теплый прием, оказанный хору, свидетельствует о признании исполнительского мастерства коллектива.

Художественный уровень хора характеризуется в

первую очередь репертуаром, включающим более 600 песен и других музыкальных произведений. Хотя в репертуар хора входят лучшие произведения всей музыкальной литературы для мужского хора, все же основное внимание уделяется современной советской музыке. Наряду с произведениями эстонских советских композиторов — Марта Саара, Густава Эрнесакса, Туудура Веттика, Эугена Каппа, Альфреда Каринди, Рихарда Ряатса, Виллема Каппа, Вельо Тормиса, Анти Маргусте и других — в программы концертов входят музыкальные произведения Глиера, Шостаковича, Шебалина, Ксваля, Мурадели и других композиторов братских республик. Классический репертуар хора, начиная от полифонических произведений Палестрино, Лассо, Баха и других, содержит и многочисленные крупные формы, такие как, например, «Реквием» Керубини, «Песнь о вешем Олеге» Римского-Корсакова, множество кантат, сюит, авторами которых являются Глинка, Бородин, Чайковский, Гайдн, Гендель, Моцарт, Вебер, Шуберт, Бетховен, Лист, Сметана, Сибелиус, Григ.

Из современных крупных произведений в репертуар хора входят: опера-оратория Стравинского «Царь Эдип», 13-я симфония Шостаковича, «Уцелевший из Варшавы» Шенберга, кантаты «Пой, свободный народ», «Песня, расправь крылья», «Хорам, покидающим сцену», поэмы «Девушка и Смерть», «Боевой рог», сюита «Как живут рыбаки» Эрнесакса, сюита Крээка «6 песен с Хийумаа», кантата Мяги «Путь Калевипозга в Финляндию», кантата Туукканена «Охота на медведя», сюита Веттика «Танец вируласцев», «Свадебная сюита» Пятса, кантата Каринди «Странствующие воды», кантата Леммика «Когда плачет вереск» и др.

В исполнении Государственного академического мужского хора Эстонской ССР концертная публика впервые услышала более 200 произведений для хора. Много песен разных народов исполнялось в оригинале (на 15 языках). Значительная часть репертуара хора (свыше 200 произведений) записана на пленки и пластинки.

Настоящее издание не претендует на подробный очерк о 25-летней истории деятельности и достижений Государственного академического мужского хора Эстонской ССР. Это скорее обзор истории создания мужского хора и его гастролей. По желанию многих

в издание включен репертуар и список состава хора, а также перечень мест, где проходили концерты хора.

Артистов иногда спрашивают: «Не надоели ли вам песни и странствия?» Но трудно представить себе жизнь без песен, что же касается странствий, то хор никогда не путешествовал ради путешествий — он всегда ставил перед собой более серьезные цели.

Поездки хора показали, что он может предложить слушателям больше, чем просто развлечение, и все трудности, связанные с поездками, окупаются знанием того, что хор нужен людям. Приятно и то, что поддержка народа объясняется не случайными удачами, а завоевана упорным, целенаправленным и продуманным трудом.

25 JAHRE STAATLICHER AKADEMISCHER MÄNNERCHOR DER ESTNISCHEN SSR

Der A-cappella-Chorgesang ist eine der ältesten und verbreitetsten Volkskunstarten in Estland. Sein Anfang ist in die erste Hälfte des 19. Jahrhunderts zurückzuführen, als in ganz Estland Chöre das Zentrum der örtlichen Musikkultur bildeten. Ihre schnelle Entwicklung ermöglichte die Veranstaltung eines allestnischen Sängerfestes im Jahre 1869, an dem 40 Männerchöre mit mehr als 800 Sängern teilnahmen. Seitdem sind die Sängerfeste zur Tradition geworden, die jetzt, zur Sowjetzeit, einen wahrhaft volkstümlichen Inhalt erhalten hat, wovon die massenhafte Teilnahme an den letzten Sängerfesten zeugt — die Zahl der Mitwirkenden hat bis fast 40tausend Sänger gereicht.

Obwohl die estnische Chorkultur und ihre Traditionen schon 150 Jahre alt sind, wurde die Idee der Gründung eines professionellen Chores erst zur Sowjetzeit in die Tat umgesetzt, womit sich der langersehnte Wunsch der Enthusiasten der estnischen Chormusik erfüllte.

Während des Großen Vaterländischen Krieges wurden in Jaroslawl, im sowjetischen Hinterland, die Staatlichen Kunstensembles der Estnischen SSR gegründet, darunter auch ein professioneller gemischter Chor, dem im Jahre 1942 ein 30köpfiger Männerchor entwuchs. Dieser erfreute sich sowohl an der Front als auch im Hinterland großer Beliebtheit und ebnete den Weg zur Gründung eines professionellen Männerchores. Im Herbst 1944, als in Leningrad die Voraussetzungen zur Wiedergeburt estnischer Theater u. a. Kunststätten gegeben waren, wurde der Vorschlag des jungen Dirigenten und Komponisten Gustav Ernesaks, einen 80köpfigen A-cappella-Männerchor zu gründen, bestätigt.

Am 16. November 1944, als viele Sänger des heutigen Staatlichen Akademischen Männerchores der Estnischen SSR (Abk. RAM) noch Soldatenröcke trugen, fand in Tallinn eine Chorübung statt, die das Entstehen des ersten estnischen professionellen Chores bezeichnete. Damals

begann der gemeinsame Weg des Chores und seines künstlerischen Leiters und Chefdirigenten, des Komponisten Gustav Ernesaks.

Heute hat der Männerchor RAM als einziger professioneller A-cappella-Männerchor des Sowjetlandes die Anerkennung vieler Tausenden Musikfreunde sowohl in der Heimat als auch außerhalb ihrer Grenzen gewonnen.

Der RAM und Gustav Ernesaks sind für unsere Chormusikfreunde zu einem untrennbaren Begriff geworden. Der RAM ist die lebhafteste Widerspiegelung des Musikcredos von Gustav Ernesaks, er steht stets im Mittelpunkt seiner vielseitigen Tätigkeit als Dirigent, Komponist, Pädagoge, aktiver Teilnehmer am gesellschaftlichen Leben, Publizist usw. Die Darbietungen des Männerchores unter Stabführung von G. Ernesaks treten meist aus dem Rahmen gewöhnlicher Konzerte heraus. Gustav Ernesaks ist ein Interpret, der vor allem den Zuhörer überzeugen will und kann. Seine Musikalität, deren Skala alle Halbtöne von dramatischer Monumentalität bis zur zartesten Lyrik umfaßt, ermöglicht es ihm, sowohl den Chor als das Publikum zur aktiven Teilnahme an seinen interpretatorischen Intentionen zu bewegen.

Spricht man von G. Ernesaks als Dirigenten, so entsteht die Vorstellung von ihm als allgemeinen Leiter der Sängerkapelle, der einen Riesenchor von Zehntausenden Sängern zu begeistern vermag.

Das Schaffen von G. Ernesaks enthält vor allem Chorwerke (über 200). Sein Schaffen spiegelt vor allem die heimatliche Natur, insbesondere das Meer wider. Viele seiner Chorlieder beruhen auf Volksweisen, deren schlichte Motive in seiner Bearbeitung oft vollkommen neue Qualitäten erhalten.

G. Ernesaks ist der Autor der Hymne der Estnischen SSR. Seine bedeutendsten Chorwerke sind die Suite für Männerchor «Wie die Fischer leben», die Poeme «Das Mädchen und der Tod», «Harfenspieler auf der Mauer», «Der geheimnisvolle Trompeter» u. a.

Erhaben wirken seine Sängerkapellkantaten «Aus tausenden Herzen», «Gesang, öffne deine Schwingen» und «Für die Chöre beim Verlassen der Tribüne».

In seinen fünf Opern — «Heiligensee» (1946), «Strand der Stürme» (1949), «Feuertaufe» (1955), «Hand in Hand»

(1955) und «Die Freier aus Mulgimaa» (1959) — sind die Massenszenen die bestechendsten.

Nicht von minderer Bedeutung ist die pädagogische Tätigkeit von Prof. G. Ernesaks am Tallinner Staatlichen Konservatorium, wo unter ihm im Laufe von drei Jahrzehnten viele estnische Musikpädagogen und Chorleiter ihre musikalische Ausbildung erhalten haben. Viele Sänger des RAM hat Prof. G. Ernesaks zu Chordirigenten ausgebildet, z. B. H. Uibo, U. Järvela, O. Oja, K. Areng, H. Siiak, G. Toompea u. a.

Wir kennen den künstlerischen Leiter und Chefdirigenten des RAM Professor Gustav Ernesaks als beliebten, zutiefst volkstümlichen und unermüdlichen Volkskünstler der UdSSR.

Im Jahre 1964 bestieg das Dirigentenpult des Männerchors erstmals Olev Oja, der 1963 das Tallinner Konservatorium bei Prof. Ernesaks als Dirigent absolviert hatte. Durch hervorragende Voraussetzungen und Arbeitsfähigkeit errang er sich schnell das Vertrauen des Chores und die Anerkennung des Publikums. Olev Oja hat aber auch das Sinfonieorchester dirigiert. Sein besonderes Interesse gilt zeitgenössischer Musik, die durch ihn im Programm des RAM an Bedeutung gewonnen hat.

O. Oja, den begabten jungen Dirigenten und Verdienten Kunstschaffenden der Estnischen SSR, charakterisiert das Bestreben, für die Arbeit des Chores immer neue Formen ausfindig zu machen, bei der Repertoirewahl die ständig ansteigenden Ansprüche des Konzertpublikums zu berücksichtigen und die professionellen Fähigkeiten des Chores zu vertiefen.

Seit 1966 arbeitet Kuno Areng als Dirigent des RAM und zugleich als Lehrer am Konservatorium, das er 1959 unter Prof. G. Ernesaks absolvierte, worauf die Aspirantur am Leningrader Konservatorium folgte.

Sein erstes selbständiges Konzert russischer Chormusik stellte Kuno Areng dem Publikum als fähigen Dirigenten von Fingerspitzengefühl, theoretischem Wissen, natürlicher Musikalität und gründlicher Kenntnis der Männerchorspezifik vor.

K. Areng wirkt außerdem noch als Dirigent des Tallinner Kammerchores. Er ist arbeitsam, nie zufrieden mit sich selbst und stets auf der Suche nach Neuem. Als Pädagoge leitet er den Sektor für Musiktheorie des RAM.

Mit der ersten Veranstaltung am 21. Januar 1945 in Tallinn begann die umfangreiche Konzerttätigkeit des RAM, die sich in mehr als zwei Jahrzehnten bis auf Tausende Kilometer von der Heimat erstreckt hat. Schon die erste Konzerttournee bewies die Notwendigkeit des Chores und die Bedeutung seiner Kontakte mit ländlichen Gegenden. Die Konzerte des RAM wurden in kürzester Zeit zu ersehnten Ereignissen in den entferntesten Orten. Im Laufe der Jahre hat die Karte der Estnischen SSR immer mehr Pünktchen bekommen, welche die Orte bezeichnen, die der RAM besucht hat, und heute ist es fast ein Ding der Unmöglichkeit, ein Volkshaus, ein Kulturhaus, einen Kolchosklub oder eine Sängertribüne ausfindig zu machen, wo sich nicht Hunderte und Aberhunderte Gesangsfreunde versammelt hätten, um einem Konzert des RAM zu lauschen.

Der Männerchor RAM hat regelmäßig alle größeren Städte unserer Republik besucht. Das Archiv des RAM enthält zahlreiche Briefe aus allen Rayons, von Kulturinstitutionen, Schulen, Kolchosen und Einzelpersonen, in denen Einladungen, die herzlichsten Wünsche oder die wärmsten Dankesworte niedergeschrieben sind.

Eine wichtige Rolle bei der Tätigkeit des Chores spielen Konzerttourneen in die Schwesterrepubliken. Zunächst fanden nur in einzelnen Städten, wie Moskau, Riga, Vilnius, Kaunas, Konzerte statt, ab 1950 jedoch wurden Tourneen zur Regel. In seinem Verlauf ist der estnische Chorgesang in allen Schwesterrepubliken erklungen.

Die erste längere Reise führte im Herbst 1950 in die südlichen Sowjetrepubliken. In 87 Tagen wurden für mehr als 35 000 Menschen in 25 Städten 69 Konzerte gegeben. Insgesamt wurden 1146 Lieder vorgetragen und 12 812 Kilometer zurückgelegt. So etwas hatte es im estnischen Konzertleben noch nie zuvor gegeben.

Zwei Jahre später, 1952, wurde eine gleichlange Konzertreise (12 257 km) ins Gebiet der Großbauten der UdSSR unternommen. In 82 Tagen hörten 31 000 Menschen in 20 Städten 64 Konzerte. Für diese Konzertreise durfte der Chor seinem Namen das Wort «akademisch» hinzufügen.

Fast jedes Jahr hat der RAM eine längere Konzerttournee unternommen — von der Ostsee bis zum Japanischen Meer. An allen kulturellen und musikalischen Veranstaltungen hat der RAM teilgenommen, z. B. an der Kunst-

und Literaturwoche in Moskau im Jahre 1956, am Musikfestival der baltischen Republiken im Jahre 1957 in Riga, am Allunionsfestival der Chöre 1957 in Moskau, an den estnischen Kunst- und Literaturwochen in Armenien 1964, in der RSFSR in Irkutsk 1966 und in der Usbekischen SSR 1968, woher er sich viele Diplome und Ehrenurkunden geholt hat.

Solche Tourneen sind äußerst nützlich — man lernt fremde Länder und Völker kennen und bringt ihnen unser Leben und unsere Musik nahe. Außerdem tragen Gastreisen viel zum gegenseitigen Verständnis bei.

Im Herbst 1958 fuhr der RAM zum erstenmal ins Ausland, in die Tschechoslowakische Sozialistische Republik, zum Freundschaftsmonat der Tschechoslowakei und der Sowjetunion. Der RAM durfte das Programm des Eröffnungskonzerts in Prag bestreiten. In drei Wochen wurden in 14 größeren tschechoslowakischen Städten Konzerte gegeben. Der Chor gewann sogleich die Zuneigung des Publikums, die Zeitungen brachten wohlwollende Rezensionen. Die Sänger wurden mit Andenken beschenkt und erhielten Ansporn für ihre weitere Arbeit.

Am 23. Februar 1962 begab sich der RAM auf seine zweite Auslandsreise. Diesmal ging es nach Finnland. Die Reise fand auf Anregung der Finnisch-Sowjetischen Gesellschaft statt. In Helsinki, Kotka, Lahti, Jyväskylä, Vaasa, Pori, Turku und Tampere wurden Konzerte gegeben. Überall wurde der Chor gefeiert und auch die Zeitungen bewiesen, daß die Finnen unsere Gesangskultur voll anerkennen. Anläßlich dieser Tournee wurden viele Freundschaftsbande geknüpft.

Nach vierjähriger Pause besuchte der Chor abermals Finnland. Diesmal beschränkte sich die Tournee auf vier Städte, Turku, Tampere, Kotka und Helsinki. Unterwegs stattete der RAM dem Grabe des finnischen Musikgiganten Jean Sibelius einen Besuch ab.

Auf dieser Reise wurde das Wort geprägt: «Der RAM ist der beste Botschafter der Freundschaft.»

Die nächste Auslandsreise führte den Chor im Mai 1967 in die DDR. Sein Ziel war Eisenach, wo zum 900. Jahrestag der Wartburg ein internationales Chortreffen stattfand, an dem 65 Chöre mit 3200 Sängern teilnahmen. Unter den Gästen waren der Mährische Lehrerchor, der finnische Knabenchor «Cantores Minores» und einige Schweizer

Chöre. Der RAM gab mehrere Freilichtkonzerte und nahm an einem gemeinsamen Konzert der Gastchöre teil. Den Höhepunkt des hervorragend organisierten Treffens bildeten ein Feuerwerk auf der Wartburg und ein Sängerbalk.

Die Tätigkeit des RAM war damit jedoch noch nicht erschöpft. Während zwei Wochen wurden in Berlin, Karl-Marx-Stadt, Leipzig, Halle, Dresden, Wittenberg, Altenburg und im Berliner Rundfunk mehrere Konzerte gegeben.

Im Herbst des folgenden Jahres nahm der RAM an den traditionellen Kulturtagen der Sowjetunion in der DDR teil. Diese wurden von Künstlern der Estnischen SSR bestritten, und so bot sich zum erstenmal die Gelegenheit, unser Kunst- und Musikschaffen im Ausland in einem derartigen Umfang zu zeigen. Der RAM eröffnete die Kulturtag im Berliner Metropoltheater. Es folgten Konzerte in Schwerin, Magdeburg, Wernigerode, Gera, Rositz, Altenburg und Frankfurt (Oder).

Die nächste Tournee, die fünfte Auslandsreise des RAM, beruhte auf einer Initiative des schwedischen Konzertbüros «Rikskonserter» und war zweifellos die schwerste. Sieben Tage und sieben Konzerte, denen stets 150 bis 250 km Autobusfahrt vorausging, war für die Sänger eine große Belastung.

Die Konzerte begannen in Uppsala, dann ging es weiter nach Stockholm, Linnköping, Göteborg, Värnamo und Norrköping. Die Tournee wurde mit einem Konzert in Stockholmer Nationalmuseum abgeschlossen. Die Konzerte riefen lebhaftes Interesse für unseren Chorgesang und unser Repertoire hervor und fanden großen Beifall.

Den künstlerischen Stand eines Chores kennzeichnet vor allem sein Repertoire. Das unsere besteht aus über 600 Liedern und größeren Kompositionen. Es enthält die besten Lieder der Chorliteratur, das Hauptaugenmerk ist jedoch auf das zeitgenössische sowjetische Chorlied gerichtet. Neben Werken der estnischen Autoren Mart Saar, Gustav Ernesaks, Tuudur Vettik, Eugen Kapp, Alfred Karindi, Riho Päts, Villem Kapp, Veljo Tormis, Anti Marguste stehen diejenigen von Glier, Schostakowitsch, Schebalin, Kowal, Muradeli u. a. Das klassische Repertoire des Chores beginnt bei den polyphonischen Werken von Palestrina, Lasso und Bach, enthält Opernchöre, das

Requiem von Cherubini, den «Weisen Oleg» von Rimski-Korsakow und viele Kantaten und Suiten, als deren Autoren Glinka, Borodin, Tschaikowski, Haydn, Händel, Mozart, Weber, Schubert, Beethoven, Liszt, Smetana, Sibelius, Grieg u. a. verantwortlich zeichnen.

Im Programm des RAM stehen zeitgenössische Werke wie «König Ödipus» von Strawinski, die 13. Sinfonie von Schostakowitsch, der «Zeuge aus Warschau» von Schönberg, die Kantaten «Singe, freies Volk», «Gesang, öffne deine Schwingen», «Für die Chöre beim Verlassen der Tribüne», die Poeme «Das Mädchen und der Tod», «Der geheimnisvolle Trompeter», die Suite «Wie die Fischer leben» von Ernesaks, die Suite «Sechs Lieder aus Hiiu-maa» von Kreek, die Kantate «Kalevipooeg unterwegs nach Finnland» von Mägi, die Kantate «Bärenjagd» von Tuukkanen, die Suite «Tanz der Virumänner» von Vettik, die «Hochzeitsuite» von Päts, die Kantate «Wandernde Wasser» von Karindi, die Kantate «Wenn das Heidekraut weint» von Lemmik u. a. m.

Der RAM hat dem Konzertpublikum mehr als 200 Erstlingswerke vermittelt. Lieder vieler Völker sind in der Originalsprache vorgetragen worden (in 15 Sprachen). Der RAM hat über 200 Chorwerke auf Tonband und Schallplatten gesungen.

Dieses Büchlein will durchaus kein ausführliches Werk über die 25jährige Geschichte, die Arbeit und die Leistungen des RAM darstellen. Es ist vielmehr ein flüchtiger Überblick über den Werdegang und die Reisen des Chores. Außerdem enthält es, dem Wunsch vieler Interessenten entsprechend, die Liste des Repertoires, der Sänger und der vom Chor «besungenen» Städte.

Wir sind manchmal gefragt worden, ob wir des Singens und des Wanderns nicht müde werden. Die erste Frage ist für uns unverständlich, denn ein Leben ohne Gesang ist für uns nur ein halbes Leben. Was aber das Wandern betrifft, so haben wir dabei stets wichtige Ziele verfolgt.

Unsere Reisen haben bewiesen, daß wir mehr bieten können als bloße Unterhaltung. Sie haben auch bewiesen, daß uns ständige, zielgerechte Arbeit und kein Zufall zu Anerkennung und Beifall geführt haben.

SISUKORD

... Puhu, sarvemees! <i>G. Ernesaks</i>	5
Repertuaarist. <i>G. Ernesaks</i>	8
Eesti NSV Riikliku Akadeemilise Meeskoori repertuaar	13
Eesti NSV Riikliku Akadeemilise Meeskoori dirigendid. <i>K. Areng,</i> <i>H. Vilpart</i>	35
Koori koosseisu üldiseloomustus, liikumine, areng	44
Kontserdid Eesti NSV-s	66
Kontserdid Nõukogude Liidus	75
Kontserdid välismaal	84
Tagasivaade koori ansamblite ja solistide tööle	104
Mitmesugust	108
Kas teate, et	114
Lõpetuseks	115
Resümeeid	116

25 ЛЕТ ГОСУДАРСТВЕННОМУ АКАДЕМИЧЕСКОМУ МУЖСКОМУ ХОРУ ЭСТОНСКОЙ ССР. Составитель: Х. Вильпарт. Обложка: Л. Круусмаа. На эстонском языке. Издательство «Ээсти раамат». Таллин, Пярнуское шоссе, 10. Тоimetaja L. Kukk. Kunstiline toimetaja H. Tikand. Tehniline toimetaja H. Kruustee. Korrektorid A. Kiho ja E. Toots. Laduda antud 7. VIII 1969. Trükkida antud 9. X 1969. Paber 54×84/16. Trükipoognaid 8,25. Tingtrükipoognaid 6,93. Arvestuspoognaid 6,70. Trükiarv 3000. MB-09047. Tellimise nr. 4541. Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2. Hind 52 kop. 9—1—3.

52 kop.

A-30221

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00397318 9